

Ekim devrimi ve Sovyetler Birliği deneyiminde, dünya devriminin ve sosyalizmin kuruluşunun bugünkü silueti, teorik ve pratik genel yönü belirmiştir. Fakat o zamanki uygulama şu veya bu yönüyle eksik, hatta yanlış olabilir. Üstelik pratik kendi döneminde gerekli olduğu halde tarihsel hareketin eskitici özelliği sonucu pekala aşılmayı gerektirebilir. Materyalist diyalektik açıdan bakacakarsak, Ekim'in devrimci iktidarının her uygulamasına tanrısal bağlılık değil, onun halen canlı olan devrimci özüne, yani bugün devrimin güncelliğinde somutlaşan köşe taşlarına bağlılıktır derdimiz. Bu köşe taşlarına basarak, ama mutlaka yeni tarihsel koşullarda yepyeni yollar bularak gerçekleşecektir devrimin zaferi ve sosyalizmin inşası. Hem de, emperyalist küreselleşmenin devrim için alabildiğine olgunlaştırdığı toplumsal maddi temel üzerinde, günümüzün Ekim'leri çok daha büyük sıçramalarla yol almayı başaracaktır.

Ekim'i tekrarlamak ne mümkündür ne de gerekli. Dünyanın başkalaşan çehresi, devrimin değişen nesnel ve öznel koşulları, her ülkenin farklı tarihsel, toplumsal ve kültürel şekillenışı, dahası sosyalizmin 20. yüzyıldaki deneylerinden süzülen devrimci bilincin yenileyiciliği, günümüzde her toplumsal devrimin tabii ki kendi özgün yolunu keşfetmesini zorunlu kılmaktadır. Ve kuşkusuz, 21. yüzyılda dünya devriminin gelişim seyri 20. yüzyıldakinin aynısı olmayacaktır. Ama Ekim'in içindeki devrimci öz 21. yüzyılda da geçerliliğini koruyacaktır: komünist parti ve sosyalist devrim, proletaryanın devrimci diktatörlüğü, sovyet demokrasisi, ezilenlerin özgürleşmesi, sınıfların kaldırılması, toplumsal mülkiyet, planlı ekonomi.

marksist teori

Sayı 26 ❖ Mayıs-Haziran 2017

marksist teori

Sayı: 26 ❖ Mayıs-Haziran 2017 ❖ 7.50 TL

Marksist Teori

26

Mayıs/Haziran
2017

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Cami Sokak Birlik Apt. No: 8/10 Aksaray/İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori.com
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Songül Akbay 1600206

İçindekiler

5 | Hileli Referandum Ve
Politik Mücadelenin Yeni Koşulları
Sinan Boran

15 | Kapitalist Emperyalizmin Siyasal Krizi
Ziya Ulusoy

27 | 100. Yılında Ekim'in Güncelliği
İnan Özgür

43 | Monsanto-Bayer Birleşmesi Ve Sonuçları:
Zehir Eken Kriz Biçer
Raperin Rênas

55 | Tarihe Bir Not: Gençlik Var
Okan Danacı

61 | "İleri Yürüyüşümdeki Değişimi
Partimize Adayacağıma Söz Veriyorum"
Destan Temmuz - Ayşe Deniz Karacaçil

67 | "Devrimci Güçleri Tuzağa
Çekmelerine İzin Vermeyeceğiz"
José María Sison'la Röportaj

81 | İç Savaş Düzleminin Proleter Öznesi:
Kızıl Tugaylar
Derya Sipan

Hileli Referandum Ve Politik Mücadelenin Yeni Koşulları

Sinan Boran

Halklarımızın demokratik ve devrimci mücadelesinin yükseltilmesi, direnişin büyütülmesi ve saldırıya geçişin hazırlanması dışında bir seçenek, bir yol yoktur. Politik taktiği 2019 seçimlerine ayarlayan reformist görüş açısı, Erdoğan'a, rejimi sağlamaştırma, korku imparatorluğunu pekiştirme fırsatı vermeye mahkumdur. Yapılması gereken, diktatörü ve rejimini meşru görmeyen güncel politik savaşımları kararlılıkla örgütlemek, kitleleri OHAL ve KHK saldırısının püskürtülmesi için harekete geçirmeye çalışmaktır. Devrimi örgütleme iddiasındaki parti ve grupların özgüçlerine ve mücadelenin tüm biçimlerinin kaynaştırılmasına dayalı varoluşu bütün bunları başarmanın en güçlü imkanıdır.

16 Nisan referandumunu gelecek birkaç yılda politik savaşımları ve toplumsal yaşamı etkileyecek bir muharebe olarak geride kaldı. Propaganda sürecinin, oy verme, oy sayım koşulları ile oyların geçerliliğine-geçersizliğine dair kuralların bütünüyle "evet"e göre düzenlendiği referandumu, "evet" cephesinin yüzde 1'le kazandığı ilan edildi. YSK'nın açıklaması "hayır" diyen kitlelerde büyük bir öfke oluştururken, hileli ve yüzde birlik başarı Tayyip Erdoğan ve şürekasında gizlenemez bir moral bozukluğu yarattı.

Referandumun Amacı Ve Saflaşma

16 Nisan referandumunu, Temmuz 2015'teki faşist politik islam-

cı saray darbesinden itibaren fiilen uygulanan, Tayyip Erdoğan şeffliğindeki diktatörlük biçiminin resmileştirilmesini hedefliyordu. Böylece fiili duruma yasal meşruiyet kazandırılacak, AKP'nin rejime egemenliği pekiştirilecek, faşist politik islamcı ideolojinin resmi ideoloji haline getirilmesi süreci hızlandırılacaktı.

Çok sınırlı bir kesimi dışında emekçi sol, referandum sürecine katıldı ve halklarımıza "hayır" demeleri çağrısında bulundu. Ne var ki, bu tutumu bir "antifaşist hayır cephesi" örgütlülüğüne kavuşturma, emekçi sol kitleleri birleşik bir seferberliğe yöneltme iradesi sergileyemedi.

Burjuva solun temsilcisi, tekçi devlet yapısının sadık bekçisi CHP, ırk-

çı faşistlerin, eski kontrgerillacıların partisi VP, ırkçı faşist MHP'nin büyük bölümü, BBP'nin bir kesimi ve kimi burjuva milliyetçi, şoven çevreler de "hayır" tutumu aldı. Burjuva "hayır" güçleri de, kendilerini bir "hayır cephesi" tarzında örgütleyemediler.

AKP ve MHP'nin kurduğu, BBP'nin bir bölümünün eklemeliği, Bakur Kürdistan'da AKP-MHP-Hizbulkontra ortaklığı biçimini alan "evet"çiler ise sıkı bir cephe biçiminde örgütlenip çalıştılar.

Ne kitlelerin henüz korku ve umutsuzluk tünelinden çıkamamış olmaları ne de "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" demagojisi, diktatörün referandumu kaybetme korkusunu gideremiyordu. O nedenle, dört elle OHAL'e sarıldı.

Bakur Kürdistan'da ulusal reformcu partiler ise evet cephesinin uzantısı olarak faaliyet yürüttüler.

Referandum Koşulları Ve Kitlelerin Oy Tavrı

Temmuz 2015'deki saray darbesinden sonra, Türkiye'de faşist devlet terörü kampanyası, Kürdistan'da inkarcı sömürgeci savaş yürüten, DAİŞ'le işbirliği içinde başta Pirsus ve Ankara Garı olmak üzere ağır kitle kıyımı yapan, özyönetim alanlarında onlarca yıldır görülmemiş tipte katliamlara girişen, özyönetim direnişi

içindeki halkın yaşam alanlarını hava ve kara saldırılarıyla yakıp yıkan, işten atma ve hapisane sopalarıyla emekçi memurları, akademisyenleri, aydınları, gazetecileri şoka sokmaya, onurunu savunamaz hale getirmeye çalışan, Fethullah Gülen teşkilatına dönük saldırı tarzıyla korkuyu gündelik yaşama egemen kılmaya yönelen, belediye yönetimlerine devlet bürokratlarını atayan, işkencecilerin tasmalarını çözen, ancak faşist askeri darbelerin ilk yılında rastlanabilecek büyüklükte tutuklamalara girişen diktatör ve hükümeti, durumdan memnuniyetsiz geniş işçi ve ezilen yığınları korku ve umutsuzluk zindanında tutuyor, politik yaşama etkin biçimde katılmalarını önüyor olmanın avantajıyla başlattı referandum sürecini.

Bunlara rağmen, 7 Haziran kabusunun baskısı altındaki Erdoğan, "seni başkan yaptırmayacağız" şiar ve çalışmasının kitlelerin aklında ve kalbinde bıraktığı etkinin ayaklanabileceği endişesinden kurtulamadı. "Başkanlık" kavramını sözlüğünden çıkardı ve demagojik "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" lafzıyla sahneye çıktı.

Ne var ki, ne kitlelerin henüz korku ve umutsuzluk tünelinden çıkamamış olması ne de "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" demagojisi, diktatörün referandumu kaybetme korkusunu gideremiyordu. O nedenle, dört elle OHAL'e sarıldı.

OHAL, başta Erdoğan olmak üzere "evet cephesi" için, emekçi sol parti ve grupların onmilyonlarca işçiye, kadına, gence, yoksula, işsive, kent ve kır emekçisine ulaşma, on-

ları halklarımızın çıkarlarının görüş açısından aydınlatma imkanlarını en dar sınırlara hapsedmeyi sağlamanın aracıydı. Nitekim öyle de oldu. Yasaklar, gözaltılar, tutuklamalar cenderesinde, hem çalışmalar zayıflatılıp sınırlandırıldı, hem de kitleleri etkisi altına almış korku duvarı yükseltildi.

Emekçi solun cepheleşme yeteneğindeki bölüklerinin halkçı birleşik mücadele örgütü HDP'ye karşı, faşist saray darbesinden sonra başlatılan ve OHAL'le sınır tanımaz hale gelen tutuklama terörü il, ilçe yöneticilerine, belediye başkanlarına, MYK üyelerine, burjuva meclisteki vekillerine ve sonunda eş genel başkanlarına ulaştı. Eş genel başkanlarından, etkin belediye başkanlarından, binlerce yerel yöneticisinden ve üyesinden yoksun kalan HDP, ciddi bir örgütsel zayıflamaya uğradı. Bu durum, OHAL yasaklarıyla ve yeni yönetimin tutuk, halk öfkesini açığa çıkarma cesaretine uzak çizgisiyle birleşerek, çalışmaları 7 Haziran'ın çok çok gerisine düşürdü.

Sanayi kentleri başta olmak üzere belirli alanlarda etkin bir kampanya yürütebilecek, ilerici, antifaşist kitle enerjisini uyandırıp harekete geçirebilecek emekçi solun militan kesimleri süregiden tutuklama terörüyle sınırlandırıldı. Kürt ulusal demokratik hareketinin "hayır" politikasını Kürdistan'da öncü kararlılıkla uygulayacak, çalışmaları sürükleyici tarzda omuzlayabilecek yüzlerce kadrosu hapishanelere atıldı.

Referandum süreci boyunca, Erdoğan'ın buyruğundaki devlet televizyonları ve politik islamcı basın yalan ve demagoji makinası gibi ça-

lışırken, burjuva muhalefetin basın-yayın organları saray cuntasının saldırılarına maruz kalmamayı esas alan bir çizgi izlediler. Antifaşist, antişovenist çizgideki parti ve bireylere ekranlarını, sayfalarını sıkıca kapattılar.

Miting, gösteri, yürüyüş hakkı, meydanlar ve ulaşım aracı olanakları Erdoğan'ın ve "evet cephesi"nin tekelindeydi. OHAL rejimi, bu açıdan diktatörün ve "evet cephesi"nin önünü açarken, "hayır" faaliyetlerini ise tam bir ablukaya aldı. OHAL kural ve yasakları, faşist keyfilikle belirlenen polis terörü tüm referandum süreci boyunca "evet cephesi"nin hizmetindeydi.

Erdoğan'ın, askeri darbecilerin canına kastettiği, darbe girişiminin bastırılmasının öncüsü, "demokrasi kahramanı", bir başka ifadeyle, hem mazlum hem kahraman kişi olarak kutsanması yolundan geniş kitleler üzerinde etki kurma çalışmaları, diktatör ve partisinin, daha genelde "evet" cephesinin avantajları hanesinde kayıtlıydı.

En eşitsiz koşullar altında yürütülen referandum mücadelesi, yüzde 58-60 oranını kesin gören, yüzde 60'ın üzerine çıkmayı ve herkesi susturmayı hayal eden diktatörü ve suç ortaklarını şok eden biçimde sonuçlandı. Oylar kullanıldıktan sonra, önceden konulmuş bir geçerli oy kuralını iptal ettiğini açıklayan YSK, "evet" in yüzde 1'lik oy farkıyla kazandığını ilan etti!

Buna karşın, hem politik hem de toplumsal açıdan önemli bazı sonuçlar çıktı ortaya. Örneğin, büyük sanayi kentlerinde yaşayan işçilerin ve ezilenlerin çoğunluğu "hayır" de-

di. Halkın ulusal demokratik mücadeleye omuz vermesiyle öne çıkan Kürdistan kentlerinin cevabı “hayır” oldu. Özyönetim direniş alanlarının tümü “hayır” diye haykırdı.

Emekçi halklarımız, boğucu devlet terörüne, korku atmosferine ve dipten doruğa eşitsiz referandum koşullarına rağmen öfkelerini, eğilimini ortaya koydu.

Her ne söylenirse söylensin, Türkiye ve Bakur Kürdistan işçi ve ezilenlerinin, ve de dünya halklarının gözünde “hayır” kazanmıştı. Resmi ilan ne olursa olsun, Erdoğan’a hayır denmişti.

Referandumun Bazı Sonuçları

1) Diktatör Aradığı Meşruiyete Ulaşamadı

İşçi sınıfı ve ezilenlerin aklında ve duygularında, diktatör ve partisi hilekardır. Sandıktan çıkan “hayır”ın yerine, diktatörün buyruğuyla YSK’nın “evet”i geçirilmiştir. Devletin YSK eliyle açıkladığı referandum sonuçları meşru değildir.

Odağında CHP’nin durduğu kimi burjuva düzen parti ve güçleri için,

Erdoğan ve AKP referandumu hileyle kazanmıştır, sonuçları meşru değildir.

Dünyadaki yankı da, OHAL koşullarında hileli bir referandum yapıldığıdır.

Bu tablo, Erdoğan ve AKP’yi moral bozukluğu ve meşruiyet kriziyle yüz yüze getirdi. “Atı alan Üsküdar’ı geçti”, “önemli olan yarından bir fazla almaktır” sözleri bunun dışavurumu oldu.

2) Resmi Sonuçlar Diktatöre Alan Açtı

Emekçi sol hareketin “hileli referandum iptal edilsin”, “diktatör defol” içerikli eylemleri süreklileştirememesi, CHP’nin kendi seçmeninin sokağa çıkmasına yasak koyması koşullarında meşruiyet krizini yönetme olanağı elde eden diktatör ve partisi, referandumun resmi sonuçlarının yarattığı avantajları etkin biçimde kullanma olanağı kazandı. Bu, her şeyden önce, saray cuntasının politik programının uygulanmasının sürdürülmesinde, başta yüksek bürokrasi olmak üzere devlet örgütlerinin kadro yapısının diktatörün istediği

biçimde yenilenmesinde, politik islamcı ideolojinin resmi ideoloji haline getirilmesi sürecinin hızlandırılmasında karşılık bulacaktır.

3) *Burjuva Partilerde İç Sorunlar Mayalandı*

Referandum süreci ve sonuçların açıklanmasının ardından yaşanan gelişmeler burjuva düzen partilerine değişik faturalar çıkardı. 16 Nisan öncesi MHP giderilmesi zor bir bölünme, BBP bir irade parçalanması yaşadı. Bu gelişmelerin kitle tabanlarında bir daralmaya yol açması sürpriz olmayacaktır. 16 Nisan sonrasında AKP’de, merkezi yönetim organında yapılan değişiklikler, Kadir Topbaş’ın gelecek belediye seçimlerinde aday olmayacağını açıklamak zorunda kalması ve politik islamcı basında iç kavgalar ve tasfiyeler referandumun çıkardığı faturanın bir bölümüdür. Bu fatura AKP kitesinde, memnuniyetsiz ve ikircimli bir kesimin oluşmasına değin genişlemeye açıktır. CHP’de, hileli referandumun iptali mücadelesine girişilmesini isteyen kesimlerle sokaktan uzak durulmasını isteyen Kılıçdaroğlu yönetimi arasında yaşanan ve parti sözcüsünün istifasıyla sonuçlanan gelişmeler dikkate değer. CHP’nin diktatöre öfkeli, gelecek endişesi duyan, “hayır” a sahip çıkılmasını isteyen kitesinin taleplerine kulak tıkaması, biçimsel hukuki itirazlar dışında etkin eylemlere yönelmemesi, kitesinde emekçi sola eğilimin güçlenmesini koşulluyor.

4) *İşçiler Ve Ezilenler Moral Kazandı*

Özellikle Temmuz 2015 sonrası kitlesel katliama uğrama ve perva-

sız hale gelen devlet terörüne maruz kalma korkularıyla sokak mücadelesinden geriye çekilmiş geniş yığınlar, tıpkı Bakur Kürdistan’da bu yılki Newroz kutlamalarında olduğu gibi, 16 Nisan’ı duygu ve isteklerini ortaya koyma fırsatı olarak gördüler. Referandum sandıklarını “hayır” oylarıyla doldurdular. AKP’nin egemenliğinin sarsılmaz gibi görüldüğü İstanbul ve Ankara’nın “hayır” demesi, Kuzey Kürdistan’da Kürt halkının tüm yalan ve demagojileri

Temmuz 2015 sonrası kitlesel katliama uğrama ve pervasız devlet terörüne maruz kalma korkularıyla sokak mücadelesinden geriye çekilmiş geniş yığınlar, tıpkı Bakur Kürdistan’da bu yılki Newroz kutlamalarında olduğu gibi, 16 Nisan’ı duygu ve isteklerini ortaya koyma fırsatı olarak gördüler.

boşa çıkaracak bir “hayır” kararlılığı sergilemesi, diktatör ve çetesinin YSK’ya sığınması, sonuçların tüm dünyada tartışılır olması “hayır” diyen kitlelerin moralini yükseltti. Onlara özgüven kazandırdı. Başarma inancını, umudunu canlandırdı. Bağrındaki güçlü, değiştirici, yenileyici dinamiği yeniden görmesini sağladı.

5) *Emekçi Sol Güçler Sokaklara Çıkarak, Kitlelere Giderek Canlandılar*

Başarabileceklerinden azını yap-salar bile, belirli emekçi sol parti ve

gruplar referandum mücadelesine girişerek, kitlelerin bir OHAL rejimi kurmaya heveslenen diktatörü hayal kırıklığına uğratması için ter döktüler. Demokratik haklarını son sınırına değin kullanarak ve yetmediği yerde fiili meşru mücadeleye girişerek, umudu, başarıma inancını, mücadele azmini körüklediler. Diktatörün hedeflerini, amaçlarını gözler önüne serdiler. Bir kez daha test edildi ki, politik mücadelenin dışında bir hayat yoktur. Ölü taklidi yaparak, bir kenara sinip fırtınanın

Yelkenlerini şişirecek rüzgarı CHP'yle birlikte bulacağını sanmak, sosyal-şovenizm, egemenlerin şiddetine hedef olmama isteği, grupçu darlık gibi nedenler değişik parti ve örgütleri, HDP'nin de içinde yer alacağı bir "antifaşist hayır cephesi" arayışından uzak tuttu.

geçmesini bekleyerek, yasal cendreye hapsolarak, kendini hem devrim ve sosyalizm gibi hedeflerin mutlaka var olması gereken partisi veya grubu ilan edip, hem de bedel ödememe peşinde koşarak, faşizme, inkarcı sömürgeciliğe, kapitalizme karşı, olayların akışını etkileyecek bir mücadele yürütülemez.

Faşist politik islamcı diktatöre ve hükümetine "hayır" diyen kitleler gibi, başta etkin bir referandum çalışması yürüten kesimleri olmak üzere,

emekçi soldan parti ve gruplar da referandum çalışmalarından moral toplayarak çıktılar.

6) Emekçi Sol Önemli Bir Fırsatı Kaçırıldı

Türkiye ve Kuzey Kürdistan kentlerinin hiç değilse yüzde 80'inde eşitsiz de olsa, moral ve pratik değeri yüksek bir çalışma örgütlenebilirdi. Bir "antifaşist hayır cephesi" veya "bloku", ya da "birliği" kurmak bunu başarmanın en önemli koşuluydu. Bu koşul yerine getirilemedi. Yelkenlerini şişirecek rüzgarı CHP'yle birlikte bulacağını sanmak, sosyal-şovenizm, egemenlerin şiddetine hedef olmama isteği, grupçu darlık gibi nedenler değişik parti ve örgütleri, HDP'nin de içinde yer alacağı bir "antifaşist hayır cephesi" arayışından uzak tuttu. Oysa 16 Nisan'a değin yürütülecek böyle bir çalışma, oylama sonrası dönem için güçlü bir hazırlık olurdu. Hileli sonuçlara karşı öfke dolu olan işçilerin ve ezilenlerin sokaklara çıkmasını cesaretlendirir, tepkilerin değişik biçimlerde sürdürülmesine imkan yaratabilirdi.

Ulusal demokratik, devrimci ve antifaşist parti, grup, çevre ve bireylerden kurulu halkçı demokratik cephe partisi olarak HDP bu boşluğu doldurabilecek yoğunlukta ve genişlikte bir kampanya iddiasıyla hareket etseydi, sorun hiç değilse belirgin biçimde hafifleyebilirdi. Ne var ki, tempo ve yaygınlık bakımından ihtiyaç duyulan düzey zorlanmadı. HDP yönetimi böyle bir sorumluluğun altına girmek, onun iradesi olmak çizgisinde hareket etmedi. Süreçle öncü bir ilişkileniş içinde olmadı.

Birleşik mücadele zemininde ayırt edici örnek, devrimci ve antifaşist gençlik gruplarının “Gençlik Var” adıyla kurduğu ve referandum sürecinde de etkin bir çalışma yürüten güç birliğiydi. Bütüne kattığı moral ve uyandırdığı mücadele azmi bakımından özel bir değere sahip olan bu güç birliği, aynı zamanda tek tek bileşenlerini politik, örgütsel ve ideolojik olarak geliştirdi.

Diktatöre Ve Hileli Seçimlere Öfke Yaygın Kitle Hareketine Dönüşemedi

OHAL yasaklarına rağmen, 16 Nisan akşamı değişik kentlerde hileli referandumun iptali istemiyle gösteriler yapıldı. Bunlar yeni kentlere ve yeni semtlere yayılarak sonraki günlerde de devam etti. Kitle, kimi gösterilerde yüzlerle, kimi gösterilerde ise binlerle sayılıyordu. Sokağa çıkmayan fakat “hayır”ın kazandığına inanan ya da diktatörün defolup gitmesini isteyen kadın ve erkekler, OHAL yasaklarına aldırmadan sokağa çıkan bu kararlı kitleyi, evlerinin pencere ve balkonlarından alkışla, tencereyle, tavayla tempo tutarak destekledi. İleri gitme isteği kendini hissettiriyordu.

Tam da böyle bir anda, CHP, İstanbul’da sokağa çıkmak isteyen gençlik kolu örgütlerinden başlayarak, kitesini evlere hapsolmaya, “yurttaşları” da aynı biçimde davranmaya, sokaklardan uzak durmaya çağırdı. İşçiler ve ezilenler “hileli referandumun iptali”, “diktatörün defolup gitmesi” talepleriyle eylemlere girişmemeli, meseleyi CHP’ye bırakmalı, CHP de yasal başvurular-

la talepleri dile getirmeli, bunlardan bir sonuç çıkmazsa kadere boyun eğilmeli ve umut 2019 seçimlerine havale edilmeliydi. Bu, CHP’nin on yıllardır çok etkin biçimde uyguladığı, “sol” adına konuşarak, düzene yönelebilecek her türlü hareketi engelleme, onu düzen içine ve burjuva meclise kanalize etme çizgi ve pratiğinin son örneğiydi. Emekçiler ve ezilenler özne olmaya çalışmamalı, bırakalım yasal sınırları, diktatörün OHAL yasaklarını bile aşmaya yönelmemeli, sorunlarını, taleplerini,

Tutarlı antifaşist,
antişovenist birleşik
cephe örgütü olarak
HDP, kendisinden
beklenenin aksine,
saflarında birleşmiş veya
çağrılarına kulak veren
işçilerin ve ezilenlerin
savaşına atılmasını,
cesaretin kitleselleşmesini
sağlayacak bir öncü politik
kararlılık sergileyemedi.

özlemlerini sokağa taşımak yerine, “meclisteki CHP grubuna”, “meclis çözümleri”ne bırakmalıydı. Bir kez daha görüldü ki, halklarımızın demokratik ve devrimci savaşımının ilerletilmesi, CHP’yle şu ya da bu tarzda işbirliği yapılarak değil, ancak CHP’nin kitlelerden yalıtılmasını geliştirecek politikalarla olanaklı olabilir. Bu kapsamda CHP, devrimci stratejide “ana darbenin doğrultusuna” yerleştirilmesi gereken güçtür.

Eylemlerin süreceği, diktatörlüğün saldırılarının göğüslenebileceği, direnişten bir sonuç alınabileceği duygusunun yaratılması öncelikliydi. Sokak-fiziki saldırıya uğrama, sokak-gözaltı, sokak-işten atılma, sokak-tutuklanma, sokak-katliama uğrama, sokak-sonuçsuz protesto denklemlerine hapsolmuş kitle psikolojisinin aşılmasını, cesaretin kitleselleşmesini sağlayacak bir öncü iradeye ihtiyaç vardı. Buna yalnızca emekçi solun devrimci ve tutarlı antifaşist partileri-

B irakalım geniş yığın-
ları, politik yaşama
daha etkin katılan
kitlelerin ileri bölükleri
de korkarlar, yorulurlar,
umutsuzluğa kapılırlar,
boyun eğerler. Bütün
bunların dışında kalma
ve politik yaşama öncü
özne olarak katılma
sorumluluğu devrimi
örgütlenme iddiası taşıyan
partiler ve örgütlerdedir.

nin öncü iradi duruşunda sağlanacak süreklilik cevap olabilirdi.

Tutarlı antifaşist, antişovenist birleşik cephe örgütü olarak HDP, kendisinden beklenenin aksine, saf-larında birleşmiş veya çağrılarına kulak veren işçilerin ve ezilenlerin savaşıma atılmasını, cesaretin kitleselleşmesini sağlayacak bir öncü politik kararlılık sergileyemedi. HDP yönetimi, hileli niteliği gizlenemeyen ve on milyonlarca insanın öfkeyle reddettiği referandum

sonuçlarını “hayır” kitlesinin en ileri taleplerinin odağında durduğu bir mücadele konusuna dönüştürmek yerine, 2019’dan, “demokratik işbirlikleri”nden söz etmeyi tercih etti. Fiili meşru mücadele çitasını yükselterek sorumluluklarını yerine getirmiş, bu nedenle diktatörü ve çetesini çılgına çevirmiş, Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ’ın halkımızla birlikte gaz bombaları altında yürüyüşü hafızalarda taptaze olan, halk ölümsüzlerinin uğurlamalarına vekillerini göndermekte duraksamamış HDP, kitlesel cesaretin örgütlenmesinde sorumluluk alması gereken bir anda, geri bir tutuma yöneldi. Bu, faşist politik islamcı diktatörün, onun emrindeki yargının ve faşist militarist güçlerin etkisizleştirmeye, tasfiye etmeye yöneldiği *direnişçi çizgiyi* sahiplenip geliştirmek konusunda içine düşülen kararsızlığı, gerilemeyi yansıtmaması bakımından önemli ve uyarıcıdır.

Değişik devrimci, antifaşist parti ve örgütler, 16 Nisan akşamından itibaren özgüçlerine dayalı olarak veya örgütlü-örgütsüz kitleyle birlikte sokağa çıktılar. Yürüyüş ve gösteriler, duygu olarak eylemlerin içinde, fiziki olarak dışında duran işçilerin ve ezilenlerin alkışlı vb. desteğini aldı. Kimi gösterilerde katılım binlere, onbinlere ulaştı. Ne var ki, kitle öfkesini büyütecek, henüz tereddüt içindeki işçi ve ezilenlerin sürece katılmasını, gösterilerin yayılmasını örgütleyecek *süreklilik* düzeyine kuvvet yetiremediler. “Referandum iptal edilsin”, “diktatör defol” talepleri ve hedefleri etrafında özel bir güç birliğine gitmek,

sokak gösterilerinin yorulacağı anlarda *süreklilik köprüleri* olarak, yaygın açlık grevleri, oturma eylemleri türünden eylem biçimlerini sürece dahil etmek ya da başkaca adımlar ihtiyaç duyulan fırsatları yaratabilirdi. Ne yazık ki böyle bir esneklik ve irade sergilenemedi. Bu durum, gösterilerin yavaş yavaş sönmesini ve bütünüyle sahneden çekilmesini sağladı.

Geniş Yiğınlar Politik Yaşama Öncü Özneler Gibi Katılmazlar

Referandumda resmen kazanan seçenek “hayır” olsaydı, kitle hareketi yeni bir atılıma geçebilirdi. Yine, hileli referandumun yarattığı öfkenin iradi bir öncü duruşla ayağa kaldırılması da kitle hareketinde bir sıçrama yaratabilirdi. Başarısızdı. Ne var ki, bu imkan ortadan kalkmış değil. İşçi sınıfı ve ezilenlerin durumu değiştirme isteği en uygun fırsatı kollamaya devam ediyor. Devlet-halk çelişkisi çok geniş yiğınlar bakımından daha güçlü biçimde hissediliyor, yaşanıyor. Faşist politik islamcı rejime karşı memnuniyetsizlik yayılıyor, öfke derinleşiyor. Elbette, büyük kitlelerin yeni bir ileri atılımının hangi sorun etrafında, hangi kentten, ilçeden, mahalleden, okuldan veya fabrikadan başlayacağı önceden bilinemez. Mesele, geniş kitleleri ilgilendiren gündemlerde, kararlı, güven veren, öncü iradi pratiğin geliştirilmesi, kitlenin netleşmesi, cesaretini toplaması için gerekli zamanın yaratılabilmesi, deyim yerindeyse barikatlarda birkaç gün veya birkaç on gün direnilebilmesidir.

Bunlar bir yana, sömürenler-sömürülenler, ezenler-ezilenler, zenginler-yoksullar çelişkilerinin keskinliğine, yaşam koşullarının ağırlığına, politik zorbalığın düzeyine bakılarak, geniş yiğınlardan “sık sık” Gezi-Haziran ayaklanması ya da Kobanê serhıldanı beklemek çocukça bir yüzeyselliktir. Geniş yiğınlar politik mücadeleyle öncü özneler tarzında ilişkilmezler. Gövdeleri ağırdır. Yerlerinden kolayca kıpırdamazlar. Harekete geçtiklerinde ise tarihin hareketini hızlandırır. Ve birakalım geniş yiğınları, politik yaşama daha etkin katılan kitlelerin ileri bölükleri de korkarlar, yorulurlar, umutsuzluğa, yılgınlığa kapılırlar, boyun eğler. Bütün bunların dışında kalma ve politik yaşama öncü özne olarak katılma sorumluluğu devrimi örgütleme, devrimin öncülük ve önderlik sorumluluğunu üstlenme iddiası taşıyan partiler ve örgütlerdedir. Korku, yorgunluk, umutsuzluk, yılgınlık, boyun eğme hakkı bulunmayanlar onlardır.

Politik Mücadele Daha Fazla Sertleşerek Devam Edecek

Referandumun resmi kazananı olarak faşist politik islamcı şef Tayyip Erdoğan, başka bir ifadeyle diktatör, bunu faşist devlet terörü kampanyasının, inkarcı sömürgeci savaşın ve bölgesel işgalci, hegemonyacı saldırganlığın şiddetlendirilmesi olanağı olarak değerlendirecektir. AKP'yi ve hükümeti bu çizgiye en sıkı biçimde bağlı halk düşmanlarıyla yenilerken, teknolojinin tüm imkanlarını kullanarak kan dökücülüğü limitine vardıracak, katliamlarla sonuç almaya çalışacaktır. OHAL artık onun en kıymetli hazinesidir. Olanaklı son sınıra kadar OHAL'i sürdürmeyi esas alacak, korkuyla egemen olma yönteminde derinleşecektir.

“Ez ve çöz”, diktatörün ve saray hükümetinin, ulusal demokratik hareketle, devrimci ve antifaşist parti ve örgütlerle, işçilerle, kadınlarla, Kürt halkıyla, Alevilerle, ulusal topluluklarla, kendisine biat etmeyen burjuva düzen güçleriyle ilişkilerinde temel çizgidir.

Halklarımızın demokratik ve devrimci mücadelesinin yükseltilmesi, direnişin büyütülmesi ve saldırıya geçişin hazırlanması dışında bir seçenek, bir yol yoktur. Politik taktiği 2019 seçimlerine ayarlayan gaffe-te düşürücü reformist görüş açısı, Erdoğan'a, rejimi sağlamlaştırma,

korku imparatorluğunu pekiştirme fırsatı vermeye mahkumdur. Yapılması gereken, diktatörü ve rejimini meşru görmeyen güncel politik savaşımı kararlılıkla örgütlemek, kitleleri OHAL ve KHK saldırısının püskürtülmesi için harekete geçirmeye çalışmak, her iki biçimiyle birleşik cepheyi bu çizgide etkinleştirmektir. Devrimi örgütleme iddiasındaki parti ve grupların özgüçlerine ve mücadelenin tüm biçimlerinin kaynaştırılmasına dayalı varoluşu bütün bunları başarmanın en güçlü imkanıdır.

Referandum süreci ve oy tavrı, halklarımızın öfkesine, toplumdaki saflaşmanın keskinliğine, düzen partileriyle kitleleri arasındaki gerilimin artışına işaret eden değişik veriler sundu. Faşist politik islamcı rejime ve diktatöre karşı öfkenin gençlik ve kadınlar cephesinde daha yoğun olduğunu doğruladı. Kemalist ideolojinin yerine politik islamcı ideolojinin geçirilmesi sürecinin bütün bu konularda hızlandırıcı bir rol oynayacağı beklenmelidir.

Diktatör ve faşist politik islamcı rejim sönmemiş bir volkanın üzerindedir. Volkanın harekete geçmemesine şaşmak veya dövünmek yerine, onun harekete geçmesini sağlayacak bir politik kitle çalışması ve mücadelenin bütün biçimlerini kapsayan türden bir politik savaşım yürütmeye kilitlenilmelidir.

Kapitalist Emperyalizmin Siyasal Krizi

Ziya Ulusoy

Geçen yüzyılın başında savaş ekonomik-siyasi bunalıma yol açmıştı. Savaşı önceleyen tekelleşme eşitsiz gelişme yasasını hızlandırmış ve İngiliz emperyalizminin dünya hakimiyetini geriletmiş, emperyalist güç odaklarının gelişme seviyelerini yaklaştırarak yeniden paylaşım talebi ve savaşını doğurmuştu. Bugün ekonomik bunalım savaş kışkırtıcılığını önceliyor ve ekonomik-mali bakımdan güç ilişkilerinde değişiklikle ABD hakimiyetinde gerileme ve emperyalist hiyerarşide politik bunalım doğurarak, aktörlerin savaş kışkırtıcılığını tırmandırıyor.

Kapitalist emperyalizm, varoluşsal ekonomik krizi temelinde politik kriz içinde. Bu iki bakımdan kendisini gösteriyor.

Birincisi, yalnızca yeni-sömürgelelerde değil kapitalist merkezlerde de, burjuvazinin, siyasi iktidarı altında, başlıca partileri aracılığıyla, işçi sınıfı içindeki işbirlikçileri eliyle *kitleleri yönetimi altında tutabilmesinde bunalım* başladı.

İkincisi, emperyalist dünya hiyerarşisinde ABD hakimiyetinde devletler ilişkisi sisteminde, politik istikrar yerini *bunalıma ve emperyalist rekabetin şiddetlenmesine* bıraktı.

Kapitalist Merkezlerde Geleneksel Partilerin Bunalımı

Lenin'in devrimci durumu tarif ederken birinci şart olarak öne sürdüğü, "1) *Egemen sınıflar için, ege-*

menliklerini biçim değiştirmeden sürdürme(nin) imkansız ol"ması, ; "üst katmanlar"ın "şu ya da bu bunalımı, egemen sınıfın siyasetinin bir bunalımı" analizi, burjuvazinin politik krizidir.

Burjuvazinin egemenliğini eskisi gibi sürdürememesi, yeni yönetme biçimlerine başvurmak zorunda kalması veya klikleri arasında çelişkinin keskinleşerek şiddetlenmesi politik kriz içine girmesi demektir.

Burjuvazi, ekonomik ve sosyal egemenliği temeli üzerinde siyasi olarak da egemenliğini sağlar. Ve egemenliğini korumak için de silahlı güç tekeline -ordu ve polis- elinde tutar. Fakat burjuvazi yalnızca silahlı güç kullanarak, yalnızca zor yoluyla iktidarını ayakta tutamaz. Çünkü kapitalist toplum, aralarında antagonist

çelişki olan iki temel sınıf burjuvazi ve proletaryanın yanı sıra, değişik katmanlardan oluşan küçük burjuva ara sınıfa da sahiptir. Bu sınıftan ve bu sınıf aracılığıyla yarı-proleter ve proleter kesimlerden iktidarını sürdürmek için toplumsal destek sağlamak zorunda kalır.

Burjuvazinin asker-sivil bürokrasiden oluşan devletini tarafsız bir görünüm içinde gösterme politikası da, değişik çizgide partiler kurması,

Burjuvazinin asker-sivil bürokrasiden oluşan devletini tarafsız gösterme politikası da, değişik çizgide partiler kurması, kitle örgütlerini kendisine bağlaması, parlamentoyu temsiliyet aracı olarak sunması da, kitle desteği sağlayarak iktidarını sürdürme ihtiyacından gelir.

kitle örgütlerini kendisine bağlaması, “parlamento”yu temsiliyet aracı olarak sunması, bütün bunlar, kitle desteği sağlayarak iktidarını sürdürme ihtiyacından gelir.

Emperyalist devletlerde, özellikle ekonomik kriz yerine nispi istikrarın, savaşlar yerine geçici uzlaşmanın olduğu, proletaryanın kitle hareketinin düşük düzeyde bulunduğu dönemlerde, burjuvazi, “demokrasi ve özgürlük” ilkesinin sembolü olarak gösterdiği burjuva parlamentoları ve formel olarak partilerin 4 veya 5

yılda bir seçim kazanarak yönettiği politik mekanizmayı sürdürür, yönetimin gerçekten de bu mekanizmayla sağlandığı algısını yaratmaya çalışır.

“*Feodaliteye oranla çok büyük tarihsel gelişme olan burjuva demokrasisi*” (Lenin) ve onun sembolü olan burjuva parlamento ve parlamentor burjuva partiler aracılığıyla, geniş ezilen ve emekçi kitleleri iktidarının toplumsal dayanağı haline getirir. Ara sınıf olarak küçük burjuvazi, işçi aristokrasisi, bu partilerin kadrolarını doldurarak, burada temel volan kayışı rolünü oynar.

Fakat özellikle sömürülen sınıfların kitle hareketlerinin yükselerek burjuva iktidarı tehlikeye düşürdüğü dönemlerde, burjuvazi, yarattığı algıyı çığneme pahasına olağanüstü yöntemlere başvurur. OHAL, sıkıyönetim, savaş hali, faşizm, darbe bu yöntemlerin başlıcalarıdır.

Bu, burjuvazinin diktatörlüğünün bir biçiminden diğerine geçiştir ve öncelikle burjuva siyasal yönetimin bunalım içinde olduğunun göstergesidir. Burjuvazi, politik krizine, açık terörist biçimlere ve iç savaş yöntemlerine geçerek yanıt verir. Böylesi yeni biçimlerle iktidarını proletarya ve ezilen sınıfların tehdidinden korur. İç bölünme ve olası iktidar dalışını da bu yöntemlerle bastırır.

Bugün kapitalizmin merkezlerinde, 1945’ten başlayarak 2000’li yıllara değin süren burjuva parlamentarizmi biçimindeki yönetim modeli, başlıca iki partisiyle birlikte krize girmeye başladı. “Merkez sağ ve merkez sol” diye ifade edilen, muhafazakar ve sosyal demokrat burjuva partiler, aralarındaki farkı önce

ekonomik, ardından dış ve iç politik alanlarda ortadan kaldırdılar.

Lenin, bu partiler arasındaki farkın, ekonomik alanda ve emperyalist yayılcılık bakımından ortadan kalkmasını, emperyalizmin çürümesine örnek olarak veriyordu: “*Demokratik cumhuriyetçi emperyalist burjuvazi ile gerici, monarşist emperyalist burjuvazi arasındaki farklılık, tam da her ikisinin de ... yaşayorken çürümelerinden ötürü, ortadan kalkmıştır.*” (Emperyalizm ve Sosyalizmdeki Bölünme, www.kurtuluscephesi.com) Buradan, proleter kitlelerin devrimci kopuşa doğru yöneleceğini vurguluyordu.

Geçen yüzyılın başındaki bu olgu, emperyalizmin “refah devleti” politikasını uygulama imkanı bulduğu 2. paylaşım savaşı sonrası on yıllarda, uzun bir dönem geri planda kalabilirdi. Fakat bugün geri döndürülemez karakter kazanarak kalıcı hale geldi.

Fransa, ABD, Almanya, İngiltere ve diğer emperyalist ülkelerde, muhafazakar partiler ile sosyal demokrat partiler arasında, ekonomik politikalar ve emperyalist savaşçılık açısından hiçbir fark kalmamıştır. Hatta içte OHAL’in ve KHK’ların uygulanmasında da ortak yan dikkate alındığında, ırkçılık, homofobi ve göçmen düşmanlığı konularındaki fark dışında herhangi bir fark yoktur. İngiltere’de Thatcher’dan farksız olan Blair’dan sonra ve tam da bu hayal kırıklığının sonucu olarak seçim kazanamayan İşçi Partisi’nin başına Corbyn’in -delegeler tarafından- seçilmesi ya geçici/arizi bir olay olarak kalacak veya Corbyn eğer seçim kazanırsa İngiliz orijinli dünya tekel-

lerinin politikaları yönünde zorunlu olarak dümeni kıracaktır.

Bu şundan dolayı önemlidir ki, parlamentarizmin başlıca aracı olan bu her iki kanattaki partiler, biri muhafazakar gelenekten, diğeri işçi hareketinin tarihsel mücadelelerinden ve burjuva devrimleri geleneğinden etkilenmiş kitleleri emperyalist burjuvazinin iktidarına bağlama işlevi görüyordu. Şimdi bu işlev ortadan kalkıyor.

Burjuva parlamentarizmi biçimindeki yönetim modeli, başlıca iki partiyle birlikte krize girmeye başladı. “Merkez sağ ve merkez sol” diye ifade edilen, muhafazakar ve sosyal demokrat burjuva partiler, aralarındaki farkı önce ekonomik, ardından dış ve iç politik alanlarda ortadan kaldırdılar.

Burjuvazinin partileri ve kitle örgütleri aracılığıyla kitleleri uzun on yıllar süresince iktidarına toplumsal temel yapabilmesinin, bu yolla kitlelerin rızasını alabilmesinin maddi temeli, “refah devleti/sosyal devlet” olarak ifade edilen ekonomik-sosyal haklar verebilmesini sağlayan ekonomik olanaklarıydı.

Yaklaşık 30 yıldır, emperyalist küreselleşme koşullarında, burjuvazi bu hakları adım adım ortadan kaldırıyor. İşçi aristokrasisini hesaba katılmayacak bir hacme doğru indiriyor,

indirmek zorunda kalıyor. Kapitalizmin varoluşsal krizi koşullarında işçi aristokrasisini yeniden genişletmeyecek durumda. (Bu, hem ucuz işgücüne ve mali sömürüye dayanarak dünya çapındaki kar çanağından pay kapan karakterinden, hem de bu türden enstrümanlarla ve işgallerle karı azamileştiremeyen ve dolayısıyla rekabette geriye düşünce iflasa yuvarlanan karakterinden geliyor.) Ayrıca burjuvazilerin, bazen küstahlıklarının sonucu, bazense siyasi kriz koşullarındaki palyatif çözümler olarak, doğrudan burjuva şahsiyetleri ve tekel yöneticilerini partilerin/hükümetlerin başına veya bakanlıklara getirmeleri (Berlusconi, Trump, Cameron, Macron) politik istikrar sağlamıyor, bilakis açmazı daha da ağırlaştırıyor.

Sonuç olarak, geleneksel burjuva partilerin toplumsal temellerini yitiriyor olmaları, burjuva iktidarların eskisi gibi yönetemediklerini, politik kriz içinde olduklarını gösteriyor.

Olağanüstü Yöntemlere Başvurma

Kapitalizmin merkezi ülkelerinde, “herkes için demokrasi” simgesi par-

lamentarizm yoluyla, “halkın seçtiği yönetim” algısıyla kitleleri burjuva diktatörlüğünün toplumsal dayanağı yapabilen başlıca partiler, şimdi OHAL (Fransa’da SP yönetimi, Belçika’da MR ve NVA koalisyonu), Vatanseverlik Yasası (ABD’de Bush yönetimince çıkarılan yasayı Obama’nın devam ettirmesi) ve Kanun Hükümünde Kararname (KHK) vb. olağanüstü yöntemleri kullanmaya başladılar.

Burjuvazinin başlıca iki partisinin değişik ülkelerde benzer olağanüstü yöntemleri kullanması, IŞİD ve El Kaide eylemlerini bahane ederek, hatta başlangıçta “Tanrının lütfü” addederek yol vermesi, işin sadece bahanesi. Burjuvazi, toplumsal desteğin gerilemesi koşullarında, parlamenter araçlarla oyalanmak yerine olağanüstü yöntemlerle faşizan biçimleri uygulamaya sokuyor.

Burjuvazilerin, kapitalizmin merkezlerinde, “demokrasi” sembolü olarak gösterip dünya çapında kitleleri etkileme aracı olarak kullandıkları parlamenter burjuva demokrasisini olağanüstü yönetme biçimleriyle sınırlaması, iç savaşa özgü yönetme

yöntemlerini adım adım devreye sokması, bunun da her iki başlıca partisi tarafından uygulanması onun siyasi krizinin göstergesi. Bunun en önemli boyutuysa, yönetme krizi koşullarında, işçi ve kitle hareketinin olası devrimcileşmesini önleyici saldırılara başvurulmasıdır.

Neofaşist Hareketlerin Yükselişi

Kapitalist merkez ülkelerde, muhafazakar ve sosyal demokrat partilerle birlikte burjuva sendikalizmi de aynı maddi temel üzerinde krizde olunca, burjuvazi çözümü neofaşist hareketleri geliştirmekte buldu. Daha doğrusu, acil tedbir olarak muhafazakar ve sosyal demokrat hükümetleri eliyle olağanüstü önleyici faşizan uygulamalara girişmesinin yanı sıra, neofaşist hareketlerin gelişimine zemin sundu.

ABD’de Çay Partisi hareketi ve ırkçı, cinsiyetçi, göçmen düşmanı, faşizan Trump’ın başa geçmesi, Fransa’da Ulusal Cephe’nin güçlenmesi, Almanya’da Pegida hareketi ve AfD’nin yükselişi, İngiltere’de Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi’nin gelişimi, Hollanda’da Özgürlük Partisi, İtalya’da Kuzey Ligi ve Ulusal Sosyal Hareket Partisi, Avusturya’da Özgürlük Partisi’nin etkinliğini sürdürmesi, Macaristan’da neofaşist Jobbik partisinin gelişmesi ve faşizan Fidesz’in defalarca hükümet etmesi...

Bu örnekler, burjuvazinin kriz koşullarında, işçi kitle hareketinin devrimci yönde gelişmesini önleyecek tarzda neofaşist hareket ve partileri yedekte tuttuğunu gösteriyor. Fakat aynı zamanda, bu yeni koşulların politik krizini de işaret ediyor.

Mali-Ekonomik

Sömürgelerde İstikrarsızlık

Emperyalizmin mali-ekonomik sömürgelerinde burjuva siyasi iktidarların krizde olmalarının ifadesi, ayaklanmalar, olağanüstü yönetim araçlarının kullanılması ve burjuvazinin “merkez” ana partilerinin faşizmi geliştirmeleri oluyor.

Latin Amerika ülkelerinde, ABD yönlendirmesinde, 1980’li yıllar boyunca faşizmden “düşük yoğunluk-

2010 sonundan başlayarak Arap ülkelerinde (Türkiye ve İran’a da sıçrayan) işçi ve ezilenlerin ayaklanmaları yaşandı. Demokrasi, özgürlük ve sosyal hak isteklerini yükselten, alttan yükselen kitle hareketleri devrimci durum yaratarak burjuvazilerin ve devletlerinin siyasal krizlerine yol açtı.

lu demokrasi” adıyla ifade edilen gerici parlamenter rejimlere geçildi. Faşist cuntalara karşı başlayan kitle hareketlerinin sert devrimci mücadelelere dönüşmesinin önüne geçilmek istendi. Fakat bu, ‘90’lı yıllarda başlayan ama özellikle 2000’den itibaren kıta çapında yayılan ayaklanmalar dalgasını önleyemedi. Ayaklanmalar ya hemen ya da adım adım sosyal demokratlaşan küçük burjuva sendikacılar, partiler, ilerici hareketler, barışçıl parlamenter mücadelede

karar kılan eski gerilla hareketlerinin kurdukları cephele tarafından (kimisi halkçı, kimisi neoliberal) reformcu hükümetler kurulmasının aracı yapıldı. Bu yolla kitle hareketleri sönmüldürildi. Yine de, çok geçmeden burjuvazilerin siyasi krizi yeniden patlak verdi.

2010 sonundan başlayarak Arap ülkelerinde (Türkiye ve İran'a da sıçrayan) işçi ve ezilenlerin ayaklanmaları yaşandı. Demokrasi, özgürlük ve sosyal hak isteklerini yükselten, alttan yükselen kitle hareketleri dev-

Emperyalistler arası rekabetin tırmandırıldığı işgalcilik ve savaşçılık gelişti ve devam ediyor. '90'lı yılların başında hakimiyet boşluğunun yaşandığı alanlarda uluslar ve devletler arasında yaşanan savaşlar ve emperyalist işgaller, bugüne uzanan süreçte arttı.

rimci durum yaratarak burjuvazilerin ve devletlerinin siyasal krizlerine yol açtı. Buralarda burjuva yönetici güçler, bir bölümüyle faşistleşmelerine, İhvan-ı Müslimin diktatörlükleri kurmalarına, askeri darbe gerçekleştirmelerine rağmen siyasal krizlere son veremediler. Emperyalistlerin ve bölge çapında güç odağı olan gerici devletlerin tutuşturdukları iç savaşlar ve gerçekleştirdikleri işgaller kaos ve krizi daha da derinleştirdi. Müslüman ülkelerde faşist politik

islamcı muhalif hareketler de gelişerek kaosu büyütüyor, siyasal istikrarsızlığı daha da içinden çıkılmaz hale sokuyor, halkçı ve özgürlük talepli devrimlere duyulan ihtiyacı daha şiddetli hale getiriyor.

Güney Avrupa ülkelerinde yoksullaşma, işsizlik ve kapitalizmin krizinin işçilerin sırtına yüklenmesine karşı, işçi ve ezilenlerin ayaklanmaları yaşandı. Burjuvazilerin küçük burjuva hareketleri yeni tipte sosyal demokratlaştırma ve hükümette işlevlendirme yoluyla kitle mücadelelerini etkisizleştirme taktiğine rağmen, siyasal istikrarsızlık ve kriz bu ülkelerde de devam ediyor. Burjuvazi buralarda da neofaşist hareketleri kitle hareketlerinin devrimcileşmesine alternatif olarak örgütlerken, işçiezen kitle hareketleri büyük oranda sol ve devrimci özellikler göstermekte ısrar ediyor.

Güneydoğu ve Uzak Asya ülkelerinde de, İslamcı örgütlerin gelişmesi, burjuva klikler arasında iktidar savaşları, şovenizmin linççi saldırganlığının yaygınlaşması, burjuva yöneticilerin çürümüşlüğünün ortaya dökülmesi vb. görünümle kendisini gösteren siyasal krizler süreci yaşanmakta. Hem geçmişten süregelen devrimler hem de yeni kitle hareketleri bu sürece eşlik etmekte.

Afrika'da gerici iç savaşların eksik olmadığı, ANF Güney Afrika'sında bile neoliberal kapitalist saldırganlığa karşı madencilerin ve diğer işçilerin grevlerinin yükseldiği, burjuva devletler arasında savaşların patlak verdiği, emperyalist devletlerin değişik bahanelerle işgallerinin karakterize ettiği sürekli istikrarsız-

lık başat bir gerçek olarak kendini göstermektedir.

Böylece emperyalist küreselleşme döneminde mali-ekonomik sömürgeleşen bu devletler boyutuyla da emperyalist kapitalist sistem siyasi krizden kurtulamamaktadır. Buna öngelen veya bunun büyümesini kışkırttığı kitle hareketlerinin ne oranda devrimcileştiğinden ve devrime dönüşme potansiyelini ne derece barındırdığından bağımsız olarak, kapitalist emperyalizm zincirinin bu en geniş halkalarında süregelen politik kriz yaşanmakta, kapitalist emperyalizm buralarda süregelen yönetememe krizlerine düşmektedir. Siyasi krizin süregelenleşmesi, kapitalist emperyalizmin varoluşsal krizinin başlıca öğelerinden birini oluşturmaktadır.

Emperyalist Gerici Savaşçılığı Tırmandırma

Emperyalist burjuvazi, ulus devletlerin maddi koşullarının aşıldığı ve dünya proleter devletlerinin özgürlük içinde enternasyonal birliği amacı için maddi koşulların elverişli hale geldiği durumda, emperyalist küreselleşmeyi kutsayarak, emperyalist işgalleri “demokrasi ve haklar” için gerçekleştirdiği, bölgesel emperyalist birlikleri de “gelişme ve barış” için yaptığı yalanlarını yayarak hakimiyetini güçlendirmeye çalıştı.

Bölgesel emperyalist birliklerin, içlerindeki en güçlü dünya tekelleri grubuna sahip emperyalist devletlerin dünya çapında hakimiyet sağlama amacına bağlı sıçrama tahtası işlevi gördükleri pratikte de görüldü. Emperyalistler arası rekabetin tırmandırdığı işgalcilik ve savaşçılık

gelişti ve devam ediyor. ‘90’lı yılların başında hakimiyet boşluğunun yaşandığı alanlarda uluslar ve devletler arasında yaşanan savaşlar ve emperyalist işgaller, bugüne uzanan süreçte yaygınlaştı ve arttı.

Bu, emperyalist hakimiyet için rekabetin şiddetlendiğinin göstergesi olduğu gibi, burjuvazilerin çıkarları uğruna kitlelerin hoşnutsuzluğunu “milliyetçi” demagoji ve savaşlarla saptırmak amacıyla gerici ve yayılmacı savaşları yaygınlaştırdıklarını da gösteriyor. Burjuvazinin siyasal krizinin şiddetinin ifadesi oluyor.

“ABD Yüzyılı” İnşa Edilirken Çöktü

Emperyalist devletler hiyerarşisinde, dünyaya hakim olan emperyalist gücün kılıçla sağladığı düzenin, yani emperyalist “barış”ın krize girerek yerini kaos ve savaşlara bırakması, kapitalist emperyalizmin şiddetlenen krizinin diğer yüzüdür.

1945’te dünya iki kampa bölündü: ABD liderliğinde kapitalist emperyalist kamp ile SB liderliğinde sosyalist kamp.

Bu, emperyalist dünya düzeninin yalnızca politik bakımdan bunalım içinde olduğunun belirtisi değildi. Kapitalist dünya devletleri altında yaşayan halklar, sosyalist kampı kuruluşları için pratik bir alternatif olarak görüyorlardı. SB'nin revizyonist yönetim altına girerek dünya komünist ve devrimci hareketinde stratejik bir zayıflama yarattığı koşullardaysa, ABD ve SB arasında dünya çapındaki güç dengesi ve çelişkisi, dünya halklarının emperyalizme ve yerel burjuvazilere karşı mücadelelerinde,

Kapitalist eşitsiz gelişme yasasının güç ilişkilerinde değişikliğe yol açan işlerliği devam etti. ABD hakimiyetindeki “tek kutuplu” emperyalist dünya istikrar kazanmadan yeni emperyalist güç odaklarının oluşmaya başladığı bir sürece geçildi.

dünya devletler hiyerarşisinde yararlandıkları bir bölünmeydi.

Buna ek olarak, milliyetçi bazı burjuva rejimler de, bu güç dengesinden yararlanarak politika belirleyebiliyordu. Gerek sınırlı antiemperyalist olan Bağlantısızlar Hareketi'ndeki devletlerin çoğunluğu, gerekse Saddam Hüseyin ve Hafız Esad rejimleri gibi iktidarlar bu çelişkiden yararlandılar.

SB liderliğindeki Varşova Paktı SB'yle birlikte 1989-90'da tasfiye olunca, ABD kendi liderliğinde bir

dünya kurma, burjuva devletlerin tümünü kendi hakimiyeti altında toplama imkanı elde etti. ABD'nin Roma İmparatorluğu'ndan daha büyük güçle kendi dünya imparatorluğunu “sonsuz” dek kurabileceği tezi, “ABD yüzyılı” analizi, “tarihin sonu” kehanetiyle birlikte ortalığı kapladı.

ABD liderliğinde emperyalizm, SB'yi dağıtarak Rusya ve revizyonist blok ülkelerini Batı kapitalizmine entegre ederken, iki önemli sonuç doğdu: Mali-iktisadi bakımdan dünya tekellerinin buralarda özel sektör egemenliğinde hakimiyetini sağladı. Diğer yandan, Batılı tekellerin bu kolektif çıkarına liderlik eden ABD, kendi hakimiyetinde dünya siyasal sistemini, Avrupa (Almanya ve Fransa) ve Japonya'nın olası rekabetini bastırmak için, savaş saldırganlığı altında yeniden şekillendirmeye girişti.

Eskiden SB'nin etki alanında olan ülkeler ile ABD ve SB arasındaki güç dengesi koşullarında “tampon” olan ülkelere, dayatmayla, satın almayla ve savaşla, kendi liderliğindeki dünyayı kabul ettirdi. Yugoslavya'yı bölen savaşlar, 1991'de Irak'la savaş, Somali, 2001'de Afganistan, 2003'te 2. Irak, Lübnan, 2011'de Libya, Suriye, Yemen savaşları... Ayrıca, ABD'nin arka bahçesi Haiti'de 1991 ve 2004'te darbeler ve ikincisinde ABD'nin askeri işgalle darbeyi desteklemesi, 2002'de Chavez'e karşı tezgahlanan ama yenilgiye uğratılan darbe...

Bu savaşlar ve darbeler, ABD'nin yeni koşullarda kendi hakimiyetinde bir dünya emperyalist sistemini şekillendirme ve rakiplerinin olası

nüfuz ve egemenlik paylaşımını önlemenin aracıydılar. Hepsi dünyanın “Pax Americana” hakimiyetinde yönetilmesini sağlamak içindi. Fakat kapitalist eşitsiz gelişme yasasının güç ilişkilerinde değişikliğe yol açan işlerliği devam etti. ABD hakimiyetindeki “tek kutuplu” emperyalist dünya istikrar kazanmadan yeni emperyalist güç odaklarının oluşmaya başladığı bir sürece geçildi.

Bu kez olası rakip, AB ve Japonya değil, hızlı ve uzun süreli ekonomik-mali büyüme sağlayan Çin ile askeri sanayisini yeniden canlandırarak ABD karşısında askeri alternatif olan Rusya ittifakıydı. Aradan çeyrek yüzyıl geçmeden ABD’nin dünya hakimiyeti geriledi ve çökmeye başladı. ABD görece özerk yerel burjuva rejimlerden bazılarını -örneğin, İran’ın mollalar rejimi- kendi hakimiyeti altına alamadığı gibi, protektorası altına aldığı Irak’ta bile İran mollalarının nüfuz paylaşımını önleyemedi. Latin Amerika’da ise Chavez, Morales ve Ekvator yönetimi, Küba’yla birlikte, arka bahçesin-

de ABD’den özerk olan Latin Amerika ülkelerinin Bolivarcı İttifakı’nı (ALBA) kurdular.

ABD savaş dayattığı ve işgal ettiği yerlerin birçoğunda istikrar sağlayamadı. Afganistan, Irak, Yemen, Libya, Somali, Suriye buna örnektir. Suriye’de Rusya-İran ittifakını ‘90’lı yıllardan bu yana ilk defa bu denli “kararlı” bir rakip olarak karşısında buldu ve doğrudan işgale girişemedi. Sivil faşist hareketi örgütleyerek darbe düzenlediği Ukrayna’da, Kırım’ın Rusya tarafından ilhakını ve Güneydoğu Ukrayna’nın ayrılığını kabullenmek zorunda kaldı. Afrika’da yönlendirdiği ve işgalle kurduğu yönetimlerin istikrarını sağlayamadı.

Vietnam ulusal kurtuluş devriminin zaferinde simgelenen yeni-sömürgelerde dünya çapındaki devrimler ve devrimci halk hareketleri dalgası karşısında, ABD, yaşadığı “Vietnam sendromu”nu 1980’li yıllarda önce yavaş yavaş, sonraysa ‘90’lı yıllarda ABD hakimiyeti görünümünde bir dünya kurma ve “ABD

Yüzyılı”nı inşa etme saldırganlığıyla hızla gidermeye çalıştı.

Fakat emperyalist dünyanın tekelleri rekabeti, ekonomik buhran ve eşitsiz gelişme yasası, emperyalist güç ilişkilerinin değişmesine ve bu kurguların çökmesine yol açtı.

Şimdi ABD, hakimiyetini korumak için, en büyük emperyalist güç olarak rakiplerine karşı rekabeti şiddetlendirmek durumundadır. Devasa askeri gücünü kullanarak savaşçılığı tırmandırmakta ve yeniden paylaşım savaşını kışkırtmaktadır.

ABD'nin Trump'la başlayan ve “Önce ABD” sloganında ifadesini bulan “korumacılığ”na karşı, Çin'den Almanya ve Fransa'ya kadar emperyalist “küreselleşme” savunusu ve övgüsüyle dolu sesler yükseliyor ve rekabet sertleşiyor.

ABD'nin Savaş Kışkırtıcılığı

Bu başlıca önemli bazı sonuçlara yol açıyor: ABD hakimiyeti gerek rakipleri karşısında gerekse işbirlikçileri üzerinde sarsılıyor ve geriliyor.

ABD'nin Trump'la başlayan ve “Önce ABD” sloganında ifadesini bulan “korumacılığı”na karşı, Çin'den Almanya ve Fransa'ya kadar emperyalist “küreselleşme” savunusu ve övgüsüyle dolu sesler yükseliyor ve rekabet sertleşiyor. ABD, bu duruma karşı dünya haki-

miyetini koruma ve gözdağı aracı olarak, askeri bütçesini artırıyor, silahlanma yarışını tırmandırıyor ve devasa askeri gücünü savaş için harekete geçiriyor. ABD askeri bütçesinin, Obama'nın son yılından başlayarak ve Trump'ın imzaladığı 54 milyar dolarlık artışla devam ederek, 619 milyar dolara tırmandırılmasının anlamı savaşları yeniden yaygınlaştırmaya ve böylece rakiplerini engellemeye yönelmektir. ABD'nin bu yılki askeri bütçesinin yalnızca artış miktarı, 2015'in İngiliz askeri bütçesinin toplamı olan 55,5 milyar dolara neredeyse eşit, aynı yılın Rusya askeri bütçesinin toplamı olan 66,4 milyar dolara yakındır. (www.aljazeera.com.tr, 28.02.17)

Obama'nın giderayak Rusya'nın doğu sınırında olup NATO'ya dahil edilmiş ülkelere ağır silahlar üslen-dirmesi, Trump'ın Suriye'yi savaş gemilerinden fırlatılan füzelerle vurması ve Yemen'deki savaşta füze atışı ve hava bombardımanını birkaç misli yoğunlaştırması, Afganistan'da nükleer silahlara yakın konvansiyonel en ağır bombayı kullanması, Kuzey Kore'ye karşı ve Çin Denizi'ne nükleer silahlar taşıyan iki uçak gemisi göndererek savaş kışkırtmasında bulunması, savaşlarla emperyalist hakimiyetini koruma politikasının ifadesi olduğu gibi, rakipleri Çin ve Rusya'yı tehdittir de.

ABD'nin savaş politikası, her ne kadar 2003'te AB emperyalistlerini “yatıştırıcılık ve uzlaşma”ya ittiyse de, bugün Çin-Rusya ittifakını askeri bakımdan karşı durmaya kışkırtmakta, AB emperyalistlerini ise bağımsız durmaya ve “kendi değerleri ve

çıkarlarını” korumaya daha çok itmekte, nihayetinde yeni emperyalist paylaşım savaşına giden yolu döşemektedir. Bu tabloda, ABD hakimiyetinin gerilediği, Çin-Rusya ittifakının ve ayrıca AB’den yararlanan Almanya’nın güç odakları olarak sıvrıldıkları görülmektedir.

ABD’nin Çin’e karşı savaşının kaçınılmazlığı ve bunun olası alan ve “nedeni”nin Güney Çin Denizi olacağı senaryosu, Trump’ın seçim stratejisti olan ve kısa bir süreliğine Ulusal Güvenlik Kurulu üyeliğine atanan S. Bannon tarafından seçim öncesi sürekli dile getirildi. Çinli askeri yetkililer de bunu öngörülerinde kabullenmeye erken bir süreçte zorunlu bırakıldılar, ama bir yandan da ABD’ye meydan okudular. Rusya ile uzlaşma yanlısı sözler etmiş olan Trump, ABD mali oligarşisinin ve Pentagon’un baskılamasıyla, bu konuda ABD emperyalizminin uzlaşmaz saldırganlığını kaçınılmaz olarak benimsedi.

Bugünün olası emperyalist yeniden paylaşım savaşı, başta savaş kışkırtıcılığının başını çeken ABD olmak üzere, rakiplerin ve müttefiklerin sahip oldukları nükleer silahların da kullanılabilceği bir savaş olacağından, emekçi insanlık ve yaşam alanları için tahmin edilmesi bile zor büyük felaketler yaratacaktır.

ABD egemenliğinin gerilemesi, diğer emperyalist güç odaklarının gelişmeleri ve ABD karşısında çıkarlarını meydan okuyarak savunmaya başlamaları, mali-ekonomik sömürge ve hatta himayeci sömürge rejimlerin bile kendi özgün gerici çıkarlarını yüksek sesle dillendirme-

lerine de imkan veriyor, yol açıyor. Irak’ta Maliki, Türkiye’de Erdoğan, Hindistan’da Mondı iktidarları, bazı noktalarda kendi bölgesel yayılcı çizgilerini uygulamaya ve farklı politikalar izlemeye başlamalarını, emperyalist dünya devletler hiyerarşisindeki bu bunalıma borçludurlar. Duterte gibi saf değiştirme sözü edenler ya da İran gibi uzlaşma-çatışma arasında gidip gelenler bu bunalımdan cesaret almaktadır.

1. emperyalist paylaşım savaşının öngününde, İngiltere’nin dünya hakimiyeti gerilemiş, ABD’den

Bugünün olası emperyalist yeniden paylaşım savaşı, rakiplerin ve müttefiklerin sahip oldukları nükleer silahların da kullanılabilceği bir savaş olacağından, emekçi insanlık ve yaşam alanları için tahmin edilmesi bile zor büyük felaketler yaratacaktır.

Almanya’ya yeni emperyalist güç odakları ortaya çıkmış ve emperyalist yeniden paylaşım savaşına giden yol hızlanmıştı. Bugün de benzer bir gelişme var, ama aktörler ve silahlanma düzeyi ile çeşitliliği değişik olmak kaydıyla. Ve emperyalist kapitalizmin küreselleşmiş döneminde, kaçınılmaz olarak daha büyük çaplı yıkımlara yol açacak koşullarda.

Geçen yüzyılın başında savaş ekonomik-siyasi bunalıma yol açmıştı. Savaşı önceleyen tekelleşme eşit-

siz gelişme yarasını hızlandırmış ve İngiliz emperyalizminin dünya hakimiyetini geriletmiş, emperyalist güç odaklarının gelişme seviyelerini yaklaştırarak yeniden paylaşım talebi ve savaşını doğurmuştu. Bugün ekonomik bunalım savaş kışkırtıcılığı önceliyor ve ekonomik-mali bakımdan güç ilişkilerinde değişiklikle ABD hakimiyetinde gerileme ve emperyalist hiyerarşide politik bunalım doğurarak, aktörlerin savaş kışkırtıcılığını tırmandırıyor.

2. emperyalist paylaşım savaşı, önceleyen ağır ve uzun '29 ekonomik bunalımının üzerine gelmişti. Bugün tırmanan savaş tehlikesi de, o günkü gibi ağır, uzun süreli bir ekonomik bunalım üzerine tırmanıyor. Fakat her iki dönemden farklı olarak, bugün kapitalizmin varoluşsal krizi temelinden yükseliyor.

Bu nedenle, geçmişte sırasıyla İngiltere ve ABD'nin yaptığı gibi, kaos ve savaştan sonra emperyalist dünyaya yeniden bir büyük emperyalist devletin hakim olacağı yeni bir döneme geçileceği söylenemez.

Sonuç olarak, kapitalist emperyalizm, merkezlerde ve mali-ekonomik sömürgelerde politik bunalım içinde ve yeni bir emperyalist paylaşım savaşına gidiş koşulları yaşıyor.

Bu siyasi kriz kapitalizmin bütünlüklü varoluşsal krizinin bir parçası. Bu nedenle, ne faşist hareketlerin geliştirilmesiyle ne de savaşla az çok uzun erimli bir siyasi istikrarla yer değiştirebilir. Süreğen politik bunalımı ve savaşları, ancak onun kaynağı olan sınıfın iktidarını yıkacak işçi sınıfı ve ezilenlerin devrim ve sosyalizm mücadelesi kalıcı olarak ortadan kaldırabilir.

100. Yılında Ekim'in Güncelliği

İnan Özgür

Ekim devrimi ve Sovyetler Birliği deneyiminde, dünya devriminin ve sosyalizmin kuruluşunun bugünkü silueti, teorik ve pratik genel yönü belirlemiştir. Fakat o zamanki uygulama şu veya bu yönüyle eksik, hatta yanlış olabilir. Üstelik pratik kendi döneminde gerekli olduğu halde tarihsel hareketin eskitici özelliği sonucu pekala aşılmayı gerektirebilir. Materyalist diyalektik açıdan bakarsak, Ekim'in devrimci iktidarının her uygulamasına tanrısal bağlılık değil, onun halen canlı olan devrimci özüne, yani bugün devrimin güncelliğinde somutlaşan köşe taşlarına bağlılıktır derdimiz. Bu köşe taşlarına basarak, ama mutlaka yeni tarihsel koşullarda yepyeni yollar bularak gerçekleşecektir devrimin zaferi ve sosyalizmin inşası.

“Filozoflar dünyayı yalnızca çeşitli biçimlerde yorumlamışlardır, oysa sorun onu değiştirmektir” diyordu Marx, Feuerbach Üzerine Tezler'in 11.'sinde. Ekim devrimi, işte bu dünyayı değiştirme eyleminin tarihsel atılımıydı.

Eğitim ve sağlık hizmetlerinin metalaştığı, yığınsal işsizliğin kronikleştiği, en gelişkin ürünlerin en vahşi sömürüyle üretildiği, kültürel bakımdan en ileri ülkelerde en barbar ırkçılığın hortlatıldığı, emperyalist yağma savaşlarının art arda dizildiği bugünün dünyasında, Ekim devrimi, emekçi ve ezilen insanlık için onurlu ve özgür bir hayatın, barış ve refahın, dayanışma ve eşitliğin sembolüdür halen. Yerküremiz, nüfusun yalnızca yüzde 1'inin toplam zenginliğin

yarısından fazlasını elde tuttuğu ve nüfusun yarısının bu zenginliğin yüzde 1'ine bile sahip olmadığı korkunç bir eşitsizlik ve adaletsizlikle şekillenmiş çehresini kökten değiştirecek olan yeni Ekim'lere bebedir. Bu bakımdan Ekim devrimi günceldir, hem de hiç olmadığı kadar...

Gerçekleşmesinden tam 100 yıl sonra, hele de Sovyet Bloku'nun '89-91'deki trajik çöküşünün ardından Ekim devriminin halen nasıl güncellik taşıdığını kuşkuyla sorabilir bazıları. Bu önerme, en hafifinden omuz silken ve en ağırından söven birçok kişinin itirazıyla karşılaşabilir. Ya da, devrimci ufkunu yitirmiş lafzi bir sosyalizm anlayışında olanların gözünde, yılda bir defa adetten ve çoğunlukla da “aşırılık”larına me-

safe koymak kaydıyla göndermede bulunulan nostaljik bir takvim yaprağından ibaret olabilir Ekim.

Postmarksist, postmodernist, post-yapısalcı argümanların, türlü çeşitli post-zırvaların '89-91 çöküşünün ardından sosyalizm hedefini korumayı adeta bir günah ilan edişleri şöyle dursun. Bu çöküşün sosyalizm için mücadelenin bir tarihsel döneminin kapanması anlamına geldiği ne kadar gerçekse, Ekim devriminin emekçi ve ezilen insanlığın kurtuluş yolunu halen simgelemekte olduğu,

Paris komünü beyazlıklar arasından başkaldıran bir kardelense, Ekim devrimi tarihsel bir sıçrama anı, tarihin akışında yeni bir çığır açımıydı. Marx'a atıfla vurgulanacak olursa, insanlığın tarih-öncesinden çıkış hamlesiydi Ekim.

sosyalizm için mücadelenin yeni tarihsel döneminin devrimci ışık kaynağı olmayı sürdürdüğü da o kadar gerçektir.

Ekim bütün bir yüzyıla damgasını vuran tarihsel olaydı. Eric Hobsbawn'ın deyişiyle, kapanışı Sovyetler Birliği'nin yıkılışıyla olan "kısa 20. yüzyıl"ın başlangıcıydı. Paris komünü beyazlıklar arasından başkaldıran bir kardelense, Ekim devrimi tarihsel bir sıçrama anı, tarihin akışında yeni bir çığır açımıydı. Marx'a atıfla vurgulanacak olursa,

insanlığın tarih-öncesinden çıkış hamlesiydi Ekim.

Doğu Avrupa, Çin, Kore, Vietnam ve Küba devrimleri Ekim'in açtığı tarihsel kapıdan girdiler. Emperyalizm çağını proleter devrimler çağına dönüştüren kapıydı bu. Ekim'le başlayan 20. yüzyıl devrimleri ve sosyalizmi inşa deneyimleri, tüm başarıları ve eksiklikleriyle, zaferleri ve yenilgileriyle, 21. yüzyılda sosyalizmin gerçekleşmesinin koşullarını hazırladılar. "Tarihte hiç yeni bir üretim tarzının, uzun bir başarısızlıklar, hatalar, geri tepmeler dizisi olmadan bir çırpıda kök saldığı görülmüş müdür?" diye soran Lenin'i referans alarak diyebiliriz ki, Ekim'in açtığı yol, 20. yüzyılın sonunda yenilgiye varsa da, yeni bir üretim tarzının kök salmasında bir kilometre taşı oldu.

Lenin, Ekim devriminden birkaç ay önce, Nisan'da, "Marks ve Engels, ezbere öğrenilen ve yinelenen, olsa olsa tarihsel sürecin her evresinin, somut iktisadi ve siyasal durumuyla zorunlu olarak değişen genel hedefleri gösterebilen 'formüller'le haklı olarak alay ederek, her zaman, 'bizim öğretimimiz bir dogma değil, ama bir eylem kılavuzudur' demişlerdir" diye yazıyordu. Teorinin bir eylem kılavuzu olarak bu kavranışdır ki, Lenin'in Ekim devriminin özgün yolunu keşfetmesini sağladı.

Marksizm ölü bir dogma, tamamlanmış ve değişmez bir doktrin değil, bir eylem kılavuzu olduğuna göre, onu dünyasal bir güç haline getirmiş olan Ekim devrimi de, elbette kendi çağının çözümleme ve görüşlerine saplanıp kalmakla anlaşılabilir. Yani Ekim, bir reçete ya da şablon değil-

dir. Ne de bir devrim tapınağıdır o. İhtiyacımız olan, Ekim'in canlı devrimci özüdür.

Ekim devrimi ve Sovyetler Birliği deneyiminde, dünya devriminin ve sosyalizmin kuruluşunun bugünkü silueti, teorik ve pratik genel yönü belirlemiştir. Fakat o zamanki uygulama şu veya bu yönüyle eksik, hatta yanlış olabilir. Üstelik pratik kendi döneminde gerekli olduğu halde tarihsel hareketin eskitici özelliği sonucu pekala aşılmalı gerektirebilir. Materyalist diyalektik açıdan bakarsak, Ekim'in devrimci iktidarının her uygulamasına tanrısal bağlılık değil, onun halen canlı olan devrimci özüne, yani bugün devrimin güncelliğinde somutlaşan köşe taşlarına bağlılıktır derdimiz. Bu köşe taşlarına basarak, ama mutlaka yeni tarihsel koşullarda yepyeni yollar bularak gerçekleşecektir devrimin zaferi ve sosyalizmin inşası. Hem de, emperyalist küreselleşmenin devrim için alabildiğine olgunlaştırdığı toplumsal maddi temel üzerinde, günümüzün Ekim'leri çok daha büyük sıçramalarla yol almayı başaracaktır.

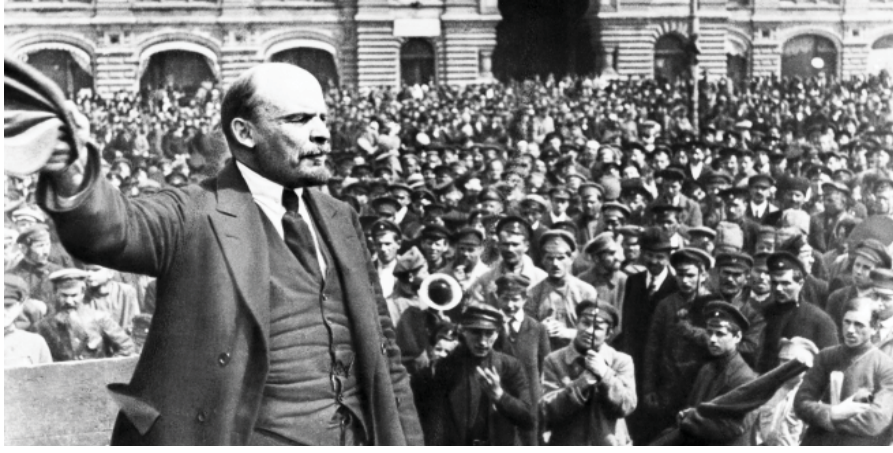
Ekim'i tekrarlamak ne mümkündür ne de gerekli. Dünyanın başkalaşan çehresi, devrimin değişen nesnel ve öznel koşulları, her ülkenin farklı tarihsel, toplumsal ve kültürel şekillenmesi, dahası sosyalizmin 20. yüzyıldaki deneylerinden süzülen devrimci bilincin yenileyiciliği, günümüzde her toplumsal devrimin tabii ki kendi özgün yolunu keşfetmesini zorunlu kılmaktadır. Ve kuşkusuz, 21. yüzyılda dünya devriminin gelişim seyri 20. yüzyıldakinin aynısı olmayacaktır. Ama Ekim'in içindeki dev-

rimci öz 21. yüzyılda da geçerliliğini koruyacaktır: komünist parti ve sosyalist devrim, proletaryanın devrimci diktatörlüğü, sovyet demokrasisi, ezilenlerin özgürleşmesi, sınıfların kaldırılması, toplumsal mülkiyet, planlı ekonomi.

Dünya Devriminin Önsözü

Eski takvimle 25 Ekim 1917'de gerçekleşen devrim, bir dünya devrimi dalgasının işaret fişeğiydi. Birinci Dünya Savaşı perdesi, emperyalist zincirin zayıf halkaları haline gelmiş bir dizi Avrupa ülkesinde anlı şanlı taçların kaldırılarda yuvarlanmasına yol açan devrimlerin patlak vermesiyle kapandı.

Ekim devrimi, Bolşeviklerin o güne değin taşıyageldikleri devrim perspektifini Lenin'in Nisan Tezleri sayesinde bir yana bırakarak kavrayabildikleri tarihsel bir imkandı. Rusya'da burjuva demokratik devrimi takip edecek bir proleter devrim, Avrupa sosyalist devriminin öncelikle gerçekleşmesi şartına bağlanmayacak, bilakis Avrupa sosyalist devriminin ateşleyicisi olarak ele alınacaktı. Zira az gelişmiş kapitalizmi sosyalist devrim için yetersiz sanılan Çarlık Rusyası, emperyalist paylaşım savaşının olağanüstü keskinleştirdiği çelişkilerin ve sertleşen sınıf mücadelelerinin odağındaki yeriyle, zayıflamış halkaların en zayıfı durumundaydı. Ekim devrimi emperyalist zinciri bu en zayıf halkasından kırdı. Buradan Avrupa'ya yayılan devrim dalgası, ne var ki, ardında başka bir muzaffer proletarya iktidarı bırakmadan, emperyalist burjuvazi tarafından birkaç yılda bastırıldı.

Dünya işçi sınıfı iki siyasi çizgiye bölünmüştü. Zora dayalı devrim ve proletarya diktatörlüğü yolundan sosyalizmi kurma çizgisi ile parlamenter manevralar ve toplumsal reformlar yolundan sosyalizmi bekleme çizgisi iki ayrı kutbu meydana getirdi. II. Enternasyonal'i çürütüp sürdüren reformist işçi partileri, Avrupa'da devrim yangınına burjuvazi adına söndüren lanetli itfaiyecilere dönüştüler. Devrimci işçi partileri ise III. Enternasyonal'i oluşturdular. Ekim devriminin küresel meyvesi olan Komintern, her ülkede sürdürülen devrimci savaşımın merkezi komünist önderliği, dünya devrimini hazırlamanın birleşik genelkurmayı, dünya sosyalist cumhuriyetler birliğini program edinen bir nevi dünya komünist partisiydi.

Sovyetler Birliği'nin yaşama kudreti gösterip sosyalist inşaya girişmesi, dünya ölçeğinde hükmünü icra eden yeni bir büyük toplumsal çelişkiyi tarih sahnesine çıkardı. Kapitalist devletler ile sosyalist devlet arasındaki bu çelişki, ileride Soğuk Savaşın başlamasına temel oluştura-

cağı gibi, tüm dünya-tarihsel olaylarda izi sürülebilir sonuçlar üretecekti. Ve dünya çapında kapitalizm-sosyalizm çelişkisine bağlı şekillenen yeni güç dengeleri, bilhassa sosyalist devletin kendini amaçlaştırmaya başladığı noktada, onun enternasyonal devrimci hamleler yapma gücünü törpülemeye de yataklık edecekti. Zamanla dünya devrimi perspektifindeki aşınmaya ve devrimin sürekliliğindeki zayıflamaya karşın, Sovyetler Birliği bütün ülkelerden işçiler ve ezilenler için devrimin merkez üssü, insanlığın tüm ilerici değerleri ve kazanımlarının temsilcisiydi. Öyle ki, dünyayı Hitler faşizmi belasından 26 milyon yurttaşının hayatı pahasına kurtaran da, yine Ekim devriminin bu sosyalist kalesiydi.

Dünya devrimi dalgasının geriye çekildiği ve Rusya'da proleter devrimci iktidarın yalnız başına kaldığı tarihsel şartlarda, sosyalizmin tek ülkede inşasına girişmek, Bolşeviklerin önüne çıkan ertelenemez bir zorunluluk ve devrimin özgün bir savunma stratejisi oldu. Bu "tek ülke" aslında bir dizi ülkenin toplamından

müteşekkil ve zengin kaynaklara sahip bir ülke olmasına rağmen, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası, tek ülke sınırlarında kalmanın kaçınılmaz kısıtlılıklarını taşıdı. Çünkü nihayetinde sosyalizmin kapitalizmi aşması, ancak toplumsal üretici güçlerin uluslararası entegrasyonunu sermayenin yaptığından daha ileri düzeyde gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilirdi.

Son tahlilde, sermaye emeğin üretici güçlerini geliştirmekte ifadesini bulan tarihsel işlevini yerine getirme yeteneğini henüz tümüyle yitirmiş olmadığından dolayı, emperyalist burjuvazi Ekim depreminin Avrupa ve Amerikan kapitalizmini çökertmesini, sosyalist devrimin başlıca kapitalist metropollerde zafer kazanmasını engelleyebildi. Bugün sermayenin bu yeteneğini kaybetmiş olmasıyla varoluşsal krize sürüklenen kapitalist toplumda, dünya tekelleri arasında ve emperyalist devletler arasında gitgide derinleşen çelişkilerin yanı sıra, sermaye-emek, ezen-ezilen ve devlet-halk çelişkileri hiç olmadığı kadar şiddetlenmiş ve dünyasallaşmıştır. Emperyalist burjuvazinin sömürge yağmasından edindiği muazzam karların bir bölümünü dağıtarak Batılı kapitalist metropollerin işçi sınıfını gemleyebildiği ve devrimin ancak üretici güçlerin az gelişmiş olduğu yerlerden sökün edebildiği bir dünya tablosu yok artık. Varoluşsal krize tutulmuş kapitalist dünyada, burjuvazinin taviz ve manevralarla çelişkileri yumuşatma kapasitesi de alabildiğine zayıflamaktadır. Reformlarla ilerlemenin önü tıkandıkça, devrim tek yol olarak be-

lirginleşmektedir. Dolayısıyla bugün her ülke potansiyel zayıf halkadır.

Günümüzde kapitalizm, 100 yıl öncesinden farklı olarak, artık dünyanın her yerinde egemen toplumsal formasyon. Dünya pazarının bütünleşmesinin ve üretici güçlerin uluslararasılaşmasının olduğu düzey, dünya fabrikasını ve dünya işçisini yaratmış durumda. Ulaşım ve iletişim tekniğindeki gelişmeyle, yeryüzünün birbirine en uzak köşeleri dahi sınıksız bağlanmış halde. Aynı anda ve aynı taleple her ülkeden milyon-

Dünya devrimi dalgasının geriye çekildiği ve Rusya'da proleter devrimci iktidarın yalnız başına kaldığı tarihsel şartlarda, sosyalizmin tek ülkede inşasına girişmek, Bolşeviklerin önüne çıkan ertelenemez bir zorunluluk ve devrimin özgün bir savunma stratejisi oldu.

ların harekete geçtiği enternasyonal eylem günlerinin böyle bir hızda örgütlenmesi bir asır önce düşünülemezdi bile.

Burjuva ulus-devletlerin ayrı ayrı varoluşlarının altındaki toplumsal maddi temeli eriten emperyalist küreselleşme dönemi, dünya devrimini ve sosyalizmin dünyasal inşasını çok daha olanaklı kılmaktadır. Sosyalist dünya devrimi elbette tek tek ülkelerde patlak verecek ve eşitsiz tarzda gelişecektir, ama birleşik karakteri

çok daha güçlü olacak, sermaye egemenliğine karşı bir devrimin diğer ülkelerde devrimleri tetikleemesinin önu kolay kolay alınamayacaktır. Nesnel imkanları fazlasıyla biriken olası bölgesel devrimlerin ürünü olarak bölgeler çapında demokratik ve sosyalist federasyonlar kurulmasının, sosyalist inşanın bölgesel birleşik biçimler altında ilerletilmesinin toplumsal maddi temelinin 100 yıl öncesine kıyasla alabildiğine güçlenmesi anlamına gelir bu.

Ekim burjuvazinin gereksizliğini dünyaya gösterdi. Merkezi planlamanın bilinçli güçlerinin piyasanın kör güçlerine üstün gelebileceğini, özel mülkiyetin varlığında sefalet itilen emekçilerin toplumsal mülkiyet altında refahın meyvelerini paylaşabileceğini kanıtladı.

Sosyalizmin İnşası

Ekim devrimi, somut ve güncel bir olay olarak, işçilerin ve köylülerin barış, toprak ve 8 saatlik işgünü taleplerinin mevcut iktidarın alaşağı edilmesi yoluyla gerçekleştirilmesi hamlesiydi. Fakat o, toplumsal ve tarihsel bir olay olarak, sermaye ilişkilerine son verilerek özel mülkiyetin toplumsallaştırılması, emekçilerin sömürülmesinin ortadan kaldırılması, tüm sınıfsal farklılıkların gitgide silinmesi perspektifini taşıyordu. Bu

anlamda Ekim, proletaryanın sosyalist inşaya girişmesiydi.

Sosyalist sanayileşme ve tarımın kolektifleştirilmesi, proletarya iktidarı için yalnızca genel bir ilke sorunu değil, Stalin'in belirttiği gibi bir ölüm-kalım sorunuydu. Zira proletarya iktidarının emperyalist kuşatma karşısında ve tek başına ayakta kalıp güçlenmesi bunu başarmasına bağlıydı. Sovyetler Birliği, 1920'lerin ortasından 1930'ların ortasına, 10 yıl içinde büyük bir toplumsal dönüşüm gerçekleştirdi. Ekonomi, işçi sınıfının büyük fedakarlığı ve dayanışmasıyla, toplumsal mülkiyete dayalı sanayileşmiş bir temele kavuştu. Dağınık haldeki küçük çaplı tarım üretimi, atılımlar, ayak sürümeler ve acılar arasında, kolhoz adlı kolektif çiftliklerde ve sovhoz adlı devlet çiftliklerinde kolektifleştirilerek merkezileştirildi. 1920'de nüfusun yüzde 80'i köylü ve zanaatçıyken, 1938'de ücretli ve maaşlıların nüfus oranı onda birden üçte bire yükseldi. 1926'dan 1939'a köy nüfusu yüzde 5 azalırken, şehir nüfusu ikiye katlandı.

İşsizlik son buldu. Parasız eğitim ve sağlık hakkı, her emekçiye sosyal sigorta ve ucuz konut hakkı yerleşti. Orta Asya steplerinde ya da Kuzeydoğu Asya buzullarında en ilkel şartlarda yaşayan içe kapalı topluluklar, 10 yıl gibi bir sürede, bütün bu haklardan yararlanan modern birer topluluk görünümü kazandılar. Yüzde 80'i okuma-yazma bilmeyen bir toplum, gerçek bir kültürel devrim sayesinde, bütünüyle okur-yazar, sanatla, edebiyatla, siyasetle yakından ilgilenen bir toplum haline geldi. Bü-

tün bu gelişmeler, Ekim'in tarihsel devrimci kazanımlarıydı.

1929'da derin bir ekonomik krizle sarsılan ABD ve Batı Avrupa'da işsizlik ve sefalet girdabı içindeki perişan on milyonlar, işsizliği ortadan kaldırmış, herkese eğitim, sağlık, barınma, beslenme garantisi sağlamış Sovyetler Birliği'ne gıpta ediyorlardı. Proletarya iktidarının bu başarısının sırrı, aslında basitti: kar için değil insan ihtiyaçları için üretim, sermaye birikimi için değil toplumsal refah için iktisadi büyüme, rekabetçi ve piyasacı değil kolektif ve merkezi planlı ekonomi.

Ekim devrimi burjuvazinin gereksizliğini dünyaya gösterdi. Sermaye ilişkileri olmaksızın ekonominin örgütlenebileceğini, merkezi planlamanın bilinçli güçlerinin piyasanın kör güçlerine üstün gelebileceğini, özel mülkiyetin varlığında sefalet itilen emekçilerin toplumsal mülkiyet altında refahın meyvelerini paylaşabileceğini kanıtladı. Ekim, emekçi insanlık için onurlu ve özgür bir hayatın kuruluşuydu. Ekim'in devrimci iktidarının henüz piyasayı bütünüyle ortadan kaldıramaması veya merkezi planlamayı mükemmelleştirememesi, emek üretkenliğini herkesin ihtiyacını sınırsızca karşılayacak bir bolluk yaratan seviyeye getirememesi veya çalışmayı bir eğlenceye dönüştürememesi, onun emperyalist kapitalizmin kuşatması altında ve sadece kendi sınırlı üretici güçleriyle baş başa kalmış olmasındandı. Buna rağmen Sovyetler Birliği'nin devasa bir toplumsal dönüşümü gerçekleştirmesi, Ekim'in tarihe yazılan eşsiz başarısıydı.

Lenin, “Sosyalizmle kapitalizm arasında proletarya diktatörlüğünün uzun, çok zorlu bir geçiş döneminin yattığını ve bu dönemin biçiminin birçok bakımdan küçük ya da büyük özel mülkiyetin mi, küçük ya da büyük işletmenin mi egemen olduğuna bağlı olacağı açık gerçeğini görmeden tek sosyalist yoktur” diyordu. Demek ki, bugün sosyalist inşanın 100 yıl önce olduğundan farklı biçimler alacağı şüphesizdir. Dünyasal ölçekte değerlendirdiğimizde,

Sovyetlerin gerçek iktidar organları olarak işlevselliklerinin zamanla erimesi, iktidar gücünü tedricen kendi ellerinde toplayan ve devletle özdeşleşen partinin adeta yan kollarına dönüşmesi, devrimin yüz yüze kaldığı olağanüstü zorlukların üstesinden gelmenin bir bedeliydi belki.

şimdi bir bakıma piyasayı ortadan kaldıranın bizzat tekelci kapitalizm olduğunu görüyoruz. Sermaye boyunduruğu altında tıkanan üretici güçler aslında artık herkesin temel ihtiyaçlarını karşılayan bir üretimi gerçekleştirecek kadar gelişkin. Her dünya tekeli, orta büyüklükteki bir ülkeninkine denk bir ekonomik yapıyı, kendi bünyesinde en mükemmel şekilde planlıyor. Komünizmin alt evresi olan sosyalizm için toplumsal temelleri, sermaye böylece kendi elleriyle güçlendiriyor. Bilgisayar,

internet ve robot teknolojileri, kapitalizmden daha gelişkin bir üretim biçiminin, emeğin üretken gücünün bütünüyle makineye aktarılmasının maddi koşullarını hazırlıyor.

Köylülüğün ve küçük esnafın dağınık ve mikro üretimlerini birleştirip toplumsallaştırmak, tekelci kapitalizmin bu toplumsallaştırmayı sermaye egemenliği altında yıkıcı tarzda mülksüzleştirerek gerçekleştirdiği günümüzde, o kadar sancılı ve zikzaklı bir süreci gerektirmeyecektir. Yıllık ciro toplamı gayrisafi dünya

Parlamenter burjuva demokrasinin kriziyle beraber temsili demokrasi anlayışına da alternatifler üretilmeye başlandığı yerde, meclislere dayanan devrimci iktidar örgütlenmesi işçi sınıfının siyasi iradesini daha dolaysız biçimlerde yansıtacaktır.

hasılasının yarısına yakın olan 500 dünya tekelinin sermayesine el koyacak bir devrim dalgası, bugün özel mülkiyetin ve piyasanın en büyük bölümünü toplumsallaştırmış, aynı hızla meta üretiminin ve piyasa ilişkilerinin alanını daraltmış olacaktır.

Zenginlik-yoksulluk uçurumunun korkunç derecede derinleştiği, kronik aşırı sermaye fazlası ile kronik aşırı işgücü fazlasının buluşmadığı, sermayenin doğayı gezegenin sonunu getirecek denli yağmaladığı günümüzün emperyalist küreselleş-

me dünyasında, emekçi insanlığın sosyalizme olan ihtiyacı, bunun ne ölçüde bilincine varıldığı bir yana, nesnel olarak çok daha fazladır.

Proletarya Diktatörlüğü Ve Sovyetler

Ekim devriminin siyasi iktidarı proletarya diktatörlüğüydü. Devrimci proletarya iktidarı, diktatörlüğü, son verdiği eski toplumun sömürücüleri ve asalakları üzerinde uyguladı. Çünkü emeğin yarattığı ürünü toplumun ortak zenginliğine dönüştürmenin, yani üretim araçlarının mülkiyetini toplumsallaştırarak insanın insanı sömürdüğü ilişkiyi ortadan kaldırmanın tek yolu, sermaye sahibi sömürgeci azınlığın ve onun karşıdevrimci yandaşlarının direnişini zorla bastırmaktı.

Ekim’le kurulan proletarya diktatörlüğü, proletarya ile burjuvazi, sosyalist yol ile kapitalist yol, devrimin kesintisizliği ile karşıdevrimin bozgunculuğu arasındaki sert sınıf mücadelelerinin devrimci aracı oldu. Proletaryanın devrimci diktatörlüğü, burjuvazi veya çarlık artığı yasaların kaldırılması, işçilerin ve ezilenlerin eşitliği ve özgürlüğüne kasteden karşıdevrimin alt edilmesi ve iç savaşın zafere ulaştırılması, özel mülkiyetin toplumsallaştırılması ve sömürücülerin sınıfsal varlığına son verilmesiyle özdeşleşti.

Proletarya diktatörlüğünün devlet organları, Rusya’da 1905 devrimi sırasında doğmuş ve 1917’de yeniden sahne almış olan sovyetlerdi. Proletarya, devrimde burjuvazinin eski devlet aygıtını ele geçirip kulanmaya değil, onu paramparça edip

yeni bir devlet aygıtı kurmaya yöneldi. Ekim, siyasi iktidarı işçi ve asker sovyetlerinin ele almasıydı. Rusçada sözcük anlamı konsey veya meclis olan sovyet, salt bir Rus olayı değildi. Zira işçilerin ayaklanma ve iktidar organları niteliğiyle konseyler, aynı yıllarda Almanya'dan İtalya'ya, Macaristan'dan Avusturya'ya ve Finlandiya'ya kadar devrim ateşinin tutuştuğu bütün ülkelerde boy verdiler. Devrimci iktidar organı olarak sovyet, kendisinden yarım yüzyıl önce Paris'te ilk proletarya iktidarı denemesini yapmış olan komünün temel örgütsel ilkelerini rehber alıyordu: seçilen siyasi temsilcinin ortalama işçi ücretinden fazla gelir edinmemesi ve her an görevden alınabilir olması.

Sovyet iktidarı proletarya demokrasisinin gerçekleştiği form oldu. Siyasal haklarda biçimsel eşitlik sağlayan ama gerçekte zenginleri siyaseten eşitleyen burjuva demokrasisinin aksine, proletarya demokrasisi işçileri ve emekçileri yeni tipte devletin gerçek sahipleri haline getirdi. Lenin, sermayedarların ve onların memurlarının yerini alan silahlı işçilerden boşuna bahsetmiyordu. Zira devrimin ilk günlerinden itibaren yüzbinlerce işçi ve yoksul, iktidarın merkezi ve yerel siyasi yönetim işlerini üstlenmeye başladı. Ülkeyi baştan başa bir ağ gibi saran ve sayısı nihayetinde 60 bine ulaşan sovyetler, yerel düzlemdeki siyasi yönetimde ademi merkezîyetçi tarzı da içeriyordu. Sovyet iktidarı toplumun engin çoğunluğu için gerçek bir demokrasiye hayat verdi, inanç

özgürlüğünü güvenceledi, ulusların tam hak eşitliğini sağladı.

Sovyet sistemi, yöneten-yönetilen çelişkisinin son bulmasının nüvelerini içinde taşıyordu. Çünkü bu model, tüm emekçileri gitgide devlet yönetimine çekme, böylece devletin sönüp gideceği temeli atma yeteneğindedi. Ama sovyetlerin gerçek iktidar organları olarak işlevselliklerinin zamanla erimesi, iktidar gücünü tedricen kendi ellerinde toplayan ve devletle özdeşleşen partinin adeta yan kollarına dönüşmesi, devrimin yüz yüze kaldığı olağanüstü zorlukların üstesinden gelmenin bir bedeliydi belki. Devrimin sürekliliğindeki zayıflama, sovyetlerde kitlelerin iktidarlaşmasının başlıca dayanağı olan tartışma ve eleştiri özgürlüğü alanının daralmasında ve proletarya demokrasisinin deformasyona uğramasında da karşılık buldu. Sovyetlerin bu tarihsel serüveni, proletarya diktatörlüğünün, sömürücü sınıfları tasfiye eden devrimci kuvvet niteliğiyle ne kadar etkin bir rol oynuyorsa, sosyalist demokrasi mekanizmalarıyla işçi sınıfının devrimci

özneliğini üretmekte de en az o kadar etkin olması gerektiğini gösterdi.

Her düzeyde meclislerden meydana gelen devrimci iktidar örgütlenmesi bugün de işçi sınıfı ve ezilenlerin toplumsal kurtuluşunu sonuçlandırmanın siyasi modelidir. Üstelik günümüzde, ulaşım ve iletişim tekniğinin bunca yetkinleşmesi, işçi sınıfının sadece sayısal ağırlığının değil entelektüel kapasitesinin de 100 yıl öncesine kıyaslanamayacak düzeyde yükselmesi, işgününü çarpıcı ölçüde kısaltıp işçiye siyaset için zaman kazandırmanın fazlasıyla olanaklı olması, emekçilerin en geniş kesiminin meclislerde siyasi yönetim işlevlerini üstlenmeye çok daha yatkın ve gönüllü hale gelmesini doğurmaktadır.

Parlamentar burjuva demokrasisinin kriziyle beraber temsili demokrasi anlayışına da alternatifler üretilmeye başlandığı yerde, meclislere dayanan devrimci iktidar örgütlenmesi işçi sınıfının siyasi iradesini daha dolaysız biçimlerde yansıtacaktır. Sovyetlerde somutlaşmış ama içinde doğrudan demokrasi tohumunu taşıyan temsili işçi demokrasisi, bu defa işçi sınıfının doğrudan demokrasisine dönüşme şansına sahiptir. Daha az bürokrasi ve daha çok halk katılımının, “daha az devlet daha çok toplum” sloganının gerçekleşmesinin olanakları tarihte hiç olmadığı kadar birikmiş durumdadır. Bu aynı koşullarda, emperyalist küreselleşmeyle sermayenin merkezleşmesinde ve dünya tekellerinin oluşmasında varılan düzey, proletarya diktatörlüğünün nesnel bakımdan zor kullan-

ma sahasını daraltıcı olduğu kadar, süresini kısaltıcı da olacaktır.

İşçi Sınıfı Ve Ezilenler

Ekim devrimi, en kısa ifadeyle, işçi sınıfının politik iktidarı almasını sağlayan muzaffer hamleydi. Uçsuz bucaksız bir köylüler denizinin ortasındaki kapitalist adalarda kurulu büyük fabrikalarda yoğunlaşmış, kısa tarihinde sert sınıf mücadelelerinin deneyimini edinmiş ve giderek Bolşeviklerin öngöründe eşsiz önderlik yeteneğiyle buluşmuş Rusya proletaryası, Şubat burjuva demokratik devriminde başı çekmekle kalmadı, hızla sosyalist devrime geçmeyi başardı.

Çarlık Rusyası’nda nüfusun ancak yüzde 10’unu oluşturan proletarya, Ekim zaferini, bir bakıma yoksul köylülükle ittifakına borçluydu. Ve proletarya iktidarı, ilk iş, ezilen sınıf ve katmanların, ezilen ulus ve inanç topluluklarının, ezilen cins ve cinsel yönelimlerin eşit haklarını ve özgürlüklerini teminat altına almaya yöneldi. Proletarya böylece tüm ezilenlerin kurtuluşu misyonunu kendi eyleminde içeriklendiriyordu.

Yine de, Sovyetler Birliği’nde proletarya iktidarı, bir küçük burjuvalar ülkesinde varoluşun çarpıcı gelgitlerini, derin sancıları, trajik acılarını yaşamak ve göğüslemek zorundaydı. Küçük ve dağınık köylü üretimini sırf kentlerin beslenmesini sağlamak için bile kolektifleştirip merkezileştirmenin zorluğu ve gerilimi, bunun için verilen devrimci mücadelenin şiddeti yüksekti. Küçük meta üretimine dayalı piyasanın etkinliği, aynı zamanda toplumda küçük burjuva

insan tipolojisinin baskın renginin bir kaynağıydı. Telefon santrali memurları, sanayi tesisi teknisyenleri, ortaokul öğretmenleri dahi, ortalama işçiye kıyasla sahip oldukları ayrıcalıklarıyla, burjuva sınıfın uzantısı durumunda olan bir ara katmanın mensuplarıydılar. Proletarya ile küçük burjuvazi çelişkisinin bütün bir devrimci toplumsal dönüşüm sürecinde izlerini sürmek mümkündü.

Bugün dünyanın tamamında kapitalizm hakim ve işçiler en kalabalık sınıf durumunda. Dünya genelinde şehirlerin nüfusu kırsal alanların nüfusunu geride bıraktı. Emperyalist küreselleşme, proletaryanın saflarının alabildiğine genişlemesi, beden emeği ile zihin emeği arasındaki açığı farkının daralması, dünün serbest meslek erbabının ve hatta aydın tabakasının çoğunlukla ücretli işçiye dönüşmesi şeklinde dolaysız sonuçlar üretti. Göçlerle bileşimi değişen ve enternasyonal karakteri güçlenen, “refah devleti”ni ezip geçen neoliberalizmle haklarını bir bir kaybeden emperyalist ülkelerin işçi sınıfı da, nesnel bakımdan emperyalist ezen ulustan ayrıştı. 21. yüzyılın başında, dünyada çok daha güçlü bir işçi sınıfı var.

Emperyalist küreselleşme döneminde dünya tekellerinin egemenliği, sermaye üretimi ve dolaşımının uluslararasılaşmışlık düzeyi, her ülkede küçük mülk sahiplerini hızla mülksüzleşme ve yoksullaşma gerçeğiyle yüz yüze bıraktı. Orta sınıflar erimeye yüz tuttu, küçük esnaf tükenişe sürüklendi, köylülük artan bir hızla çözülüp proletarya saflarına itildi. Öğrenci gençlik eğitim yoluyla

sınıf atlama imkanından yoksunlaştı. Bir asır öncekine benzer yaygın bir küçük burjuvazi kalmadığı gibi, halihazırda varoluşunu sürdürmeye çalışan küçük burjuva katmanın tekeli sermaye ilişkileri altında varlığını üretme şansı kalmadı. Emperyalist küreselleşme, dünya tekelleri düzeyiyle ve burjuva devletle çelişkili diğer ezilen sınıf ve katmanları işçi sınıfıyla kader birliğine doğru itti, bu çelişkilerin çözümü emek-sermaye çelişkisinin çözümüne bağlandı. Dolayısıyla işçi sınıfının, güçten

İşçi sınıfının, güçten düştükleri ölçüde bağımsız sınıfsal programlarını uygulama kapasiteleri de zayıflayan diğer ezilen sınıfsal katmanları sosyalizm programı etrafında birleştirmesinin imkanı tarihte hiç görülmediği kadar büyüktür artık.

düştükleri ölçüde bağımsız sınıfsal programlarını uygulama kapasiteleri de zayıflayan diğer ezilen sınıfsal katmanları sosyalizm programı etrafında birleştirmesinin imkanı tarihte hiç görülmediği kadar büyüktür artık.

Marx ve Engels'in “*Dünyanın bütün işçileri birleşin!*” şiarı, kapitalizmin emperyalist aşamaya geçmesiyle ve ezilen ulusların antiemperyalist başkaldırısını gündemleştirmesiyle, Lenin'in öngörüsüyle, “*Dünyanın bütün işçileri ve ezilen halkları birleşin!*” şiarına dönüşmüştü. Bu şiar,

Ekim'in özeti bir bakıma. Bugünün emperyalist küreselleşme dünyasının şiarıysa, "Dünyanın bütün işçileri ve ezilenleri birleşin!" olmuştur.

Kadın Özgürleşmesinde Çığır

Ekim devrimi kadınların seçme-seçilme hakkını, Fransa'da 1789 devriminden ancak 150 yıl sonra tanınan bu hakkı, daha ilk günden tanıdı. Kadın-erkek eşitsizliğini ve erkek ayrıcalıklarını içeren bütün yasalar derhal kaldırılırken, hukuki yapıda cinsel eşitlik teminat altına alındı. Eşit işe eşit ücret getirildi, evlenme-boşanma yasası yeniden yapıldı.

Proletarya iktidarının mülkiyeti toplumsallaştırma doğrultusunda attığı her adım, kadının köleleştirilmesinin tarihsel temelini bir saldırı niteliği de taşıyordu. Milyonlarca kadının ücretli çalışmaya ve okumaya yazma seferberliğine çekilmesi, sosyal hayatın dışına iten dinsel baskıdan kurtarılması sosyalist devrimin erkek egemenliğine indirdiği önemli darbeler arasındaydı. 1955'te üniversite öğrencilerinin yarısını kadınlar meydana getiriyordu. Sosyalist inşaa süreci kreşlerin, çamaşırhanelerin,

aşevlerinin kurulup yaygınlaşmasını içeriyor, kadınların ev içi işlerin cenderesinden çıkmalarının toplumsal zemini yaratılıyordu. "Her aşçı kadın devleti yönetmelidir" diyordu Lenin. Bir yandan burjuva feminist hareketin cinsel eşitlik düzlemindeki talepleri içerildi, diğer yandansa kadın özgürleşmesi toplumsal kuruluşun başlıca bir bileşeni olarak kavrandı. Böylece Ekim, cinsel devrimin hem teorik görüşlerinin filizlendiği verimli toprak, hem de pratik uygulama sahasına açılan tarihsel geçit oldu.

Kadınların her alanda eşit haklarını kabul etmek, hatta sermaye ilişkilerine ve sömürüye son vermek henüz kadının özgürleşmesini tümüyle başarmak anlamına gelmiyordu. Toplumsal cinsiyet çelişkisinin nihai çözümü için, hem erkek egemenliğiyle yüklü bütün bir toplumsal kültürün değişimi hem de kadın ile erkek arasındaki toplumsal işbölümünün her türünün ve ailenin her biçiminin silinip gitmesi gerekiyordu. Ekim'in cinsel devrime yaptığı giriş, kadının siyasette karar verici konumlarda yer

alışındaki ciddi sınırlılıkla uzlaşmanın, lgbti'ler için başlangıçtaki özgürlükçü yaklaşımdan çark etmenin ya da önceleri altını oyduğu aileyi "sosyalist" etiketle tekrar kutsamanın, hasılı sosyalist inşada zamanla erkek egemen anlayışın yeniden başını kaldırmasının önüne geçemedi. Yine de kadın özgürleşmesinde yarattığı öncü mevzilerle Ekim devrimi, dünyanın patriyarkal çehresini dönüştürmenin basamaklarını döşedi.

Bugüne değin verdikleri mücadeleler ve kazandıkları haklarla kadınlar, elbette 100 yıl önce buldukları yerin çok ilerisinde bir noktaya varmış durumdalar. Fakat kadın, evdeki veya işteki erkeğe kişisel bağımlılıktan ne ölçüde sıyrılırsa sıyrılınsın, toplumsal düzlemde, egemen erkeklik için bir cinsel nesne, bedeni sermaye yatırım konusu olan bir meta haline geldi.

Kadının cinsel kimliğinin toplumsal düzeyde erkekliğin nesnesi kılındığı, bütün bir kadınlığın metalaşarak sermayenin yağmasına sunulduğu, dolayısıyla sermaye ilişkileri sınırında duran feminist programın mihadını doldurduğu günümüzde, erkek egemenliğine karşı kadın özgürlük mücadelesi ile sermaye egemenliğine karşı proleter kurtuluş mücadelesi nesnel açıdan hiç olmadığı kadar iç içe geçmiştir. Sermaye düzeninde kadın özgürleşmesinin limitine varıldıkça, toplumsal devrimin ikili karakteri, yani proletarya devrimi ile kadın devriminin birliği belirginleşmiştir. Hem Ekim'in devrimci kazanımlarını özümseyen ama hem de onu eleştirip aşan bir sosyalist kadın

aydınlanması ve kadın devrimi kavrayışı artık sahnededir.

Demektir ki, 21. yüzyılda sosyalist devrimin aynı zamanda bir kadın devrimi olarak gelişmesinin, cinsel eşitsizlik ve ezilmişliği tüm temelleriyle beraber süpürüp atacak olan sosyalist kuruluşta kadın öncülüğünün gerçekleşmesinin toplumsal zemini yeterince olgunlaşmıştır.

Ulusal Sorunun Çözümü

Ekim devrimi, bir uluslar hapishanesi olan Çarlık Rusyası topraklarının, ezilen uluslar için bir özgürlük bahçesine dönüşmesini sağladı. Ekim'in yarattığı devrimci iktidar, yalnızca ulusal kurtuluşu toplumsal kurtuluşa bağlayan genel sosyalist perspektifin değil, aynı zamanda sömürge ulusların özgün özgürleşme modelinin hayat bulmasıydı.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi, komünistler için, sömürge ulusların kendi bağımsız devletlerini kurmaları hakkının tanınması anlamına geliyordu. 60'tan fazla ulus ve ulusal topluluğun bulunduğu ve 130 dilin konuşulduğu bir coğrafyada, Sovyetler Birliği, ayrılma hakkına sahip ve eşit statüde 16 birlik cumhuriyetinin federasyonu haline geldi. Bu federe cumhuriyetlerin yanı sıra, 20 özerk cumhuriyet, 8 özerk bölge ve 13 ulusal bölge olarak yapılan siyasi sistem, tüm ulusal toplulukların özerkliğini, demokratik özyönetimini olanaklı kıldı. Bütün dillerin özgürlüğü ve anadilde eğitim garantilendi, her dilin serpilip gelişmesinin imkanları sağlandı. Ulusların tam hak eşitliğine dayalı bu sovyetik gönüllü birliği, diğer ezilen

ve sömürge uluslara gerçek kurtuluş yolunu, ulusal özgürlüğün en ileri düzeyde kazanılmasının pratik örneğini gösterdi.

Devrimci proletarya iktidarı, dünyanın her köşesinde ezilen ve sömürge ulusların mücadelelerini desteklemeyi ilke edindi. Emperyalizme karşı gelişen bu mücadeleleri proleter dünya devriminin başlıca müttefiki olarak tanımlayan Lenin, *“Bütün dünyanın işçileri ve ezilen halkları birleşin!”* diyordu. Ekim’in

Sermaye düzeninde kadın özgürleşmesinin limitine varıldıkça, proletarya devrimi ile kadın devriminin birliği belirginleşmiştir. Hem Ekim’in devrimci kazanımlarını özümseyen ama hem de onu eleştirip aşan bir sosyalist kadın aydınlanması ve kadın devrimi kavrayışı artık sahnededir.

ulusal soruna getirdiği çözümden etkilenen, dahası Ekim’in devrimci iktidarından doğrudan destek alan ulusal kurtuluş savaşçıları, emperyalist sömürgeciliği tarihe gömen ulusal devrimler ve sömürgelerin bağımsızlaşması dalgasına dönüştüler. Kapitalist emperyalizm, eski sömürgelerin bağımsız devletlere dönüşmesini tanımak zorunda kalırken, onları iktisaden ve siyaseten yeniden bağımlı kılmanın yolunu yeni-sömürgecilikte bulabildi. Bağımsızlıklarını ka-

zanan ulusların yeni devletlerinden birçoğunun Sovyet Bloku etrafında kümelenmesi, Soğuk Savaş döneminde bile Sovyetler Birliği’yle en azından dostane ilişkiler sürdürmesi tesadüf değildi.

Emperyalist küreselleşme dönemindeyse, tüm kapitalist ülkelerin aynı dünya pazarında alabildiğine bütünleşmesini ve dünya tekellerin her kapitalist ülkenin iktisadi-toplumsal yapısına içselleşmesini getiren koşullarda, antiemperyalist mücadele antikapitalist mücadeleye bitişmiş, nesnel olarak onunla iç içe geçmiştir. Ulusal sorunun kapsamı esasen halen sömürgeci boyunduruk veya emperyalist işgal altında olan az sayıda ulusla sınırlanırken, bağımsız burjuva devletleşmeye dayalı ulusal kapitalist kalkınma yolu tarihsel olarak kapanmıştır.

Bugün sömürge ülkeler için ulusal kurtuluş, ancak toplumsal kurtuluşa bağlanırsa ve sosyalist dünya devriminin parçası olursa, emperyalizmden bağımsız kalmayı başarabilir. Farklı ulusların ayrı siyasal-devletsel varoluşlarının aşınan toplumsal maddi temeli, ulusların eşit ve gönüllü siyasal birliğini düne kıyasla artık çok daha gerekli kılmaktadır. Sovyetler Birliği’nin ulusal soruna sosyalist çözüm modeli, şimdi ezilen ve sömürge ulusların özgürleşmelerinde sınanmış ve tek geçerli yolu simgelemektedir.

Ve Parti

Ekim devrimi Bolşevik Parti’nin iradi eylemiydi. Onun teorisini yapan, politik planını kuran, pratiğini gerçekleştiren, Bolşevik Parti’ydi.

II. Enternasyonal'in günü geçmiş önderlerine göre Çarlık Rusyası'nda üretici güçlerin gelişim düzeyi sosyalist devrim için yeterince olgunlaşmış değildi, dahası gelişkin Avrupa proletaryasının dolaysız yardımı olmadan geri Rusya'da sosyalist inşaya girişmek imkansızdı. Olgunlaşmış üretici güçleriyle Avrupa ülkelerinde devrim patlak verdiğindeyse, devrimci işçi kitlelerini durdurma, ve hatta daha kötüsü, ezme yarışındaydılar. Ekim devrimi, Avrupa sosyal demokrasisinin Kautsky gibi önderlerinin marksizm ezberini bozduğu gibi, proletaryanın yeni tipte devrimci partilerinin tarih sahnesine çıkmalarının katalizörü oldu.

Devrimci eylemin ve sosyalist inşanın en az elverişli görünen şartlarda dahi imkanlarını bulup gerçekleştirme kararlılığı leninizme ve Bolşevik Parti'ye içkindi. Parti tarihin yapılış koşullarını seçme şansına sahip değildi, verili koşullara hücum etti. Ekim bu hücum bilinci ve ruhunun cisimleşmiş haliydi bir bakıma. İdeolojik-politik çizgisi oportünizmle sakatlanmış, teoride dogmatizme saplanmış, örgütsel yapısı hizipler yumağına dönüşmüş bir parti Ekim devrimi gibi dünyayı sarsan bir tarihsel olaya önderlik edemezdi. Daha doğrusu, böyle bir partiyle Ekim devrimi gerçekleşmiş olmazdı. Zira Ekim, partiyle özdeşleşmiş öncü devrimci iradenin, her sosyalist devrimde ortak bir nitel özellik olarak, tarihin olağan görünen akışında olağanüstü bir kopuş momenti örgütlemesiydi.

Lenin'in partisi, işçi sınıfının devrimci eylemine adanmış Bolşeviklerin komünist partisiydi, sınıfa dev-

rimci bilinci dışarıdan taşıyan öncü özneydi. Bilinci dışarıdan taşımak, sadece profesyonel parti kadrolarının devrimci bilinci işçilere yaymalarında ifadesini bulan entelektüel görevi değil, daha önemlisi, ekonomik mücadelede, yani işçi-patron çelişkisi temelli kendiliğinden bilinç sahasının dışından, tüm toplumsal-siyasal mücadelelerin politik bilincini işçilere taşıma görevini tanımlıyordu. Parti öncelikle bunun aracıydı. Ve Ekim'i takiben, sosyalist inşaya seferber olan işçilerin devrimci eyleminin politik potasıydı.

Parti, böylesine belirleyici olduğu içindir ki, Sovyetler Birliği'nin çözülüşünün de kritik halkasıydı. Proletarya diktatörlüğünün uygulanışı, sosyalizmin inşası ve savunusu, iç savaşla, emperyalist kuşatmayla, Hitler'in saldırısı ve ikinci emperyalist paylaşım savaşıyla, Soğuk Savaşla, Sovyet halklarının olağanüstü fedakarlıklarıyla karakterize olan zorlu şartlarda gerçekleşti. Bu zorlu şartlar altında parti kendini amaçlaştıran bir varoluş tarzına sürüklenmekten kaçınmadı. 1950'lerde devrimci yol açma iradesinin kırılması ve Kruşçev'de simgelenen modern revizyonist sapmanın egemen olmasıysa Ekim'in sosyalist rotasından kopulmasını getirdi. Partide ve devlette bürokratik dejenerasyon böylelikle dizginlerinden boşaldı. Devrim yerine reformu, kapitalizmi aşmanın yerine kapitalizmle tarihsel uzlaşmayı, planlama yerine piyasacılığı koyan parti çizgisinin sonu, o koskoca ülkenin Ekim'in son kalıntılarını da yitirip '89-91 trajik çöküşüyle kapitalizmin pençesine düşmesi oldu.

Parti, bugün burjuva ideolojik hegemonyanın sis bulutları dağılırken, işçi sınıfı ve ezilenlerin yaşadığı bilinç bunalımına devrimci yanıtır. Kapitalizme alternatifin bilincini “dışarıdan” taşıyacak olan yine partidir. Enternasyonal ya da yerel düzlemlerde emperyalizme ve kapitalizme karşı gelişen kitle hareketlerinin “başka bir dünya” arayışına yanıt yeni Ekimler ve bu yanıtın anahtarı da komünist partilerdir. 21. yüzyılda devrim ve sosyalizm için partiye olan ihtiyaç eksilmemiş, bilakis artmıştır.

Sermayenin doymak bilmez bir kar iştahıyla emeği vahşi sömürsüne, gözü dönmüş şekilde doğayı tükenişe sürüklemesine, toplumsal düzeyde metalaştırdığı kadın kimliğini yağmalamasına, tüm ezilenlerin kölece boyunduruk altında tutulmasına karşı bütün mücadeleleri toplumsal devrim hedefinde birleşmeye götürecek öncü kuvvettir parti. Tarihsel deneyim, iktidarlaşmış bir komünist partinin henüz iktidar mücadelesi veren bir komünist partiden farklılaşan biçimlerde örgütlenmesi gerektiğini, aksi halde partinin pro-

letarya devletiyle beraber kendisini de sönmelenmeye götüren komünist doğrultuyu koruyamayacağını da ortaya koymuştur.

Üzerinden -dile kolay- 100 yıl geçmişken, partiyi Ekim’e ve geçmiş geleceğe bağlayan ilk ve en derin bağ, devrimin güncelliği kavrayışıdır. Tıpkı Lenin’in kendi döneminde devrimi pratik bir güncellik sorunu olarak görmesi gibi, komünist öncü de bugün devrimi güncel pratik bir sorun olarak ele almaktadır. Gezi barikatlarında ya da Kobanê siperlerinde, günün devrimci imkanlarını realize etmeye kilitlenen tüm zihinsel ve pratik gayretiyle, partinin kendini yeni Ekim’ler örgütlemeye boylu boyunca adayışdır bu.

Emperyalist küreselleşmenin dünya devrimini tarih sahnesine çağırıldığı 21. yüzyılda yepyeni yollar keşfetmeye yazgılı yeni Ekim’leri hedefleyen parti, Ekim’in 20. yüzyıldaki deneyimlerinin, başarıları ve tıkanıklıklarının, atılımları ve kırılmasının bilinciyle donanarak, devrimin ve sosyalizmin zaferine yürüyecektir.

Monsanto-Bayer Birleşmesi ve Sonuçları: Zehir Eken Kriz Biçer

Raperîn Rênas

Monsanto-Bayer gibi tekellerin yarattığı tahribat, kendi varlıkları da dahil bütün dünyayı bir varlık-yokluk krizinin eşiğine getirmiş durumda. Toprağın verimsizleşmesi ve çölleşmesi, bitki ve hayvan çeşitlerinin yok edilmesiyle doğanın bütün dengelerinin bozulması, kutuplardaki buzulların erimesinden ozon deliğinin büyümesine kadar iklim katastrofu, hava ve suyun kirlenmesi gibi olgular, her gün derinleşen ekolojik krizin bazı temel belirtileri. Herkese yetecek kadar üretim kapasitesi mevcut olmasına rağmen, tekellerin kar hırsından dolayı insanlık ciddi açlık ve beslenme krizleri yaşıyor.

Emperyalist küreselleşme döneminde tarım, gittikçe toprak, su, Ar-Ge, gübre, tohumluk ve tarım kimyasalları üretimi ve ticareti kapsayan bütün beslenme zinciri, marketlere varana kadar her şeyi kontrol altında tutan bir avuç uluslararası tekelin egemenliği altındadır.¹ Günlük ekmeğimizi doğrudan etkileyen bu alandaki yoğun tekelleşmenin sonuçları her açıdan vahimdir. Temel gıda maddelerinde yüksek fiyatlar, ki bu bir çok bölgede açlıkla eşanlamlıdır, sayısız çiftçinin artan bağımlılığı ve yıkımı, zehirlenmiş gıdalar, doğa

ve sağlık için büyük tahribatlar ve türlerin yok olması temel sonuçlardan bazılarıdır. Bu sektörde en etkili olanlar iki tarımsal kimya² tekeli Monsanto ve Bayer'dir. Başlarken, gelecekte insanlığın beslenmesinin büyük ölçüde kimin elinde olacağı konusunda bazı ipuçları verelim.

**“Hedefimiz Kar Yapmak.
Bizim İşimiz Bu.”**

Ve: “Etikle etik komisyonu ilgilenir, kilise de ahlakla. Bizim yetki alanımız ise kardır.” Bu iki söylem Bayer yönetim kurulu başkanı tara-

[1] Kahve hasadının % 45'inin kavrulmasını sadece 3 şirket ve kakao işlenmesinin % 40'ını sadece 4 şirket gerçekleştiriyor. 5 işletme dünya tahıl pazarının % 90'ını kendi aralarında paylaşmış durumda; pazar liderleri olan Cargill ve ADM dünya çapında ticaretin % 65'ine sahip. Tohumculukta en büyük 3 üretici şirket, pancarda % 90, mısırdaki % 57 ve soyada % 55 pazar payını elde tutuyor.

[2] Tarımsal kimya gübre, bitki koruma ilacı (herbisist), biyodizel, genetiği değiştirilmiş bitkiler, biyoteknoloji gibi alanlarda üretimi ve araştırma-geliştirmeyi kapsar.

findan dile getirilmişti. Bir şey eklemek gerekmiyor, bunların anlamını somutlaştıran bazı örnekler vereceğiz sadece.

1899'da Bayer AG, hızlı ekonomik yükselişine büyük katkı sunmuş olan iki ürün piyasaya sürdü. Ağrı kesici olan Aspirin bugün halen işletme tarafından kutlanırken, ikincisi ise sessizlikle gizleniyor: "çocuklar için öksürüğe karşı sakinleştirici ilaç" olarak sunulan eroin. Morfin asetik asit karışımının sanayi üretimini yapan ilk firma olan Bayer, 1900'de,

1 1925'te Bayer, BASF ve Hoechst, dünyanın o zamanki en büyük kimya tekeli olan IG Farben'de birleştiler ve Hitler diktatörlüğünde yüksek karlar için milyonlarca cesedin üzerine basıp geçen Alman tekellerinden birini oluşturdu.

daha önce görülmemiş 15 senelik bir reklam kampanyası başlattı. Opiyatgillerden eroin, bu kampanyayla geniş bir yelpazeden hastalıklara karşı ilaç olarak pazarlandı. Bu ilacın bağımlılık üretme tehlikesinden bahseden ilk sesler duyulunca, Bayer yönetim kurulu onları "susturmayı" talep etti.

Bu karlı girişimin ardından Bayer'in başarılar tarihi, uzun yıllar genel direktörü olan Carl Duisburg yönetiminde zehirli gaz üretimi ve bunun birinci emperyalist paylaşım

savaşı cephelerinde uluslararası hukuka aykırı kullanımının dayatılmasıyla devam etti.

1925'te Bayer, BASF ve Hoechst, dünyanın o zamanki en büyük kimya tekeli olan IG Farben'de birleştiler ve Hitler diktatörlüğünde yüksek karlar için milyonlarca cesedin üzerine basıp geçen Alman tekellerinden birini oluşturdu. Zyklon B, yani toplama kamplarında sistematik olarak insanları öldüren gaz, IG Farben'den teslim edildi. O tekel, Auschwitz'te insanları köle olarak çalıştırdığı kocaman bir fabrika inşa etti, toplama kamplarında insanlar üzerinde deneyler yaptı. IG Farben'ın özel mülkiyetinde olan toplama kampı Auschwitz-Monowitz'te zorla çalıştırılan on binlerce esir işçi hayatını kaybetti.

Nürnberg Mahkemeleri'nde IG Farben'le ilgili ayrı ve özel bir dava olmasına ve orada sayısız suç tespit edilmesine rağmen, hükümlü yöneticiler kısa hapis cezalarından sonra kariyerlerini sürdürdüler. Örneğin Fritz ter Meer, Auschwitz'te köleci koşullarda zorla çalıştırılan işçiler hakkında, "Onlara özel bir zarar verilmedi, çünkü zaten öldürüldüler" diye ifade veren biri olarak, denetleme kurulu başkanı olabildi ve bugün Bayer'in bir eğitim vakfı halen onun ismini taşıyor.

IG Farben, İspanya İç Savaşı'nda Francocu faşistlere yüz binlerce Peseta bağış yaptı ve "Legion Condor"un Guernica ve başka Bask kentlerine karşı gerçekleştirdiği hava saldırılarında kullanılan B1E bombalarını üretti.

İkinci emperyalist paylaşım sa-
vaşından sonra Bayer tarihçesinde
başka bir kara mihenk taşı Vietnam
Savaşı'dır. Daha o dönemde Mon-
santo ile yakın işbirliği halindeki
Bayer AG, 1969-71 arasında ABD
ordusuna, Vietkong özgürlük sa-
vaşçıları ve halka karşı ormanları
yapraksızlaştırma amaçlı kullanılan
toplam 80 milyon litre "Agent Oran-
ge" zehri temin etti. Vietnam halkı
bunun dolaysız ve irsi zararlarından
bugüne dek etkilendi. ABD mahke-
meleriye, "Agent Orage" kimyasal
silah olmadığı ve dolayısıyla ulusla-
rarası yasalar ihlal edilmediği gerek-
çesiyle, tazminat taleplerini reddetti.

'80'li yıllarda dünya çapında he-
mofili hastalarının yarısı HIV'e ya-
kalanırken, bunların büyük çoğunlu-
ğunun enfeksiyon nedeni pıhtılaşma
ilacı Koate gibi Bayer ürünleriydi.
Bayer, maliyetten tasarruf etmek
amacıyla, var olan deaktivasyon me-
kanizmalarını yıllar boyunca kullan-
madı. ABD ve Avrupa'da işlenmemiş
kan ürünleri yasaklandıktan sonra
bile, rafta kalanlar Latin Amerika ve
Asya'ya ihraç edildi. Binlerce insan
bunun bedelini hayatıyla ödedi.

Bayer'in ürettiği ilaçların verdik-
leri zararlar ve ölümcül de olabilen
yan etkileri o kadar çok ki, burada
konuya değinmek için yalnızca bir
örnek vermekle yetinelim: Doğum
kontrol hapları Yasmin ve Yasminel-
le kullanımı sonucu kayıtlara geçmiş
en az 190 ölüm ve Bayer'e karşı 10
binden fazla şikayet mevcut.

Çocuk işçi çalıştırmak, Bayer'in
halen işlemeye devam ettiği ka-
nıtlanmış suçlarından biri. Yüzde
yüz Bayer'in taşeron şirketi olan

Proagro'nun hint pamuk tarlaların-
daki çocuk istihdamı Monitor tara-
findan kanıtlandı ve bu kesinlikle tek
örnek değil.

Kapitalist üretim biçiminde belir-
leyici olan, insanların ihtiyacı de-
ğil, çıplak kardır. Tarım söz konusu
olunca bu, gıdalarımızın kar için res-
men zehirlendiği anlamına gelir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün tahmin-
lerine göre her yıl ortalama 200 bin
insan pestisist (tarım kimyasalları)
sonucu ölüyor ve 20 milyon insan
zehirleniyor. Gerçek rakamlar ise bu
resmi verilerin çok üzerinde. Özel-
likle mali-ekonomik sömürge ül-
kelerde çoğunlukla hiçbir korunma
önlemi yok ve Avrupa ve ABD'de
çoktan yasaklanmış ürünler buralar-
da devrede. Akut zehirlenmelerin yanı-
sıra uzun vadeli çok sayıda sorun da
tespit edilmiş durumda. Birçok tarım
kimyasalı kanser üretiyor ya da ör-
neğin hormonal sisteme zarar veri-
yor. Bayer ve Monsanto bunun baş
suçluları arasındalar. Monsanto'nun
geliştirdiği yabancı otları yok eden
ama kanser üreten herbisist glypho-
sat (ticari ismi Roundup) dünyada en
fazla kullanılan tarım zehridir. Her
sene 700 bin tondan fazla püskürtü-
lür. Verdiği ağır sağlık zararlarına ve
toprağı zehirlemesine rağmen, AB
kullanım iznini şimdilik 2017 so-
nuna uzatmış bulunuyor. Glyphosat
haklı olarak eleştirilerin hedef tahta-
sında, fakat Bayer'in ürettiği glufos-
inat da kimyasal olarak glyphosata
çok yakın ve daha az tehlikeli değil.
O da mesela ceninlerde oluşum bo-
zukluğu yaratabiliyor.

Tarım kimyasallarının doğaya et-
kileri örneğin arıların ölmesinde net

görülür, fakat kuşlar da bundan derinden etkilenir. Bayer'in kimyasalları Gaucho ve Poncho'nun arıları öldürdüğü yıllardır bilinmektedir. 2007 yılında ABD'deki arı varlığı % 70 azalmış, bir milyondan fazla arı kolonisi yok olmuş durumdaydı. Pestisit ve gübre kullanımı aynı zamanda toprağın erozyonuna neden olur ki, bu da dünya çapında ciddi bir sorundur.

Bayer-Monsanto tarafından işlenen suç ve cinayetlerin bu kısa ve eksik manzarası, yakında en büyük tarımsal kimya tekelini oluşturacak olanların hareket tarzı konusunda yeterince fikir vericidir.

Tarımsal Kimya Sektöründe Tekelleşme

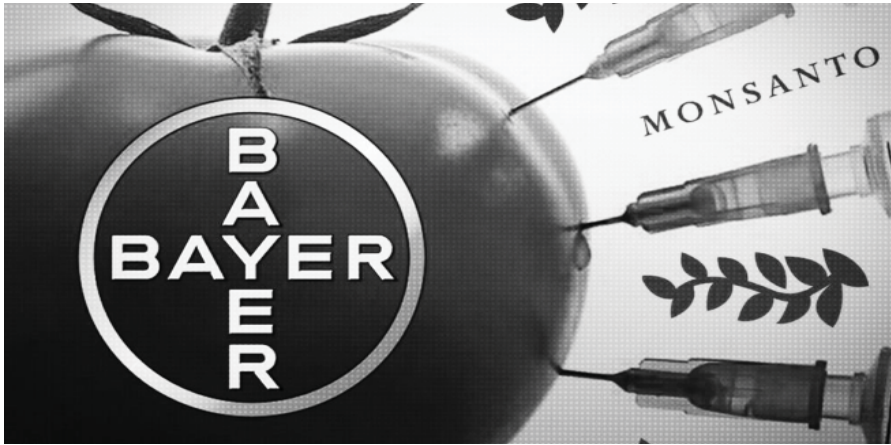
Anlaşma yapıldı: Eylül 2016'da, Alman kimya tekelci Bayer'in ABD'li şirket Monsanto'yu -dünyanın bir numaralı genetiği değiştirilmiş organizmalı (GDO) tohum üreticisi- 66 milyar dolara (hisse başına 128 dolar) satın alacağı duyuruldu.

Birçok ülkenin kartel dairesi izni henüz çıkmış değil, fakat onay vermesi gereken yaklaşık 30 kurumun

üçte ikisine başvuruları sunulmuş durumda. Monsanto'nun hisse sahipleri Aralık 2016'da % 99 oyla birleşmeyi kabul ettiler. Ocak 2017'de de, Bayer şefi Baumann Monsanto şefi Hugh Grant'la birlikte Trump Tower'da Amerika'nın yeni başkanıyla "birleşmenin mantığı hakkında" bir görüşme yaptılar. Bayer'in "olumlu geçti" dediği ziyarete ilişkin, Trump'a ABD'de milyarlarca dolarlık yatırım yapılacağı sözü verildiği ve böylece onun birleşmeye evet demesinin satın alındığı yorumları basında yer aldı. Birleşmenin 2017 sonuna kadar tamamlanması bekleniyor.

Tarımsal kimya alanında tekelleşme süreci hayli ilerlemiş durumda. 1985'te tohumluk satıcısı en büyük 10 şirket toplam % 12,5 dolayında pazar payına sahipken, 2011 yılına gelindiğinde Bayer, BASF, DuPont, Monsanto, Syngenta & Co toplamda % 75,3 pazar payı elde etmişlerdi. Tarımsal kimya sektörü toplamında ise yine 2011'de 11 tekel dünya pazarının % 98'ini ele geçirmişlerdi.

Monsanto-Bayer birleşmesiyle doğan yeni tekel, tohum dalında dünya

pazarının % 30'unu ve tarım kimyasallarında şu anda en önde olan İsviçreli Syngenta'yı de geçerek dünya pazarının % 28'ini kontrol edecek. GDO bitkilerde, Monsanto ve Bayer birlikte % 90'ı epey aşan pazar payıyla rakipsiz bir tekel pozisyonunda olacaklar.

Çok sayıda görece küçük işletme zaten tarihe karışmışken, tekelleşme artık büyük tekellerin birleşmesi yoluyla daha çok ilerliyor. Şubat 2016'da ABD'li tekeller Dow Chemical ve DuPont, borsa değeri 130 milyar doları bulacak olan DowDuPont adıyla birleşme niyetlerini duyurdular. Gübre sektöründe iki Kanadalı firma, Potash ve Agrium birleşti. Ayrıca, İsviçreli tarımsal kimya devi Syngenta'nın Çin devlet işletmesi ChemChina tarafından yutulması sürmekte.³ Ekim 2016'da basın, ChemChina'nın başka bir Çin devlet işletmesi olan Sinochem Grubu'yla da birleşme aşamasında olduğunu haber vermişti. Ki bu birleşme de gerçekleşirse, 100 milyar cirolu dev bir tekel ortaya çıkacak. İlgili tekel sözcüleri bu haberi onaylamadı, fakat tarımsal kimya sektöründe baş döndürücü hızdaki birleşmelerin, yani sermayenin merkezileşmesi sürecinin devam edeceğine kuşku yok.

Süregelen birleşmeler öngörüldüğü gibi gerçekleşmeye devam ederse, bunun sonucunda tarım kimyasalları ve tohumluk piyasasında belirleyici olan sadece dört büyük tekel kalacak: BayerMonsanto (2015'te tarım kimyasalları ve tohumluk cirosu 23,1

milyar avro), SyngentaChemChina (14,8 milyar), DowDuPont (14,6 milyar), ve dördüncü sırada, şimdiye kadar birleşme furçasının dışında kalan fakat ortaklıklarıyla gündeme gelen, dünyanın en büyük kimya tekeli Alman BASF (5,8 milyar). BASF 2007'den beri Monsanto'yla ortak çalışıyor ve bu işbirliğini Monsanto-Bayer birleşmesinden sonra da sürdürmek istiyor. BASF 2015 Global 500'lerde 76. sırada yer alıyordu ve toplam cirosu 70,45 milyar avroydu. Bu listede Bayer 97. ve Monsanto ise 420. sırada yer alıyorlardı.

Monsanto-Bayer birleşmesiyle doğan yeni tekel, tohum dalında dünya pazarının % 30'unu ve tarım kimyasallarında şu anda en önde olan İsviçreli Syngenta'yı de geçerek dünya pazarının % 28'ini kontrol edecek.

Yoğun Sermaye Birikimi Ve Dijital Tarım

Sektördeki mevcut birleşme dalgasının somut bir nedeni kuşkusuz tarımda kar oranlarının düşüşüdür. ABD tarım bakanlığı, 2016'daki gelir gerilemesinin iki haneli rakamlarda olacağını ve 2009'daki düzeye kadar düşeceğinin öngörüldüğünü bildirmişti. Bu, tarım kimyasallarına talebin de azalması demek. Dünyanın başka yerlerinde de gelirler düşüyor, Latin Amerika'nın en büyük

[3] Bugüne dek tarım kimyasalları pazarı lideri olan Baselli Syngenta 43 milyar dolara ChemChina tarafından satın alındı. ChemChina, daha 2012'de İsrail işletmesi Makhteshim-Agan'ı satın almıştı ve sonuçta 14,8 milyar avro birleşik ciroya gelmişti.

iki tarım üreticisi ülkesi olan Arjantin ve Brezilya krizde, Çin’de de büyüme oranı geriliyor. Yoğun sermaye birikimi -özellikle biyoteknoloji ar-ge’sine yapılan kapsamlı yatırımlarla- kar oranları üzerindeki basıncı artırıyor.

Bu koşullar altında büyük tekeller için birleşmeler, üretim giderlerinin -en başta, birleşme sonucunda işçileri sokağa atarak veya daha az ücret ödeyerek- azaltılması ve tekel pozisyonu sayesinde daha yüksek fiyatların dayatılması aracılığıyla, yine de

Süregelen birleşmeler öngörüldüğü gibi gerçekleşmeye devam ederse, bunun sonucunda tarım kimyasalları ve tohumluk piyasasında belirleyici dört büyük tekel kalacak: BayerMonsanto, SyngentaChemChina, DowDuPont ve Alman BASF.

karları yükseltebilmek için elverişli bir yöntem oluyor.

2014’ten itibaren birleşmelerin hız kazanmış olmasının bir başka nedeni, piyasada pay kapma dalaşlarının yanında, özellikle uydu takibini de kapsayan dijital tarım gibi yeni teknolojiler üzerine girilen muharebeler. Tohum ve tarım kimyasallarından ziyade, bugün kimyasalların bir dalı olan gübrede ve tarım makinesi üretiminde daha yüksek karlar elde edilebiliyor. Ki tarım makinesinden

kastettiğimiz, artık sadece traktör veya patoz değil, dron, robot ve GPS sistemleri gibi en modern teknolojik araçlar. Bu araçlarla toprak, iklim, su gibi tarım için önemli unsurlar hakkında uydu aracılığıyla değerli bilgiler toplanıyor. Bu dalda faaliyet yürüten Monsanto taşeronu Precision Planting LLD, geleceğini “dijital tarıma endekslı” tasarlayan Bayer açısından, birleşme paketinin içinde sevindirici bir lokma oldu.

İpi Elde Tutanlar Pazarlık Masasının Her İki Tarafında Oturuyor

Marksist Teori’nin 25. sayısındaki “*Kapitalizmin Varoluşsal Krizi*” yazısında şu önemli tespit yapılıyor: “*Sermaye birikiminin iki yolu vardır. Birincisi artıdeğer üretmek, ikincisi birikmiş, başkalarınca üretilmiş artıdeğeri mali araçlarla gasp etmektir. ... Emperyalist küreselleşme döneminde mali araçlarla birikim hızlanmaya ve birincisine egemen olmaya başladı. Bu, sermayenin çürümesinden başka bir anlama gelmez.*” Bugün devasa miktarlarda parayı ellerinde tutan “gölge bankalar”²⁴ ve portföy idarecileri tam da bu fenomenin ifadesidir.

Blackrock, Fortune 2016’ya göre 500 en büyük tekel arasında 250. sırada, dünyadaki en büyük portföy idarecisi. ABD’li bu finans işletmesi, 2015 yılında 11,4 milyar dolar ciro yaptı ve müşterileri arasında örneğin Avrupa merkez bankası ve İngiliz maliye bakanlığı da bulunuyor. Esas gücü, sadece kendi cirosunda değil, yaklaşık 5 trilyon dolarlık -yani

[4] Olağan banka sisteminin dışında faal olan mali işletmeler.

Almanya'nın gayrisafi milli hasılasının 1,5 katını aşan- bir meblağın tasarruf hakkına sahip olmasında.

Bayer-Monsanto birleşmesiyle Blackrock'ın ilgi çekici ilişkisi şu ki, bu "gölge banka" pazarlık masasının iki tarafında da oturuyor! Tabii böylece karımı en iyi şekilde optimize ediyor. Blackrock Bayer'in en büyük hisse sahibi ve Temmuz 2016'da, tam da birleşme müzakereleri esnasında, payını % 6,5'ten % 7'ye yükseltti. Aynı Blackrock % 5,75'le Monsanto'nun de ikinci büyük hissedarı! Böyle büyük anlaşmalarda kazanacak çok şey olduğunun farkında olan başkaları da var elbette. Vanguard, bir başka ABD'li finans yatırımcısı, Monsanto'da en büyük hisse sahibi ve Bayer hissedarlığında da dördüncü sırada yer alıyor. Capital Grubu ise her ikisinde üçüncü sırada. Sadece hisse başına 128 dolarlık satış fiyatından dolayı, Blackrock yaklaşık bir milyar avro kazanacak. Ama Blackrock gibi mali tekellerin stratejisi, her şeyden önce, çiftçilerin en korktuğu şeyi gündeme getiriyor: yükselen karlar için yükselen girdi fiyatları. Bu büyük anlaşmalar ve birleşmelerin arka planında ipleri kimin tuttuğu böylece anlaşılıyor.

Yeşil Gen Teknolojisi, Süper Yabani Ot Ve Terminatör Tohumlar

1990'lı yılların başında biyoteknolojinin yarattığı heyecanla, kimyasal, ilaç ve tıbbi şirketler ile tohum firmaları "Life-Science

Complex"⁵ olarak bir araya geldiler ve çok sayıda birleşme gerçekleştirdiler. Fakat genetik yapılarıyla oynanmış tohumları -en başta dünya çapında halkların büyük direnişlerinden dolayı- beklendiği ölçüde satılamadığı için, bazı ilaç tekelleri yeşil gen teknolojisinden geri çekildiler ya da şirketin ilgili parçalarını taşeronlaştırdılar.

Bayer ise bu konseptle devam edecek gibi görünüyor. Kendisini "Life-Science İşletmesi" olarak adlandırıyor ve Monsanto'yu satın

GDO'lu tohumların yaygın kullanıldığı ABD'de çiftçilerin yarısından fazlası, kimyasallara bağışıklığı olan "süper yabancı otlar"la boğuşuyor. Tarıma zarar veren bu yabancı otlar ile haşereleler çabuk uyum sağladıkları için zehir dozajı gittikçe artırılıyor.

alması da bunu işaret ediyor. Zaten baştan itibaren büyük uluslararası tarımsal kimya tekelleri yeşil gen teknolojisinin motor gücü olmuşlar ve tohumluk üreten şirketleri art arda yutmuşlardı. "Sanki Bayer'in şu anda izlediği model, önce tarımsal kimyada faal olan yarısıyla insanları hasta etmek, sonra da öbür yarısı olan farma bölümünden gerekli ilaçları onlara satmaktır. Böylece Bayer,

[5] Canlı bilimleri ya da biyobilimler, biyolojinin dışında tıp, biyotıp, farmakoloji, moleküler biyoloji, biyokimya, biyoformatik, tarım teknolojisi, gıda bilimi, gıda teknolojisi vb. bölümleri de kapsıyor.

artık hem kanseri hem de kanser ilaçlarını piyasaya sunmaktadır” diyor, Bayer’in Tehlikelerine Karşı Koordinasyon’dan bir sözcü.

Zehirli kimyasallar ticareti, GDO’lu bitkilerden kar elde etmekte temel bir rol oynuyor. Piyasada olan transgen bitkilerin üçte ikisi, belirli tarım ilaçlarına karşı dirençli. Dolayısıyla bu kimyasallar bütün yabancı otları öldürürken, GDO’lu bitkileri etkilemiyor. Sonuç itibarıyla, yeni GDO’lu tohumlarla beraber, her şeyden önce, tarım kimyasalları için büyük bir pazar yaratılıyor, ki elbette onlar da aynı tekel tarafından üretiliyor. Böylece, transgen tohumlar direkt ilgili kimyasallarla birlikte satılıyor. Mesela, genetik dokusuyla oynanmış soyanın % 95’i, mısır ve pamuğun ise % 75’i, Monsanto tarafından geliştirilmiş tarım kimyasalı glyphosata karşı bağışıklığa sahip.

Elbette Monsanto ve Bayer’in doğal-dayanıklı bitkileri geliştirmekte çıkarları yoktur, çünkü onlarla bir-

likte ilaç ve gübre satamazlar. Bundan ötürü, baklagillerdeki azotu bağlayabilme özelliğini başka bitkilere aktarma denemelerinin -ki bu denemeler aslında çok yararlıdır, çünkü azot üretimi ve yapay gübre fazlası ciddi ekolojik zararlara yol açmaktadır- büyük oranda durdurulması pek şaşırtıcı değildir. Kimya sektörü, kendi karını tehlikeye atmaktansa, bu yönlü araştırma-geliştirme çabalarını engellemeyi tercih etmekte, dolayısıyla kendi üretkenliğindeki gelişimi de bloke etmektedir.

Monsanto ve Bayer gen teknolojisini tarımda yeni mucize olarak sunmuşlardı. Güya hasatlar daha fazla, giderlerse daha az olacaktı, fakat vadettikleri hiçbir şey gerçekleşmedi. GDO’lu tohumların yaygın kullanıldığı ABD’de çiftçilerin yarısından fazlası, şimdiden kimyasallara bağımlılığı olan “süper yabancı otlar”la boğuşuyor. Süper yabancı otlar hızla yaygınlaşıyor ve tarıma zarar veren bu yabancı otlar ile haşereler çabuk uyum sağladıkları için zehir dozajı gittikçe artırılıyor.

“Kelepçe anlaşmalar” nedeniyle, tohum ve ilaçları tek bir firmadan almak şart. GDO’lu bitkilerin kullanımını yeni bir biçimde kölelik üretiyor. Hindistan’da artık yeni tohumları alamamalarından dolayı aileleri açlığa maruz kalan binlerce küçük üretici köylünün kısa sürede intihara sürüklenişinin bunun çarpıcı bir sonucu.

Bayer ve Monsanto gibi dünya tekellerinin kar hırsıyla insanlığı ve hatta kapitalist üretkenliğin kendisini nasıl bir uçuruma götürdüğünün bir başka göstergesi de, “intihar tohumları” olarak da bilinen

terminatör teknolojisidir. Özellikle Monsanto-Bayer tarafından dayatılan terminatör teknolojisi, tohumları kısırlaştırarak tek bir hasattan sonra tekrar ekim için kullanılamaz hale getiren bir çeşit gen manipülasyonudur. Böylece her defasında bütün tohumları yeniden satın almak zorunda kalan çiftçiler, tohumluk üreten tekellere tamamen bağımlı kılınmaktadır.

Bu tip gen manipülasyonlarının insanlara ve doğaya ne gibi etkiler yapacağı henüz bilinmiyor -nükleer enerji de uzun zaman “temiz enerji” olarak kabul görmüştü!-, fakat şimdiden bazı araştırmalar, bitkilerin kısırlığına yol açan bu genin insanların yeni kuşaklarına aktarıldığını belirtiyor.

Açlığa Patentler

Patentler, sadece yeni GDO’lu tohumlara değil, normal tohumlara ve tabii ilgili ilaçlara da alınır. Bu, patent yoluyla canlı ve cansız her şeyin satın alınabilir olduğu anlamına gelir.

Monsanto-Bayer’in başvurduğu patentlere bakıldığında, tohumları GDO’lu olsun olmasın, hem gıda piyasası hem de biyoyakıt gibi enerji piyasası için gerekli olan ve tekrar yetiştirebilen hammaddelerin ticaretini kontrol edebilecekleri ortaya çıkar. Gerek biyoenerji gerekse gıda ve yem üretim zincirinin büyük bölümünü ele geçirmeyi hedefledikleri görülmektedir. Tohum, burada stratejik bir yere sahiptir, çünkü her iki pazar için de esastır. Tohumluk pazarını kontrol eden, rekabet halindeki her iki pazarda da yüksek kar sağlayabi-

li; özellikle hammadde talebe göre kısıtlıysa büyük kazançlar elde edilir.

Tekellerin aldıkları patentler tür ve sınıfın tamamını kapsıyorlar, belli bir cinsle sınırlı kalmayıp ondan türetilmiş ve aynı genetik formu içeren bütün öbür cinsleri de içeriyorlar. Tekel, tohumculuktaki pazar payını büyütürken, sadece tohumları değil, ardından gelen üretim zincirinin bütününü kontrol edecek duruma geliyor. Patentler aracılığıyla tekeller, tohumdan bitkiye, hasattan ve sonraki

Tekel, tohumculuktaki pazar payını büyütürken, sadece tohumları değil, ardından gelen üretim zincirinin bütününü kontrol edecek duruma geliyor. Patentler aracılığıyla, tohumdan bitkiye, hasat ve sonraki işlemlerden marketteki satışa gıda üretiminin bütün aşamalarına egemen oluyor.

işlemlerden marketteki satışa kadar gıda üretiminin bütün aşamalarına egemen oluyorlar.

Monsanto daha ‘80’li yıllarda GDO’lu bitkiler için patent almaya başladı ve şu anda sadece ABD’de 600 patenti elinde tutuyor. Monsanto, sebzelerin dışında, tavuk yemi için de bir patent başvurusu yaptı. Eğer bir tavuk Monsanto’nun aldığı patent kapsamına giren yemle beslenmişse, Monsanto yumurta ve etten de payını alacak demektir bu! Bayer

de patent konusunda en önde olan te-kellerden. 2013'te Bayer, Avrupa'da GDO'lu bitkiler için verilen iki bin patentten 206'sını aldı, Monsanto da 119'unun sahibiydi. Birleştikten sonra bu şirketlerin patent savaşında ön mevzilerde duracakları apaçıktır.

Sebzeye tohumlarının % 95'i şimdiden 5 tekelin kontrolü altında. Gıda çeşitliliği ve seçenekleri azalıyor, fiyatlar artıyor. Günlük ekmeğimizle yapılan spekülasyon herhangi bir sınır tanımıyor.

Bitki çeşitleri azalıyor
ken, tarım da sayısı
gittikçe azalan satıcılara
daha bağımlı hale geliyor.
Dolayısıyla onlar, tohum,
ilaç ve gübre fiyatlarını
daha da yükseltebiliyorlar.
Sadece son 20 yılda mısır
ve pamuk tohumlarının
fiyatları dört katına
çıkıttı mesela.

Durgunluk Ve Çürüme - Kapitalizmin Dibe Doğru Gidişi

100 sene önce var olan tohum çeşitlerinden bugün artık % 90'ı yok olmuş durumda. Filipinler'de '60'lı yıllarda 3 bin farklı çeşit pirinç mevcuttken, 20 sene sonra ülkenin tarım yapılan arazilerinin % 98'inde yalnızca iki çeşit pirinç ekilmekteydi. Dünya çapında kültür bitkisi türlerinden tahminen % 75'i 20. yüzyılda telafi edilemez şekilde kayboldu. Hayvancılıkta da durum farklı değil; örneğin tavukta üç dünya tekelinin

elinde bulunan sadece 24 üreme hattı kaldı.

Bitki çeşitleri azalırken, tarım da sayısı gittikçe azalan satıcılara daha bağımlı hale geliyor. Dolayısıyla onlar, tohum, ilaç ve gübre fiyatlarını daha da yükseltebiliyorlar. Sadece son 20 yılda mısır ve pamuk tohumlarının fiyatları dört katına çıktı mesela.

Yeni ürünlerin geliştirilme hızı, araştırmanın tek yönlü olması nedeniyle, oldukça gerilemiş vaziyette. Bayer-Monsanto birleşmesiyle doğacak olan yeni dünya tekeli, hem tohumculuğun geliştirilmesinde hem de tarımsal ilaçlar ve kimyasallar alanında aktif olduğu için, Ar-Ge'nin yönü baştan belli. Toprağa, hayvanlara ve her şeyden önce insan sağlığına zerre kadar önem verilmiyor. Gıda üretim sektörünün insan eliyle yayılan sera gazlarının % 40'ını ürettiği gibi gerçekler tarımsal kimya tekellerinin ilgi alanına giriyor elbette.

Tarım ilaçlarından Bayer'in glufosinatu veya Monsanto'nun glyphosatu 40 senedir piyasada, yani yabancı otların bu kimyasallara karşı gitgide dirençli olmaları sürpriz değil. Ve tarım kimyasallarının kullanımı dünyada her geçen gün artıyor. Tohumlar ve güya tohumları koruyan ilaçlar birlikte satıldıklarından, artık başka yönlü araştırmalar yok denecek kadar az. Çözüm, zehrin miktarını artırmakta görülüyor. Bizzat Bayer de bu gerçeği inkar etmiyor: "25 seneden fazla bir süredir, dünya tarım ilaçları endüstrisi ekonomik anlamda kayda değer, yeni bir etki mekanizmasına sahip bir tarım her-

bisisti geliştirip piyasaya sunamadı. Bu, başka şeylerle birlikte, endüstrinin konsolidasyonunun ve ona eşlik eden yeni herbisistler için araştırma çabalarının belirgin bir şekilde azalmasının sonucudur.” Bu tespiti, Kasım 2012’de Bayer Cropscience tarafından Frankfurt’ta düzenlenen bir seminerde, Bayer araştırmacısı Dr. Herman Stübler yaptı.⁶ Tekelleşmenin vardığı düzeyin üretici güçlerin gelişimini nasıl gemlediğinin, demek ki, ilgili tekellerin temsilcileri de gayet farkındalar. Fakat farkında olmaları bir şeyi değiştirmiyor, çünkü kapitalist üretim biçiminin emperyalist küreselleşme aşamasında yakalandığı varoluşsal krizin bir işareti olan bu durumu değiştirmek onların elinde değil. Sistemin kendisinin ürettiği bu kriz ancak bu sistemle birlikte aşılacak.

Temel beslenme maddelerinin fiyatlarındaki yükselişin yanı sıra, yanlış/sağlıksız beslenme de reklamlar aracılığıyla teşvik ediliyor. Yiyeceklerimizin resmen zehirlenmesi, spekülasyon ve kar için kötüye kullanımı artırıyor. Yiyecekler çoktan yaşamın temel bir ihtiyacını karşılayan ürünler olmaktan çıkıp, kapitalizmde istisnasız her şeyde olduğu gibi, dünya tekellerinin mümkün olduğu kadar çok kar sağlamaya çalıştıkları metalara dönüştüler.

Tarım bitkilerinin DNA yapılarının patent olarak satın alınması, herhangi bir bağımsız ürün üretmeyi, hatta izinsiz ekim yapmayı bile yasal açıdan imkansız kılıyor. Ki Monsanto, rüzgarın tarlasına tohum saçtığı sayısız çiftçiyi, tohumun patent öde-

mesi yapılmadan kullanılmış olması gerekçesiyle, mahkemeye vererek iflasa sürükledi. Büyük tekellerin aldıkları patentler sayesinde üretim zincirinin bütünü kontrol altında tutmaları, özellikle mali-ekonomik sömürge ülkelerde bütün tarımın tahribatını ve tekellere gittikçe artan bağımlılığı getiriyor. Küçük köylüler bunun sonuçlarını en ağır yaşayanlar. Örneğin Meksika’da, NAFTA’nın imzalanmasından sonraki 14 yıl içinde, 6 milyon köylü top-

Büyük tekellerin aldıkları patentler sayesinde üretim zincirinin bütünü kontrol altında tutmaları, özellikle mali-ekonomik sömürgelerde bütün tarımın tahribatını ve tekellere gittikçe artan bağımlılığı getiriyor. Küçük köylüler bunun sonuçlarını en ağır yaşayanlar.

rağını terk etmek zorunda kaldı. Geniş tarım alanlarını birer monokültür çölüne çevirmek amacıyla köylüleri topraklarından sürmek, zorunlu göç, işsizlik ve açlık, yani kısacası sosyal ve ekolojik yıkım, dünyanın birçok yerinde sırf geleceğin değil bugünün de acı gerçekleri arasında.

İnsanlığa yaşattıkları bu sonsuz acıların yanı sıra, Monsanto-Bayer gibi tekellerin yarattığı tahribat, kendi varlıkları da dahil bütün dünyayı bir varlık-yokluk krizinin eşiğine getirmiş durumda. Toprağın verim-

[6] Junge Welt, 26.10.2016, “Griff nach der Marktmacht”

54 ❖ *Marksist Teori 26*

sizleşmesi ve çölleşmesi, bitki ve hayvan çeşitlerinin yok edilmesiyle doğanın bütün dengelerinin bozulması, kutuplardaki buzulların erimesinden ozon deliğinin büyümesine kadar iklim katastrofu, hava ve suyun kirlenmesi gibi olgular, her gün derinleşen ekolojik krizin bazı temel belirtileri. Herkese yetecek kadar üretim kapasitesi mevcut olmasına rağmen, tekellerin kar hırsından dolayı insanlık ciddi açlık ve beslenme krizleri yaşıyor. Sermayenin yarattığı bu ekolojik-biyolojik kriz nedeniyle, artık kapitalist üretim tarzı, toplumsal olarak kendisiyle beraber, fiziksel olarak dünyayı da yok etme

aşamasına varıyor. Sermaye, her şeyi olduğu gibi, dünyanın kendisini de kara kurban ediyor, fakat henüz ayda yeterince yatırım yapamadıkları için tekeller bizzat kendi varlıklarının da fiziki sonunu hazırlamış oluyorlar.

Bayer-Monsanto birleşmesi örneğinde, sermaye ilişkileri altında başka bir seçeneğe de sahip olmayan dünya tekellerinin “bizden sonrası tufan” politikasının nasıl devam ettiğini ve dünyayı yaşanmaz bir çöle dönüştürmesini engellemek için bu emperyalist sistemi bir an önce tarihin gübre çukurunda boğmamız gerektiğini görüyoruz.

Tarihe Bir Not: Gençlik Var

Okan Danacı*

Gençlik Var'ın kendisini bulduğu ve esas olarak da kitlelerle buluştuğu çalışma, "Gençlik Başkanlığa Hayır Diyor" sloganı ile örgütlediği referandum çalışması olmuştur. Bu çalışmanın hemen başında bir perspektif çizilmiş, yol haritası belirlenmiş ve artık geriye kampanyanın sokakta örgütlenmesi kalmıştır. Çıkarılan yüzbinlerce bildiri, sticker ve afiş, kurulan onlarca komite ve komisyon, sokaklarda yapılan önlüklü ve ajitasyon konuşmalarıyla dolu çalışmalar, sosyal medyanın etkin kullanımı, yerel buluşmalar ve yapılan çağrılar gençlik içerisinde bir politik canlanma meydana getirmiştir.

Gezi ayaklanması ile kabuğunu kırıp atan, Kobanê direnişi ile perçinlenen ve 7 Haziran zaferi ile birlikte büyük bir gelişim ivmesi yakalayan devrimci-demokratik kitle hareketi, Suruç katliamının ardından devreye sokulan savaş konseptinin bir sonucu olarak gerilemeye başlamıştı. 16 Nisan referandum sürecine kadar Suruç ve Ankara katliamı, 15 Temmuz ve OHAL/KHK rejimi, zor ve baskı araçlarına dayalı devlet terörünün doğrudan devreye sokulması, demokratik hakların art arda gasp edilmesi, anti-faşist politik öznelerin iradelerini kırmayı hedefleyen saldırıların artarak ilerlemesi ezilenler cephesinde moral-motivasyonu düşürmüştü.

Özellikle 10 Ekim Ankara katliamının ardından ihtiyacı daha geniş kitlelerce de hissedilen ve tartışılan, aynı zamanda kitle hareketi ve devrimci mücadelenin en önemli ayaklarından biri olan birleşik mücadelenin örgütlenmesi görevi, aynı sıcaklığı ile karşımızda durmaktadır. Birçok siyasi çevre birleşik mücadele üzerine yazılar yazdı, tartışmalar yaptı, ama özel olarak belirtmek gerekir ki, yaptığı politik çıkış ve sokaktaki pratiği, yakaladığı samimi ortaklık düzeyi ve çalışma tarzı, hedefli çalışma ve örgütsel mekanizmalarının işleyişi birleşik mücadele tartışmalarında incelenmesi gereken bir örnek olarak önümüze Gençlik Var'ı getirdi.

*Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu (SGDF) Eş Başkanı

Öncelikle sona bırakmadan söyleyelim, Gençlik Var'ın tüm bileşenleri -bağımsız gençler de dahil- faşizme karşı direnişte birleşik mücadelenin örgütlenmesi konusunda tarihin omuzlarına yüklediği sorumluluğu hissetmiş, görev almış ve başarılı bir çalışma yaratmıştır. Normal olmayan koşullarda, OHAL'in türlü saldırılarla varlığını sürdürdüğü bir anda gençlik cephesinden böylesi bir çıkışın gerçekleşmesi, aklını ve eylemi-

Öncelikle sona bırakmadan söyleyelim, Gençlik Var'ın tüm bileşenleri -bağımsız gençler de dahil- faşizme karşı direnişte birleşik mücadelenin örgütlenmesi konusunda tarihin omuzlarına yüklediği sorumluluğu hissetmiş, görev almış ve başarılı bir çalışma yaratmıştır.

ni sokaktan bir an olsun ayırmayan anlayışın cüreti ve güçlü bir antifaşist mücadele azmidir! Gençlik Var yıllar sonra da dönüp bakılabilecek ve üzerinde inceleme yapılabilecek başarılı bir çalışma olarak tarihe not düşmüştür.

Neden Gençlik Var?

Gençlik Var'ı diğer tartışmalardan ayırarak ele almamızın nedenine gelecek olursak, bu şüphesiz, onun birleşik mücadele tartışmalarının

özellikle de gençlik cephesinde en somutlaşmış hali ve üzerine basılarak çok daha geniş bir cepheleşmenin yaratılabileceği zemin olmasıdır. Gençlik mücadelesinin bir dizi kuvvetini bu hareketi geliştirmeye yönlendiren unsurlardan birisi faşizmin halklarımız üzerindeki saldırıları, bir diğeri ise gençliğin taleplerini sokağa taşımak, öğrencilerin akademik-demokratik mücadelesi ile ezilenlerin toplumsal mücadele alanları ve taleplerini ortaklaştırmak-geliştirmek ve gençliğin politik ihtiyaçlarına cevap olarak birleşik mücadele geleneği yaratmaktır.

OHAL karşıtı kampanya ile birlikte, başta gençlik olmak üzere kitleler üzerindeki yılğınlığı atmayı, geriye çekilen harekete yeniden ivme kazandırmayı ve onu saray faşizmine karşı mücadeleciler pozisyona taşımayı hedefleyen Gençlik Var çalışmasının temeli sokakta atılmıştır. Tam da yola çıkarken tariflediğimiz gibi, masa başında kalan birlikteliklerin tersine, Gençlik Var'ın gözünü sokağa diken ve kendisini sokakta örgütleyen bir perspektife sahip olması, gençlik içerisinde çalışmanın daha hızlı örgütlenmesi ve yayılmasına vesile olmuştur.

Yola Çıkarken

Gençliğin birleşik mücadelesine dair tartışmalar yapılırken, her ne kadar daha geniş bir cepheleşmeye gitmek hedeflenmiş olsa da, tartışmalar bir sonuca varmamış ve sadece masa başında iyi niyetlerin ifade edilmesiyle sınırlı kalmıştır. Bu andan itibaren, OHAL karşıtı mücadelenin büyütülmesi ve birleşik mücadelenin

örgütlenmesi hedefi ile politik olarak ortaklaşan bir dizi kuvvet, adeta tek örgüt gibi çalışmak ve gençliğin yönünü döndüğü bir örgütlenme alanı yaratmak için asgari bir programda hemfikir olmuştur.

Tutulacak politik halka ve bunun üzerine kurulacak çalışmaya dair geliştirilen altı maddelik bir perspektif metin ile başlayan ortaklık, sokakla bulunduğu anda daha da derinleşmeye yönelmiştir. Genel itibarıyla yukarıdan aşağıya örgütlenmiş olsa da, herkesin sözünü söyleyebilmesini ve mevcut komite/komisyon örgütlenmelerinde yer almasını hedeflemiş ve demokratik merkezîyetçiliği hakim kılmaya çalışmıştır.

Adana'da yurtda katledilen çocuklar için protesto eylemlerinin örgütlenmesinden tutuklu milletvekilleri ve gazetecilerle dayanışmaya, Fidel Castro için yapılan simgesel uğurlama ve anma eylemlerinden OHAL karşıtı eylemlerin örgütlenmesine kadar tüm çalışmalarını sokakta gerçekleştiren Gençlik Var, herkesin görev alabileceği ve tartışılma-

rın doğrudan öznesi olabileceği bir esneklik yakalamaya çalışmış ve bunda başarılı olmuştur. Çalışmanın yayılması ve perspektifin hızlıca yerellerde kavratılabilmesi amacıyla bir merkezi koordinasyon kurulmuş ve bu koordinasyon yerel komite ve komisyonların örgütlenmesini hızlandırmıştır. Tek bir örgüt gibi çalışmanın koşulları zorlanmış, merkez koordinasyon üyeleri kurum farkı gözetmeksizin yereller ile temas kurmuş, birlik böylece merkezi bir tartışma platformu olmaktan çıkıp kuvvetlerin gövdeleriyle birlikte dahil olduğu ve örgütlediği bir çalışmaya dönüşmüş, niteliksel bir sıçramayla beraber yaygınlık kazanmıştır.

Gençlik Var Sokakta

Gençlik Var'ın kendisini bulduğu ve esas olarak da kitlelerle bulunduğu çalışma, "Gençlik Başkanlığa Hayır Diyor" sloganı ile örgütlediği referandum çalışması olmuştur. Bu çalışmanın hemen başında bir perspektif çizilmiş, yol haritası belirlenmiş ve artık geriye kampanyanın sokakta örgütlenmesi kalmıştır. Çı-

karılan yüzbinlerce bildiri, sticker ve afiş, kurulan onlarca komite ve komisyon, sokaklarda yapılan önlüklü ve ajitasyon konuşmalarıyla dolu çalışmalar, sosyal medyanın etkin kullanımı, yerel buluşmalar ve yapılan çağrılar gençlik içerisinde bir politik canlanma meydana getirmiştir.

“Gençlik Başkanlığa Hayır Diyor” kampanyasıyla Gençlik Var, üniversitelerde bir dönem politik mücadelenin parçası olan gençlerde heye-

Refandum çalışması boyunca yapılan güçlü siyasi ajitasyon ve teşhirler, kurulan organlar ve materyallerde kullanılan dil, işleyişteki esneklik ve herkesin kendisini ifade edebileceği bir formun yakalanabilmiş olması, Gençlik Var’ın kitlelerle birlikte politika yapabildiğini sağlamıştır.

can yaratmış, Erdoğan ve başkanlık karşıtı genç kitlelerle temas kurmuştur. Bir dizi gençlik örgütü bunu izlemiş, değerlendirmiş ve anlamaya çalışmış, kimi gençlik örgütleri de ittifakı büyütme ve genişletmeye çalışmıştır. Sokakta gelişen, geliştikçe de kendisini bir adım öne sıçratmayı hedefleyen bir çalışmanın etkisinin hangi düzeylere erişebileceğini gösteren Gençlik Var, birleşik mücadele tartışmalarına pratik bir not düşmüş ve bu örgütlenmenin

sokakta başlayarak gelişebileceğini göstermiştir.

Uzun zaman sonra böylesi bir siyasi ortaklığın örgütlenmiş olmasının ve kurumların ilk defa böylesi bir platformda birlikte çalışıyor olmasının beraberinde getirdiği sorunlar bulunmadığını da söyleyemeyiz. Ancak çözüm odaklı yaklaşım ve politik mücadelede ısrar bu sorunların çözümünü kolaylaştırmıştır. Hem politik hem de örgütsel mekanizmaların kuruluşu ve işleyişinde, hazırlanan materyallerin dili ve kullanılan görsellerin biçiminde “eski sol alışkanlıklar” olarak tarifleyebileceğimiz sekterlik ve grupçuluk ürünü bazı sorunlar kendini göstermiş olsa da, yapılan kolektif tartışmalar ve -en değerlisi- eleştiri-özeleştirici süreçleri sorunların çözümünü kolaylaştırmıştır. Farklı gençlik örgütlerinin ortak bir platformda da eleştiri-özeleştirici hukukunu güçlü bir biçimde işletmiş oluşu, bu çalışmayı daha samimi bir düzeye taşımış ve güçlendirmiştir. Gençlik Var çalışması, bu yönüyle de, devrimci-demokratik gençlik mücadelesi içerisindeki grupçu yaklaşımlara bir neşter niteliğindedir.

Bu çalışmanın en büyük motivasyon kaynaklarından birisi de, hiç tartışmasız, Gençlik Var’ın ‘hayır’ çalışmasını sokakta örgütleyen ilk gençlik kuvveti olması ve bileşen kurumların örgütsel çapına bakmaksızın yarattığı siyasi etkinin ağırlığı ve kitlelerde karşılık bulmasıdır. Bir dizi gençlik örgütlenmesi Gençlik Var bileşenlerine bakıp dar bir yaklaşımla sayısal hesaplamalara girişmiş olsa da, onun yarattığı siyasi etkiyi

izlemekle yetinmiştir. Ve tarih bir kez daha göstermiştir ki, bir eylem ve hareketin gelişimini, salt aritmetik veriler ve sayısal çoklukla değil, kitlelerde yarattığı etki ve sokakta bulunduğu karşılıkla da değerlendirmek gerekir.

Antifaşist ve devrimci gençlik yapılarının son yıllarda yaşadıkları en büyük sorunlarından biri olan “kitlelerden kopukluk” meselesinde de, Gençlik Var, bu sorunun aşılması doğrultusunda mevcut düzeyin üstüne çıkan bir kitle çalışması inşa etmiştir. Referandum çalışması boyunca yapılan güçlü siyasi ajitasyon ve teşhirler, kurulan organlar ve materyallerde kullanılan dil, işleyişteki esneklik ve herkesin kendisini ifade edebileceği bir formun yakalanabilmiş olması, Gençlik Var’ın kitlelerle birlikte politika yapabilmesini, ‘hayır’ın geniş genç kitlelerle birlikte örgütlenmesini sağlamıştır. Edirne’den Kars’a kadar birçok kentten gençler onunla iletişime geçmiş ve Gençlik Var aktivistleri oluşmuştur. Gençlik hareketinin yıllardır yanından yöresinden geçemediği bir dizi kentte çalışma yürütülmüş ve onlarca genç mücadelenin öznesi haline gelmiştir. Görmek gerekir ki, saptanmış bir amaç, kilitlenilmiş bir hedef ve ona uygun biçimde geliştirilip sürekliliği sağlanan araçlar, antifaşist kitle hareketini ileriye taşımamanın köşe taşlarını oluşturmaktadır. Bu yönüyle Gençlik Var, gençlik hareketi içerisinde kendiliğindencilğe düşen anlayışlara da bir eleştiridir, mütevazı ama etkili bir cevaptır.

Ne Yapacağız?

Hileli referandumla tekçi diktatörlüğüne anayasal güvence sağlayan Erdoğan/AKP faşizmi, ezilenler üzerindeki tahakkümünü daha da artırmak isteyecek, “terörle mücadele” yaftası altında devrimcilere, sosyalistlere, toplumun ilerici öznelerine daha fazla saldırmaktan geri durmayacaktır. ‘Hayır’ın örgütlenmesini engellemeye çalıştığı gibi, diktatöre karşı mücadelede eden ve kitleleri bu mücadelenin bir parçası haline

Çıkaracağımız en önemli sonuç, beklememektir. Tüm örgütlenmeleri ikna etmek için boşuna bekleyip duran, “en iyisi”ni yaratma derdiyle mükemmeliyetçiliğin tellerine takılıp kalan veya masada başlayıp biten birleşik mücadele çalışmalarıyla doludur, gençlik hareketinin tarihi.

getirmeye çalışan herkesi sindirmeye ve iradesizleştirmeye çalışacaktır.

Faşist politik islamcı diktatörü durdurmanın yolu, birleşik antifaşist mücadelenin büyütülmesinden ve sokakta örgütlenmesinden geçmektedir. Başta gençlik hareketi olmak üzere toplumsal mücadele dinamiklerinin acil bir ihtiyacı olan birleşik mücadele, geride bıraktığı olumlu ve olumsuz deneyimler incelenerek, hatalar ve geri yanlarla yüzleşilerek,

emekçilerin ve ezilenlerin çıkarları doğrultusunda politika yapmaya odaklanılarak büyütülebilir. Hem faşizmin dizginsiz saldırıları hem de politik özgürlüğü kazanma mücadelesinde halklarımızın ortak çıkarları bu sorumluluğu omuzlarımıza yüklemektedir.

Gençlik Var, daha geniş ve etkin bir cepheleşme yaratmak için sırtımızı dayamamız gereken bir örnektir. Dolayısıyla buradan çıkaracağımız en önemli sonuç, beklememektir. Tüm örgütlenmeleri ikna etmek için boşuna bekleyip duran, “en iyisi”ni yaratma derdiyle mükemmeliyetçiliğin tellerine takılıp kalan veya masa-

da başlayıp biten birleşik mücadele çalışmalarıyla doludur, gençlik hareketinin tarihi. Yapmamız gereken, sokaktan başlamaktır ve dalgalar arasında savrulmadan suyun akışına yön vermektir. Günün politik ihtiyaçlarına devrimci bir cevap olabilmek için yola düşmek ve yürürken öğrenmektir. Gençlik, yarattığı bu birleşik mücadele zeminini güçlendirmenin yol ve yöntemlerini aramalı, açığa çıkardığı enerjiyi gelecek dönem yaslanacağı bir dayanak haline getirmeli ve faşizme karşı cepheleşmenin geliştirilmesinde daha fazla sorumluluk almalıdır.

“İleri Yürüyüşümdeki Değişimi Partimize Adayacağıma Söz Veriyorum”

Destan Temmuz - Ayşe Deniz Karacagil

Rakka hamlesinde DAİŞ çetelerine karşı savaşırken 29 Mayıs 2017 tarihinde Enternasyonal Özgürlük Taburu'nda ölümsüzleşen MLKP savaşçısı Destan Temmuz'un, partisi tarafından yayınlanan üyelik başvurusuna sayfalarımızda yer veriyoruz.

20.08.1993 tarihinde Ankara'da doğdum. Ulusal kökenim Türkmen (Yörük).

Yasemin yoldaş şahsında bütün devrim şehitlerini anarak, yoldaşı ölümsüzlüğe uğurladığımız bu tarihi günde üyelik başvurusunda bulunuyorum.

Her bireyin yaşamında altüst oluşlar meydana gelir. Yasemin yoldaşın mektubunda dile getirdiği gibi, altın üstten daha iyi olup olmadığını bilemeyiz. Diyalektiğin gerekliliklerine göre, güçlü yıkımlar sonucu kendini yenileyen bir düzen hep var olacaktır. Nasıl ki her gün baktığımız, yüzümüzü çevirdiğimiz gökyüzü aynı mavilikte değilse, bastığımız toprak aynı toprak değilse, yaşamlarımız da böyle ele alınmalıdır. Diyalektiğin ilkelerine uyar bir şekilde...

Ben bu durumu yaşamım açısından şöyle tanımladım: “Yeniden doğuşun sancıları”. Her doğum yaşamda-

ki yeni bir canlının sembolüdür, bir özdür. İlk önce küçük küçük adımlarsınız, tökezlersiniz, düşersiniz, yeniden kalkmak için çabalarsınız, en sonunda ayağa kalkar yürümeye başlarsınız ve en son koşmanın heyecanına kapılır gidersiniz. Kendimi küllerimden yeniden yarattığım süreçte bu sancıyı, yaşamı yeni baştan ele almanın mücadelesini vücudumda hissettim. Midesi sadece sütü kabul eden bir yavru gibi...

Düşüncelerimde, konuşmalarım da, oturuşumda, yürüyüşümde her şey farklılaşmıştı. Yeni bir yaşamın içinde bulmuştum kendimi. Yabancı olduğumu düşündüğüm ama bizzat ait olduğum bir yerdeydim. Partimin şeffaflığının tam ortasındaydım; çırılçıplak, doğum izlerini taşıyan ve henüz kordon bağı bile kesilmemiş bir bebek gibi. Yeni doğduğum bir süreçte, karşılaştığım bazı olayların altında kalmaktan

kurtulamayacak kadar yeniydim. Bunu daha net ifade edecek olursam, ideolojik açlığın esiriydim. Zaten hiç kopmadığım manevi birlik hızla gelişirken, hızla ilerleyen zamana hükmetmeye gücüm yoktu. Zamanın bu denli etkilerinden habersizdim. Zamanın hareketinden habersiz olduğum bir yaşamın geriliklerini hala taşıyordum. Bu zaman dilimi aynı zamanda “sınıf intiharı-

Düşüncelerimde, konuşmalarım, oturduğumda, yürüyüşümde her şey farklılaşmıştı. Yeni bir yaşamın içinde bulmuştum kendimi. Yabancı olduğumu düşündüğüm ama bizzat ait olduğum bir yerdeydim. Partimin şeffaflığının tam ortadaydım; çırılçıplak, doğum izlerini taşıyan ve henüz kordon bağı bile kesilmemiş bir bebek gibi.

nı gerçekleştirme, kadın özgürlük mücadelesinde ve cins bilincinde kendini yenileme, iradeleşme” ve birçok yeni kavramla tanıştığım bir süreçti. Bu buluşma, yeniden doğuş süreci ayrı bir heyecanı bedenime yaymıştı. Aşk gibi bir duyguydu, tutkuydu, bağlılıktı.

Zaman vurgusuna geri dönecek olursam, yazının yönünde bir ek yapmam gerekir. Hızla gelişen, değişen ve dönüşen yaşamımın yanında

her şey çok yavaş ilerliyordu. Kendimi bir maraton koşusunda hissetmişim. Seyirciler ise yavaş ilerleyen eski yaşamımdaki olaylar bütünüydü. Duramayacağımı düşünmeye başlarken, küçük bir taş parçasına takıldım. Küçük sıyrıkları büyük yaralarla karıştırdım. Durdum, geriledim, o düşüşten güçlü kalkamadım. Bazen hızlı gidişler sonucu hızlı duruşlar olur, afallarsınız. Tam olarak bu şekilde tanımlamak doğru olacaktır. Vurulma süreci, hapisane süreci vb. birçok olay ardı ardına sıralandı. Kendimi yeni bir kimliğin içerisinde bulmuştum: “Kırmızı Fularlı Kadın”. Kendimi örgütleyemediğim bir sürecin içine düşmüştüm. İnsanların beklentileri, ailenin beklentileri, diğerlerinin beklentileri...

Kendimden ne beklediğimin bilincinden uzaklaşmışım. Özümde kopuş Partimde de gerilemeye sebep olmuştu. Sosyalist yaşamın sürdürülüp sürdürülemediğini bir insan günlük yaşantısından fark edebilir. Her şeyin şeffaflığı ile yansıdığı alan bir kişinin yaşamıdır. Bu süreçte kendimi bu sorgulamaların içinde buldum. Söz-eylem birliğinin arayışçısı mı olacaktım, yoksa gerilemelere ve zamanın karanlık kuyusuna mı düşecektim? Zaman mı beni yönetecekti, ben mi zamanı? Buna bir cevap buldum. Örgütlü bir yaşamdan kopuk olduğumdaki bireysel eğilimlerin beni nasıl prangaladığına daha fazla şahitlik edemezdim. Bile bile kendimi aydınlığın ardındaki karanlığa teslim etmemeliydim. Teslim oluş demek yenik düşmek demektir; sıradanlaşmak, kabullen-

mek, düşünsel ve bedensel teslim oluşun kendisi demekti, kavgadan ve kendinden kaçmak demekti. Bunlar kabul edilir değildi. Dağlara gidecektim. Örgütlü yaşamın amaçlı yaşamın kendisi olduğuna karar vererek yüzümü özgürlük alanlarına dönecektim. Hayatımı tamamlamak istediğim bir yaşamın patikalarında ayaklarım yeniden yere basacak ve dik yürüyüşün sahibi olacaktım. Dağlarla, doğa ile ve yenilenme ile temizlenecektim. Tüm kirlenmişliklerden, öğrenilmiş rollerden, çıkardan, rekabetten, mutsuzluktan, tüketimden, insansızlaşmaktan...

Bu, gemilerin, dizilmiş fermanların devrim ateşine atılışı demekti. Onların belirledikleri tüm kimliklerin, özelliklerin, tüm kirliliklerin üzerimdeki etkilerinden kurtuluştum. Kadın bir devrimciye yaraşanın ne olduğuna cevabımı dağlardan yana bulmuştum. Düzenle aramda ne kadar mesafe olursa o kadar mutlu, özgür olacağımı düşünmüştüm. Devrimci yaşamın gereklilikleriyle ve yaşamın gerçeklikleri ile tanıştığım bir sürecin adı olmuştu bu. Sıçramalı bir devrimci kişiliğin sahibi olmak adına kendime ve sisteme ait bütün özelliklerime karşı savaş açmıştım. PKK yaşamı bana direnmenin tanımını yapmıştı. Bunu yaşama geçirmek benim elimdeydi. Üretmek, emek vermek, aşkla yaşamı örgütlemek, her gün kavganın gelinliğini üzerine giymekti yapılması gereken. En önemlisi de, gerekçelerimi güçlendirmekti. Tüketime dayalı bir toplumda, kendimi de tüketeceğim bir yaşamı seçmemenin gerekçe-

rini her gün artırmak adına mücadele ettim. İşte bu süreç bana iki belirgin çizgiyi böyle sunmuştu. Ya zincirlerinden kurtulursun, yüzünü özgürlüğe döner ve devrim karşısında, işçi sınıfı karşısında, ezilenler karşısında, ezilen cinsler karşısında sorumluluklarını kuşanırsın; ya da zincirlerin ağırlığında kaybolur gidersin. Kendine ait bütün iplerin başkalarınınca yönlendirilir. Sistemce, erkeklerce, ailence, patronlarca, tüketimce...

Bu tercih bireysel tercihin çok ötesinde bir tercih. Artık tarihin hesap soran gücü ile daha yakından tanışma şansım oldu. Ben olgusunu reddetmek, sonrasında beynimize işlenmiş sistem kalıplarını yok etmek bu anlamı taşıyor. Sosyalist bir insan

(kadın), devrimci dönüşümün ancak kolektif bir akılla olacağına bilincinde olan kişidir. Amacı, örgütlü mücadele içindeki sürekliliği sağlayarak, toplumu, dünyayı kolektif bir biçimde değiştirmektir. Bütün yaşamında bu sürekliliği kazanmasıdır. Bunun adına da ilk olarak kendine dair tüm değişimi yaratmak durumundadır. Kendisini ikna edememiş bir düşünce diğer düşünceleri ikna edemez. Kendi söylediklerine inanç-

Bildiğim, öğreneceğim bütün kuşanımları, ödenen ve ödenecek olan bütün bedelleri başta devrime, işçi sınıfına, ezilenlere ve tüm bunlar adına savaştığım Partimize adamak istiyorum. Umutsuzluğu, inançsızlığı kök saldıran faşist diktatörlüğe ödetecek bedellerde rolüm olsun istiyorum.

la bağlanmayan, düşüncelerini iradeleştirmeyen bir kişi toplumdan önce kendisini kandırıyor demektir ki, bu inandırıcı da olmayacaktır. Kadın özgürlük mücadelesi noktasında bir bilincin kuşanışını gerçekleştirmeden, cins bilincinin iradeleştiren, çelikleştiren güzellikleriyle buluşmadan da bu değişimi gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır. Koşullar daima insanlarca belirleniyorsa, devrimcilik bir yaratılışa, kişi kendi

koşullarını bu yaratılışa göre eylemliliğe dökmek zorundadır. Bunun adına yaratıcılık, güç, irade, kolektifleşme, yöntemde zenginlik, tüm bu kuşanımları da bireyde var etme sorumluluğunun bilincinde olması gerekir.

Her insan içinde bulunduğu toplumun etkilerini taşır. Ve bu toplum yapısı sistemin kara bulutlarının esirliğini yaşar. Bu karabulutları dağıtmanın yolu güneşler olmaktır. İşte tüm bu somut koşullarla buluşmak adına arayışçısı olduğum yaşamla yeniden buluştum: Partimle... Bir komünist olma yolundaki mücadelede tüm bunları, yani zafer kişiliğini kendimde yaratmak adına doğduğum yere adımlarımı attım. Devrimci kişiliği yaratmak ve kazanmak adına devrimciler mücadele etmelidirler. Ama her şeyden önce, bu gücü onlara veren kaynağın suyundan içmeleri ve tüm bedenlerini bu berrak su ile yıkamaları gerekir.

Yenilgilerinden doğru sonuca ulaşan, sorunlar karşısında direngenliğini kuşanan bir birey olmak adına Partimin bana açtığı kanatların altında özgürleşmek istiyorum. Gündelik yaşamım dahilinde yaşamın her alanında devrimcileşebilmek adına, ideolojik açıklığı gidermek adına, benliğimi üretmek adına, tükenişlere, yenilgilere karşı Partimin saflarında yeniden kuşanışın sahibi olmak istiyorum. Partime geldiğim süreçten bu yana gerçekleştirdiğim ve sahibi olduğum tüm pratiklerin verdiği mutluluğu süreklileştirmek istiyorum. Partim adına verilecek

her görevi, devrim hedefinde, aşkla ve tutkuyla sahiplenmek istiyorum. Bildiğim, öğreneceğim bütün kuşanışlarımı, ödenen ve ödenecek olan bütün bedelleri başta devrime, işçi sınıfına, ezilenlere ve tüm bunlar adına savaşan Partimize adamak istiyorum. Umutsuzluğu, inançsızlığı kök saldıran faşist diktatörlüğe öde-tilecek bedellerde rolüm olsun istiyorum. Suruç, Ankara, şu an Kürdistan'ımızda, ülkemiz Türkiye'de, Ortadoğu'da gerçekleştirilen tüm katliamların karşısında düşüncelerimi düşmanın beyninde patlatmak istiyorum. Bana kendimle uzlaşmamam gerektiğini öğreten Partimin çatısı altında sisteme ait her kırıntıyı yok etmek istiyorum. Devrimci düşün-en ama pratikte düşüncelerinden kopuk bir yaşama inat, devrimci düşünce ve pratiğin bütünleştiği Partimiz saflarında sorumluluklarımı kuşanmak istiyorum. İşçi sınıfına, halklarımıza, ezilenlere egemenlerce "kader" diye belletilmiş kirli dü-

zeni yıkma eylemimizde yer almak adına Partimin saflarına örgütlü olarak katılmak istiyorum.

Bunun adına her türden pratiğimin düşüncelerime hayat verdiği, duygu ve düşüncelerimdeki bütünlükle her koşula hazır olduğumu belirtmek istiyorum. Bu temelde üyelik başvurumu böylesi bir günde, 9 Şubat'ta yapmak istiyorum. Maneviyatıyla ve ideolojik boyutuyla yeniden bulduğum Partimizin nabız atışlarıyla, somut koşullarda, kendi nabız atışlarımı birleştirmek istiyorum. Partimize bir can da ben olmak adına, ileri yürüyüşümdeki değişimi Partimize adayacağıma söz veriyorum. Partimizin ortak yaşamına, ortak sevincine, ortak sevgisine, ortak paylaşımına katılmak istiyorum. Kurulu düzene karşı eylemli duruşu Partimin çatısı altında gerçekleştirmek istiyorum. Devrimci yaşam ötesinde bir yaşam yok ise ve devrimci insanın ruhunu buna göre günden güne çelikleş-

tirmesi gerekiyor ise, tüm bunları Partimizin saflarında kendimde yaratmak isterim.

Gördüğüm ideolojik eğitim sürecinin bu son günlerinde Partinin ideolojisini ve çizgisini benimsemişimi rahatlıkla söyleyebilirim. PKK'nin yeni paradigmasını, sınıfsal ve devrimci bir görüş açısıyla, sosyalist bir perspektifle yargılayarak netleşme yoluna gittim. İki ideolojinin birleşimi sonucu oluşan sentezin de bu netleşme yolunda

payı büyük oldu. Program ve tüzüğü olduğu gibi benimsiyorum ve bunlarda somutlaşan Partinin ideolojik-politik çizgisi temelinde mücadele etmeye, Partinin vereceği her göreve hazırım. Kadın özgürlük çizgisi bakımından ideolojik olarak belirli farklılıklarımın olduğunun bilinmesini istiyorum. Bu durumu engel olarak görmüyorum.

Devrimci Selam ve Başarılar
9 Şubat 2016

José María Sison: “Devrimci Güçleri Tuzağa Çekmelerine İzin Vermeyeceğiz”

Filipinler'deki barış görüşmeleri konusunda, Filipinler Komünist Partisi'nin kurucu lideri ve Filipinler Ulusal Demokratik Cephesi baş siyasi danışmanı José María Sison ile yaptığımız röportajı yayınlıyoruz. Filipinler Komünist Partisi'ne bağlı Yeni Halk Ordusu Filipinler devletine karşı 1969'dan beri halk savaşı yürütüyor. Rodrigo Duterte'nin devlet başkanı seçilmesinin ardından geçen yıl canlanan barış görüşmeleri ise gelgitlerle beraber halen devam ediyor.

Hoş geldiniz, Filipinler Ulusal Demokratik Cephesi adına.

Çok teşekkür ederiz. Sizinle tanışmak ve röportaj yapmak hem onur hem de devrimci bir heyecan. Filipinler Ulusal Demokratik Cephesi'nin (UDC) 24 Nisan'daki 43. kuruluş yıldönümünü kutluyoruz.

Geçen yıl seçilen yeni devlet başkanı Duterte ile UDC' ve güçleri arasında ateşkes ve barış görüşmeleri süreci başladı. Biz daha çok bu konuda görüşlerinizi almaya geldik.

Barış görüşmeleri geçmişle kıyaslandığında ilerliyor görünüyor. Duterte seçim kampanyası sırasında, seçildiği takdirde ilk solcu cumhurbaşkanı olacağını söylüyordu. Ayrıca siyasi tutsaklar için genel af ilan edeceği sözünü vermişti. Bu bizi

cesaretlendirdi ve biz de barış görüşmelerini hızlandırabileceğimizi düşündük. Fakat Duterte vermiş olduğu sözleri tutmadı. Bu sözleri Mayıs 2016'da vermişti. Bir yıldır sözlerini tutmamış olmakla sorumlu tutuyoruz kendisini.

Ancak şimdi şu gerçek açığa çıkıyor ki, o da egemen düzenin önceki iktidarları gibi. Sadece süresiz ateşkesle ilgileniyorlar. Bu ateşkesi elde ettikten sonra, sosyal ve ekonomik reformları tartışmakla ilgilenmiyorlar.

Duterte bürokratik bir kapitalist, fakat diğerlerinden biraz farklı. Konuşabiliyor ve bir şey yapabiliyor görünüyor. Tabii ki işine geldiği gibi konuşuyor; soldan, merkezden, sağdan söylemlerle, işine ne gelirse onu söylüyor ve öyle hareket ediyor. Ön-

[1] Filipinler Ulusal Demokratik Cephesi (UDC): Filipinler Komünist Partisi çizgisindeki cephe örgütlenmesi.

cesinde koalisyon hükümeti kurma sözü vermişti; solu, sağ ve merkezi birleştirecek kapsayıcı bir hükümet kurmaktan bahsediyordu. İktidarı ele geçirdikten sonra ise koalisyon peşinde olmadığını gördük. Kabinesindeki ilerici bakanlar Kongre tarafından henüz onaylanmış değil ve Duterte Kongre'den bu onayı almak için yeterince çaba sarf etmiyor. Örneğin, çevre ve doğal kaynaklar bakanı olarak önerdiği Gina Lopez için Kongre üyelerinden onay vermek adına oy kullanmaktan çekilmelerini

Barış müzakereleri ancak sosyo-ekonomik reformların üzerinde yükselir, elbette öncelik Filipin halklarının çıkarlarına ve haklarına hizmet etmekse. Birçok kez söylemiş olduğumda ısrar ediyorum. Sadece bu zeminde anlaşma yaparız.

isteyebilirdi, çünkü birçok Kongre üyesi açısından burada bir çıkar çatışması var. Kongre üyeleri maden şirketleri ile yakın ilişki içinde, Gina Lopez ise maden şirketlerine, toprağı ve su kaynaklarını kirleten kimyasal kullanımına karşı güçlü bir mücadele yürütüyor.

Duterte üniversitede benim öğrencimdi. Üniversiteye geç girmişti, sanırım o 19 yaşındaydı, ben de 26. Duterte sol söylemleri kullanmakta, sola teşekkür etmekte gayet bonkör

davranıyor, örneğin sıkça bağımsız bir dış politika istediğini söylüyor. Oysa ordu tamamen Amerika ile birlikte hareket ediyor. Bir Washington sakini diyebileceğimiz savunma bakanı var, Delfin Lorenzana.

Duterte'yi 2017 sonuna kadar test edebileceğimizi düşünüyordum. Fakat müzakere heyetini ve Filipinler devrimci hareketini bölmekle daha fazla ilgilendiklerini düşünüyorum. Entrikalar çeviriyorlar. Ve biz suskun kalsak bile, bu kez bize ısrarcı raporlar gelecektir.

Duterte çok uzun ömürlü olmayacak görünüyor. Muhafifleri tarafından bir darbe veya suikast hazırlanıyor. Gerici güçler arasında da bölünmüşlük var. Duterte Amerika karşıtı konuşmaya devam ediyor, fakat hiçbir şey yapmıyor. Amerikan yanlısı. Bazıları Duterte'nin ikiyüzlü olduğunu söylüyor. Amerika karşıtı konuşuyor, fakat savunma bakanı Amerika yanlısı, hatta bayağı bir Amerikancı. Tıpkı Erdoğan'ın CIA, IŞİD ve Barzani operasyonu ile Musul'dan petrol alırken Rus karşıtı olması, sonra da Putin'le birlikte çalışmak istemesi gibi. Bu işler her yerde karışık.

Tutukluların serbest bırakılması talebiniz vardı. BAYAN² genel sekreteri Fidel yoldaş görüşmelerin başlangıcında 16 maddede talepler programı öne sürdü, bunlar neydi? Duterte'ye sunduğunuz barış görüşmelerinin program ve talepleri hakkında bize kısaca bilgi verebilir misiniz?

[2] Yeni Yurtsever İttifak (BAYAN): İşçi ve köylü sendikaları, kadın ve gençlik örgütleri, çeşitli demokratik ve mesleki kurumlardan meydana gelen, partinin görüşleri doğrultusunda hareket eden legal politik bir cephesel örgütlenme.

16 maddelik gündem hala geçerli. Başlangıçta, ilk kez hoş konuşan ve devrimcilerle 30 yıldır işbirliği içinde olan bir cumhurbaşkanı ile görüşüyorsunuz. Dolayısıyla, ona bir şans tanıdık, bir yıl için. Müzakere yapmıyoruz ve müzakere muhatapımızla uzlaşmaya varılacağı gibi bir düşüncemiz veya beklentimiz de yok. Benim görüşüme göre, bu durum reformları başlatmak demek. Barış müzakereleri ancak sosyo-ekonomik reformların üzerinde yükselir, elbette öncelik Filipin halklarının çıkarlarına ve haklarına hizmet etmekse. Birçok kez söylemiş olduklarımda ısrar ediyorum. Sadece bu zeminde anlaşma yaparız.

Fakat sosyo-ekonomik reformlar hakkında bir anlaşmaya varmadan önce ve bundan çok daha önemli bir nokta var: insan hakları ve uluslararası insan hakları yasaları hakkında konuşmalıyız. Bu konuda bir anlaşma yaptık. Fakat Duterte devrimci harekete, ilerici güçlere karşı orduyu kullanarak topyekün bir savaş politikası güdüyor. Devrimci hareket savunma yaptığında ve saldırılara karşılık verdiğindeyse, burjuva basın tek bir ağızdan, “bakın komünistler samimi değil” diye yazıyor.

Şu an için bir ateşkes görüşmesi yok. İnsan hakları meselesi ise sadece son bir yılda uyuşturucu ticareti yaptığı iddia edilen yoksul halktan 9 bin kişinin öldürülmesini, infaz edilmesini kapsamıyor. Tüm bu infazlar son bir yıl içinde, Duterte Haziran’da iktidara geldikten sonra oldu.

Ne kadarı siyasi sivil ve gerilla, ne kadarı uyuşturucuyla ilgili? Ne ka-

darı devrimci halk ordusu güçlerinden? Ne kadarı da uyuşturucuyla ilgilendiği için öldürüldü?

İnfaz edilenler içinde çok az bir kısmın uyuşturucu ile ilgisi var. Öldürülenler yoksul insanlar. Örneğin, 3 belediye başkanı öldürüldü, ama uyuşturucu baronlarından bir tanesi bile öldürülmedi. Oysa ordudan birçok general uyuşturucu ticaretinin içinde. Fakat topyekün savaş politikası, devam ettiği müddetçe kurban üretecektir. 400 siyasi tutsağı serbest bırakmak yerine, Duterte kurbanları, tutsak sayısını artırıyor. Topkeyün savaş politikalarının iki kurbanı var: devrimciler ve anti-uyuşturucu kampanyası içinde öldürülen yoksul halk.

Tutuklamalarda artış var mı?

Tutsak sayısı artırıyor, fakat çok değil. Ama tehlike var. Hatırlarsınız, Kolombiya’da da önce paramiliter güçler uyuşturucu ticaretine karşı kurulmuş ve sonrasında devrimcilere karşı kullanılmıştı. Uyuşturucuyla mücadele diye infazları kabul ederseniz, emin olabilirsiniz ki aynı infazlar devrimcilere yönelir.

Türk burjuva medyasına, Duterte'nin savaşının uyuşturucuya uğraşanlara karşı olduğu yönünde, onları öldürüyor başkasına bir şey yapmıyor biçiminde yansıdı.

Nasıl Erdoğan kendisini ve iktidarını kurtarmanın peşinde ise, Duterte de öyle.

Gerçekten, iki taraflı ateşkes uygulanabildi mi? Siz ateşkese uymanıza rağmen, ordu ve polis sürekli saldırı diyor yayınlarınız. Bu saldırıları yalnızca ABD yönlendirip ordu mu yapıyor? Duterte gücü

Hatırlarsınız, Kolombiya'da da önce paramiliter güçler uyuşturucu ticaretine karşı kurulmuş ve sonra devrimcilere karşı kullanılmıştı. Uyuşturucuyla mücadele diye infazları kabul ederseniz, emin olabilirsiniz ki aynı infazlar devrimcilere yönelir.

olmadığı için mi bu saldırıları engelleyemiyor? Yoksa Duterte bu saldırılardan görüşmelerde yararlanmak mı istiyor?

Bu Duterte, böyle biri. Siyasi tutsakları serbest bırakmak üzere af çıkaracağı sözü vermişti, fakat anlaşıldı ki, isteği mümkün olduğu kadar çabuk bir ateşkese varmakmış. Burada bir değiş tokuş var. Ama siyasi tutsakların serbest bırakılması ile diğer tarafın ateşkesten elde edeceği fayda aynı düzeyde değil. Burada eşitlik yok. Tutsakların serbest bırakılması yeterli değil çünkü.

Ateşkesin nihai bir ateşkes olması, harekete zarar verir. Bunun çaresi bir anlaşma veya kontratın yapılmasıdır. Bir anlaşmayı ancak ihlal edildiğinde sonlandırabilirsiniz. Bizim koşullarımız değişti. Sonlandırmaya yakın duruyoruz. Bu dengeyi sağlayacaktır.

Duterte ile daha önce bir tartışmam olmuştu. Duterte ulusa sesleniş konuşmasında tek taraflı ateşkes ilan etti ve devrimcilerin bir an evvel karşılık vermesini istedi. Fakat biz daha ateşkesin içeriğini dahi bilmiyorduk. İçerik, ordunun üst düzeyine bildirilmişti, polis ve askeri operasyonları askıya aldılar. Ama bizzat kendisi hiçbir açık beyanatta bulunmadı. Çünkü böyle yapacak olsa, bize danışması gerekirdi. Güvenilir kaynaklardan duyduğumuz, Duterte'nin kendi başına hareket edemediğidir, savunma bakanına ve Washington'ın adamına danışmak zorunda.

25 Temmuz'da ulusa sesleniş konuşmasında devrimci harekete kendi tek taraflı ateşkesini ilan etmesi için bir ultimatoma verdi ve bir süre koydu. Bu süreyi de kendisi 28 Temmuz'da saat 16.00'da bitirdi.

Tabii, ordu saldırıları da başlattı. Niye öyle yaptı? Niye çift taraflı ateşkes istemiyor? Ordu mu dinlemiyor Duterte'yi, yoksa Duterte barişçi görünüp fayda mı sağlamak istiyor?

Öyle görünüyor ki, Duterte bir ateşkes istemiyor. İkiyüzlü. Komünist Parti'ye 4 tane bakanlık önerdi. Çalışma bakanlığı, sosyal refah bakanlığı, tarım reformu bakanlığı ve çevre ve doğal kaynaklar bakanlığı.

Bu sözünü tuttu mu?

Biz bunu kabul etmiş olsaydık satılmış olurduk, çünkü bu, zehirli bir hediye idi. Ama biz bu zehirli hediyeyi zehirsiz hale getirdik. Dedik ki hayır, önce barış anlaşması üzerinde mutabakata varalım, ki tabii siz de bu arada ilerici, yüksek vasıflı kişileri bakan olarak atayabilirsiniz. İki bakanlık zaten ilerici kişilere verilmişti: tarım reformu bakanlığı ve sosyal refah bakanlığı. Ve ne oldu? Bu kişilerin bakan olarak atanması için de Kongre tarafından onaylanmaları gerekiyordu. Fakat onaylanmaları için bir eylemde bulunmadı Duterte. Görüşmeler hala devam ediyor.

Duterte'nin partisinin Kongre'de çoğunluğu var mı? Adı ne?

Nitelikli çoğunluğa sahip. Partisinin adı Filipinler Demokratik Partisi, PDP-Laban.

Şimdi şöyle bir durum var: Sen zaten cumhurbaşkanıydın, çok rahat müdahale edebilirsin. Kongre üyeleri zaten ceplerini doldurmaya bakıyor, onlara istediğini yaptırabilirsin. İlerici bakanların durumunda, çevre ve doğal kaynaklar bakanı için, en azından yapabileceği şey şu olurdu: Kongre üyelerine maden şirketleri ile yakın ilişkiniz var, oy kullanmaktan çekilin diyebilirdi. Fakat o, üyelerin bakana karşı oy kullanmasına izin veriyor ve bakan olarak atanması için gerekli şeyleri yapmıyor. Gina Lopez komprador bir aileden geliyor, ama kendisi maden şirketlerine karşı güçlü bir mücadele veriyor. Lopez'in reddedilmesi Duterte'nin kendi çoğunluğunu ilerici bakanları atamak için kullanmadığına bir örnek. Kongre üyeleri üzerinde büyük

şirketlerin çok büyük etkisi var. Örneğin, Nikel Asia adlı şirketin sahibi Manuel Zamora Kongre üyesi Ronaldo Zamora'nın abisi. Burada bir çıkar çatışması var. Kongre üyeleri bu büyük şirketlerden para alıyorlar.

Peki, Duterte niye otoritesini kullanmadı, o da mı maden şirketleriyle uzlaştı?

Duterte karşıtlarına karşı oyun oynar. Bir fayda sağlamak için cömert bir teklifte bulunur, ama vadettiğini asla yerine getirmez. Tıpkı Trump gibi. Nasıl mesela Trump planlı bir şekilde burjuva basına onun dikkatini çekmek için saldırıyor ve basın da fark etmeden bu oyuna geliyor..

UDC'nin görüşme heyetindeki yoldaşları serbest bıraktı, yayınlarınızdan okumuştuk. Diğer siyasi tutsakları bırakmadı.

400 siyasi tutsağı serbest bırakması gerekiyordu, ama 19 kişiyi serbest bıraktı. Her şeyden önce, bu 19 kişi zaten tutuklanmamalıydılar, çünkü barış süreci içinde imzalanan ortak güvenlik ve dokunulmazlık garantisi anlaşması altında korunuyorlardı. Bu 19 kişi bu yüzden hiç tutuklanmamalıydı, koruma altında oldukları için serbest bırakıldılar. Diğer tutsaklarla ilgili sözler ise tutulmadı.

Kaç kez karşılıklı ateşkes oldu ve ne kadar sürdü?

İki tane yapıldı. Karşılıklı olarak tek taraflı ateşkes ilan etti taraflar, birbirlerine karşılıklı söz verme ve ilkeleri deklare etme ve diğerine hangi durumlarda ateş edilmeyeceğinin belirtilmesi şeklinde oldu.

Tek taraflı ateşkes ilanlarının şöyle bir avantajı var: kendi hükümeti-

miz, kontrolümüz altında toprağımız var demiş olursunuz, karşı taraf için de geçerlidir bu. Lenin'in söylediği gibi, bu ikili iktidar durumudur. Filipinler'de iki hükümet var. Buna iki taraf arasındaki kılavuz çizgileri diyebilirsiniz. Ateşkes varsa bir taraf diğer tarafın egemen olduğu sınırlara girmekten kaçınır.

İlk tek taraflı ateşkes 6 gün sürdü. 25 Temmuz-31 Temmuz arası. Duterte aynı zamanda devrimci harekette ultimatoma vermişti. Tek taraflı yeniden uzatılmasını istedi, ilk başlatan da oydu zaten. İkincisi ise Ağustos 2016 ile Şubat 2017 arasında 6 ay sürdü. Görüşmelerin ikinci turunun Brüksel'de başlamasına yakındı.

İki ateşkes arası dönemde, Duterte ile benim aramda kamuoyuna yansıyan bir tartışma oldu. Ortak dostlarımız dediler ki, aman birbirinizi vurmuyasınız. Sonrasında Duterte bir heyet gönderdi ve Utrecht'te gizli, gayriresmi bir görüşme gerçekleşti. Şu an bir ateşkes durumu yok.

İki taraflı ateşkes özellikle kentlerde kitleleri kazanmaya yardımcı olabilir. Toprak işgalleri ve ev işgal-

leri eylemlerini kitlesel olarak yapıyorsunuz. Daha geniş kitleleri bu ve benzeri eylemlerle saflarınıza kazanabildiniz mi, özellikle son bir yılda?

1 Mayıs'ta on binlerce insanın katıldığı büyük gösteriler yapıldı. Kitleler yeterince öfkeli değil. Kitleler yeterince öfkeli olursa, başkanı devirmeye yeterli olur. Biz taleplerde bulduk ve henüz bu talepler yerine getirilmedi. Söz veriyorsunuz, ama bu sözleri yerine getirmiyorsunuz. Eğer Duterte'yi düşürmek için geniş bir birleşik cephe oluşturmak isteseydik, Duterte'yi göndeririz, hatta Estrada'yı³ gönderdiğimizden daha hızlı gönderebiliriz. Ama biz ona bir şans tanımak istedik.

İki sonucu olabilir bu durumun: Ya Duterte genelde olduğu gibi kızgınlaşacak ya da tutsakları serbest bırakmaya mecbur kalacak. Göreceğiz. Duterte kendini zaten pratikte harcıyor. Hem içeride hem de uluslararası alanda çok fazla kişiyi öldürerek kendisini itibarsızlaştırdı, küçük uyuşturucu satıcısı veya bağımlısı olan yoksul 9 bin insanı öldürerek. Ayrıca yolsuzluk meselesi var: Örne-

[3] Joseph Estrada: 1998'de devlet başkanı olmuş, 2001'de halk ayaklanması sonucu devrilmiştir.

ğın, tek bir konferans için neden 15 milyon dolar harcadığını izah etmek zorunda. Yolsuzlukla mücadele edeceğine söylemişti, ama somut bir şey yapmıyor. Vergi kaçırانlarla, büyük şirketlerle mücadele edeceğine söylemişti, ama bir şey yapmıyor. Ekonomi çöküyor. Aslında Duterte'yi kurtaran tek bir olumlu zemin var, o da bu görüşmeleri başlatmış olması. Biz de bırakırsak, barış yanlısı yüzünü koruyamazsa gider. Uzun süre kalamaz, politik olarak ölür. Müzakere etmeye mecbur. Legal kitle hareketi on binleri gördü. Kitleler yarı-öfkeli, henüz tam olarak öfkeli değilse bile.

Diğer taraftan, çatışma mı istiyor, görüşme yok mu diyor, ya da hem çatışma hem görüşme mi diyor, her iki durumda da hareket kendi gücünü test etmeye hazır. Gerici silahlı güçler Mindanao adasında aşırı yoğunlaşmış durumda.

Sizinle yapılmış röportajlarda geçmiş ateşkeslerinizde kentlerde gelişmek istediğinizi okumuştuk. Fakat bugünü, bugün kentlerde ne düzeyde geliştirdiğinizi öğrenmek istiyoruz.

Şuradan başlayalım: Neden Filipinler'de legal, illegal ve silahlı mücadele bir arada mümkün? Bunun örneklerini Rusya tarihinde de bulabiliriz. Bildiğiniz gibi Bolşevikler legal olarak da çalışıyor ve hatta parlamentoda bulunuyorlardı. İlk adları Sosyal Demokrat Parti'ydi, Komünist Parti olarak değişmeden önce. Yine örneğin, Vietnam'da hem silahlı mücadele yürütülüyordu hem de barış ve ulusal bağımsızlık için mücadele eden legal bir hareket oluştur-

muşlardı. Ama mesela Hindistan'daki yoldaşlarımız ikisinin bir arada olamayacağını, ya birini ya da diğerini seçmek gerektiğini söylüyorlar, Filipinler'de her iki mücadelenin birlikte yürütülmesine şaşırıyorlar. Halbuki bunun birçok örneği var.

Malum, burjuvazi kendini demokrat olarak göstermeye çalışır. Silahlı mücadele içinde olanların demokratik haklarına saygı duymadıklarında inanırlılıklarını yitirirler veya demokratik hareketleri bastırmak isterlerse itibar kaybederler.

Tek taraflı ateşkes ilanlarının şöyle bir avantajı var: kendi hükümetimiz, kontrolümüz altında toprağımız var demiş olursunuz, karşı taraf için de geçerlidir bu. Lenin'in söylediği gibi, bu ikili iktidar durumudur. Filipinler'de iki hükümet var.

Filipin halklarının komünist parti öncülüğündeki değerli mücadelesinden öğrenmeye çalıştık. Direnciniz cesaret verdi. Aynı zamanda, kırsal alanda ya da kentlerde halk kitlelerini mücadeleye katmak için tabii ki çok değişik araçlar ve taktikler gerekir, onları kullanma biçiminizi takdir ediyoruz.

Son ateşkeste neler kazandınız, kentlerde kitle hareketleri büyüdü mü? Bizde de Kürt halkının devrimci savaşı var, çokça ateşkes de yapıldı. Barış görüşmelerini Erdoğan

kendi çıkarına kullanmak istedi, ama bu son ateşkes Türk halkının şovenizmin boğuculuğunda nefeslenmesine ve demokratik hakları için mücadeleye girmesine yaradı. Nitekim bu ateşkes ve görüşmeler döneminde Gezi-Haziran ayaklanması patlak verdi. Sizin son bir yılda kentlerdeki kitleniz büyüdü mü diye sormak için söyledik bunu.

Filipinler devrimci kitle hareketi son bir yılda barış görüşmelerinde büyüdü mü diye soruyorsunuz. Bunu kendi içimizde eleştiriyoruz. Yavaş hareket ediyoruz. 1 Mayıs'ta büyük bir mücadele gelişti. 1 Mayıs'a katılım konusunda en düşük tahmin 35 bin, en yüksek tahmin ise 85-100 bin kişi olduğu yönünde. En güçlü hareket Manila'da, ama diğer birçok yerde de irili ufaklı gösteriler oldu.

Duterte'nin tekrar görüşmelere ve ateşkese gelmek zorunda olduğunu söylediniz...

Şu an herhangi bir ateşkes anlaşması yok, hem savaşmak hem de görüşmelere devam etmek söz konusu. 26 Mayıs'ta tekrar bir araya geleceğiz. Eğer ki geçici ateşkes konusunu konuşalım ve üzerinde anlaşalım derlerse, cevabımız hayır olacak. Açılıştta, sosyo-ekonomik reformlar tamamlanmadan ateşkese başlayamazsınız diyeceğim. Sosyal ve ekonomik reformlar meselenin en zor kısmı, politik reformlar ise daha sonra geliyor.

Sosyo-ekonomik reformların içeriğini beş maddede özetliyoruz. En önemli madde olarak tarım reformunu ve kırsal kalkınmayı görüyoruz. Bir diğeri ulusal sanayileşme ve

kalkınma, üçüncüsü çevrenin korunması, dördüncüsü insan hakları, beşincisi ise uluslararası ekonomik ve ticari ilişkiler.

Görüşmelerin özetini UDC yayınından izleyebilirsiniz.

Bu görüşme sonrası ne bekliyorsunuz?

Öncelikle nasıl tepki vereceklerini göreceğiz. Ben hala görüşmeleri sürdürebiliriz, halkın taleplerini karşılamaya çalışabiliriz diye düşünüyorum. Ama sonra, sözler tutulmazsa, topyekün savaş politikaları içinde, sözde uyuşturucu karşıtı mücadele içinde insan hakları ihlalleri devam ederse, herhangi bir ateşkes olmadan önce süreci gözden geçiririz.

Çünkü insanlar bir ateşkesten önce sosyo-ekonomik reformların yerine getirildiğini görmek istiyorlar, bu bizim için en temel asgari mesele. Bu bir satranç oyunu gibi. Söz politik ve anayasal reformlara gelince, madem Duterte federal ve parlamenter yeni bir hükümet biçimi istediğini söylüyor, biz de deriz ki, yeni bir Filipinler Federal Cumhuriyeti'ni birlikte kuralım. Bu ileri bir hamledir. Zira onlardan halk iktidarını ve hükümeti dağıtmamızı, vergi toplamayı bırakmamızı ve teritoryal iddialarımızdan vazgeçmemizi önermelerini bekleyebiliriz. Bizim ileri hamlemiz, Duterte'nin bizden bunları istemesinin önünde engel oluşturur. Çünkü biz de, merak etmeyin, ateşkese yapalım ve yeni rejimin ortak kurucusu olalım, bu taleplerimizi kabul ederseniz zaten bunlar olur deriz. Ama bunu asla kabul etmeyecektir.

CASER'i⁴, yani Sosyo-Ekonomik Reformlar Kapsayıcı Anlaşması'nı dahi yerine getireceklerini düşünmüyorum. Çünkü Filipinler ekonomisi dış kaynak ve borçlara, denizaşırı kontratlara bağımlı bir ekonomi. Duterte birilerinden çok kutuplu dünya hakkında ders almış. Yani artık dünyada Amerika'nın tek karar verici güç olmadığını, Çin, Rusya ya da BRIC ülkelerinin de kredileri olduğunu ve bunların Filipinler'e yardım edeceğini düşünüyor. Duterte bağımsız dış politika hakkında konuşurken, çok kutuplu dünya durumunu bilerek konuşuyor. Çin'den demiryolları için milyarlarca dolar alabileceğini ve bunun yeni iş imkanları yaratacağını düşünüyor. Tabii ki Çin de, bunun karşılığında tüm bir Çin Denizi'nin kontrolünü istiyor. Duterte güçlü birisi, ama yine de Çin'e boyun eğiyor. Çin Batı Filipin Denizi'nin yüzde 90'ını istiyor. Duterte bunu yaptığında Filipinler'in ulusal egemenliğini satmış olacak.

Duterte bağımsızlıkçı görünüyor; bu gerçek olmasa da, devrimci hükümetin⁵ olmadığı alanlardaki halkı etkilemiş görünüyor.

Bir diğer yandan, hala Amerika'dan fayda sağlamak istiyor. Obama'ya karşı konuşurdu, ama Trump'a karşı hiç konuşmuyor. Savunma bakanı, ulusal güvenlik danışmanı Amerikan yanlıları.

Sol, Duterte'yi gerçekten işfa ettiğinde halk artık ona inanmayacak. Bu

durum sol içinde genel bir problem. Her ne kadar insan hakları örgütleri, hukuk dernekleri, legal hareket insan hakları ihlallerini eleştiriyorsa da, UDC'nin resmi beyanları barış görüşmelerinden dolayı ılımlı oluyor, ılımlılaştırılmak zorunda. Fakat biz de hareketin bazı kesimlerini, insan hakları örgütlerini Duterte'yi insan hakları ihlallerinden sorumlu tutmaları konusunda cesaretlendiriyoruz.

Sosyo-ekonomik reformların içeriğini beş maddede özetliyoruz. En önemli madde olarak tarım reformunu ve kırsal kalkınmayı görüyoruz. Bir diğeri ulusal sanayileşme ve kalkınma, üçüncüsü çevrenin korunması, dördüncüsü insan hakları, beşincisi ise uluslararası ekonomik ve ticari ilişkiler.

İnsan hakları ihlalleri konusunda daha sert eleştiriler hazırlamanın zamanı geldi, çünkü bunu ertelediğimiz durumda neden Duterte hakkında insan hakları ihlalleri konusunda yumuşak davrandığımız eleştirisini alıyoruz. Görüşme heyetinin yumuşak davrandığı konusunda hem parti merkez komitesi üyelerinden hem de sıradan insanlardan eleştiri alıyoruz.

Marx'ın öğretilerine geri dönüyorum bu noktada: sosyalizm için demokrasi

[4] Sosyo-Ekonomik Reformlar Kapsayıcı Anlaşması (CASER): Madencilik gibi kilit sektörlerde yabancı sermayenin hakimiyetini getiren neoliberal politikaların sona erdirilmesi, ABD ve Japonya'ya bağımlılık olmaksızın ekonomide kendine yeterlilik sağlanması, ulusal sanayileşmeye gidilmesi, ABD askeri varlığına son verilmesi, köklü bir toprak reformu yapılması gibi ilkeler içeren mutabakat metni.

[5] Demokratik Halk Hükümeti, Yeni Halk Ordusu'nun denetimindeki bölgelerde kendi yasalarını uygulayan ve siyasi yönetim aygıtını örgütleyen devrimci iktidardır.

mücadelesini kazanmalısınız. Bir parti ve halk ordusu kurmadan önce, bir kitle hareketi olmalıdır. Filipinler'de antiemperyalist bir kitle hareketi canlandırmak yıllarımızı aldı, 1959-68 arasında. Ama partiyi kurduktan 3 ay sonra halk ordusu kurulmuştu.

Filipinler tarihinde ilk kez işbirliği yapmak ister görünen bir cumhurbaşkanına sahibiz. Bu bir demokrasi mücadelesi. Elbette bir kitle hareketinde kitlelere güvenirsiniz, ama burada söz konusu olan kendisini solda sunan bir burjuva politikacısı. Bu yüzden Duterte'yi alenen Amerikan piyonu olmakla suçlamadık, en azından o zamanlar Obama'yı eleştiriyordu. Demokrasi mücadelesini kazanmak, faşizmi engellemek için kitle hareketine ihtiyacınız var ve de gericiler arasındaki bölünmelerden faydalanmaya. İlk kez bir çeşit Sukarno'muz var. Sukarno⁶ komünistleri, ulusalcıları, dincileri, sosyalistleri bir araya getirmeye çalışmıştı. Duterte de ona benziyor.

Ateş etmeye başlarsak, 3-6 ay vaktinden önce hareket etmiş oluruz, zarar büyük olabilir. Bu konuda bir sabra ihtiyaç var. Rusya'da Borodino⁷ örneğini veya Waterloo⁸ örneğini hatırlamalıyız. Alandaki devrimci güçler daha erken vurmaya başlamamız gerektiğini düşünüyorlardı. Ama erken hareket ederseniz kaybedersiniz.

İstemediği halde bazı sosyo-ekonomik reformlar yapmak zorunda kalırsa ne olur?

Sosyo-Ekonomik Reformlar Kapsayıcı Anlaşması sadece bir köprü, barışa geçiş sağlamak için her iki tarafa da sorumluluklar yükleyen bir anlaşma politikası. Manila hükümeti ve başkan açısından önceki yasaları ortadan kaldıran yeni yasaların geçirilmesi yükümlülüğü var. Bu yasalar barışa geçişi sağlayan, etkili olacak yasalar, çünkü ana metin bir politika deklarasyonu. Bu yasaları Kongre'den geçirmek zorunda. Ama Duterte ilerici bakanların daha Kongre'den onay almalarını bile sağlayamıyorsa, nasıl bir Kongre'ye sahip olduğu sorusu ortada duruyor. Bu yasaları geçirmeyi başarabileceğinin bir garantisi yok.

Kongre toprak ağalarının meclisi. Bunlar, örneğin tarım reformunu kabul etmeyeceklerdir. Yasalar açısından bakarsak, toprağa el koymanın, kamu arazilerini gasp etmenin birçok yolu var, maden açılabilir, ağaçlar kesilebilir vs. Toprağı işgal edenlerin o toprağa sahip olabilmesi için idari yollar var, yani kararnamele bunun için yeterli olur, başkan yeterince güçlü ise. Toprağı gasp ederseniz, mahkemeye çıkarsınız. Biz de yasalara uyuyoruz. Kamulaştırılması durumunda toprak ağasına tazminat ödenir, çünkü toprağın kime ait olduğunu kanıtlamak mümkün değildir, bazı araziler miras kalmıştır veya yarıcılar önce 10-50 hektar arası bir toprağı işlemiş, sonrasında genişletmişlerdir.

[6] Ahmet Sukarno: 1945'te bağımsızlığını ilan eden Endonezya'nın kurucu devlet başkanı.

[7] Napolyon ordusu, 1812'de Borodino muharebesini kazanarak Moskova'ya girmesine rağmen, burada tutunamayarak Rusya seferinden başarısızlıkla döndü.

[8] Napolyon ordusu, 1815'te Belçika'nın Waterloo kasabası yakınlarında gerçekleşen savaşta, İngiltere ve Prusya orduları karşısında bozguna uğradı.

Tarım reformu neden bu kadar önemli? Kırsal nüfusun yüzde kaçını etkiliyor?

Tarım alanlarının miktarı konusundaki son tahminler 15 milyon hektar olduğu yönünde. Bunun yüzde 60'ı toprak ağalarının elinde. Köylü nüfusun oranı ise yüzde 70-75 arasında. Kendi toprağına sahip zengin köylüler de var. Ben Filipinler ekonomisini geçiş içinde bir ekonomi olarak adlandırıyorum. Tarım alanları genişlemiyor, ama nüfus artıyor. Neoliberal ekonomi altında, büyük kompradorlar özel sektörde, bazıları da kamu sektöründe inşaat alanına yatırım yapıyor ve bu yeni işler yaratıyor. İnşaat alanındaki istihdam genişliyor. Ayrıca restoranlar ve eğlence merkezleri de hizmet sektörü emekçilerini yaratıyor. Varoşlardaki insanlar kırsal kesimden gelen, işi olmayan kimseler ve diğer yoksulların işini görüyorlar, su taşıyor, tuvalet temizliği yapıyorlar. Ekonomiyi bir geçiş ekonomisi olarak adlandırıyorum, çünkü sağlam, sürekli bir istihdam söz konusu değil. Emekçiler 5-6 aylık geçici sözleşmeler ile kurbanlaştırılıyorlar.

İktidarın sosyo-ekonomik reformlara kolay kolay gitmeyeceği anla-

şılıyor. Devrimci hükümet de kolay kolay silah bırakmayacak, hakimiyet bölgelerini devam ettirecek. Bir Filipinli general, “İslami örgütler silahsızlandı, komünistlerin ne ayrıcalığı var ki silahsızlanmıyorlar?” demiş.

Biz devrimci ilkeler gereği silah bırakmıyoruz. Morolular, MUKC⁹ ve MİK¹⁰ de aslında silah bırakmış değiller. Sadece MILF 75 tane tüfeğin sembolik olarak yok edilmesini kabul etti. Bir şaka vardır; Morolular, Müslümanlar silahlarını karılarından daha fazla severler diye. Bunların hepsinin evinde silah vardır, çünkü silah, aileleri aşiretlerden, Manila hükümeti birliklerinden korumaları için gerekli. Bir başka açıklama ise şu: Onlar kendi toplumlarının içinde kalıyorlar, hem savaşıyor hem de akşam eve gidebiliyorlar, oldukları yeri terk etmek zorunda değiller. YHO'da¹¹ ise birliklere katılmak zorundasınız ve YHO birbirinden uzakta farklı gerilla cephelerine dağılmış durumda. Birçok alanda güçlerimiz birleşik değil, her ne kadar gerilla birliklerimizi bölge komutanlıkları altında bir araya getirmek için bazı girişimlerde bulunduysak da. Fakat Morolular için toplum ve

[9] Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MUKC)

[10] Moro İslami Kurtuluş Cephesi (MİK)

[11] Yeni Halk Ordusu (YHO): Filipinler Komünist Partisi'nin gerilla ordusu.

silahlı birlikler birbirlerinden ayrılmış değil, her evde silah var. Zaten silah bırakamazlar, çünkü silahlar aileyi korumak için de gerekli. Tıpkı ABD’de her evde silah olması gibi.

Eski görüşmelerden çıkardığınız dersler neler?

Bugünden bakıldığında, her şey Duterte’nin lehine, bir yıldır barış görüşmeleri sürüyor. Örneğin, 2001’deki Arroyo¹² ile kıyaslayacak olursak, sadece 4 ay sürmüş ve sonrasında hiçbir görüşme olmamıştı. 1998-2000 arasında Estrada ilk İnsan Hakları Kapsayıcı Anlaşmasını imzalamıştı, ama müzakerelere hiç geçemedik. Sanıyorum en iyisi Ramos¹³ idi. Kendisiyle 10 anlaşma imzaladık. İnsan Hakları Kapsayıcı Anlaşması Ramos’la hazırlanmıştı, ama imza Estrada’ya kalmıştı.

Ramos en saldırgan general değil miydi?

Evet, Ramos saldırgan bir generaldi ve Aquino’yu¹⁴ sabote ediyordu, 1989’dan 1991’e kadar olan süreçte. Fakat başkan olduğunda bizimle görüşmek istedi. Barış görüşmeleri için ortak çerçeve anlaşmasını imzaladı. 4 öncelikli, temel maddeyi içeren ve ulusal egemenlik, demokrasi, sosyal adalet ve insan hakları konularında ilkeler bazında amaçları ve hedefleri içeren bir anlaşma idi. Anlaşma Ramos zamanında bitirilmiş ama imzası Estrada’ya kalmıştı.

Estrada imzalamıştı, ama sonrasında süreci bitirdi. Çünkü Amerikan birliklerinin ülkede kalmasını sağlamak için Ziyaretçi Birlikler

Anlaşması’nı yapmıştı ve biz de bunu ağır eleştirmiştik. Bu eleştiri karşısında Estrada çılgına döndü ve süreci bitirdi. O da tıpkı Duterte gibiydi.

Filipinler devrimi nasıl gelişebilir?

Hala barış müzakereleri bir olasılık, mümkün görünüyor, tabii eğer Duterte Amerika’ya karşı konuşmaya devam eder ve somut olarak bir şey yaparsa. Duterte ile barış olur, ama tabii, emperyalizme karşı mücadeleye devam eder. Duterte silahlı güçleri kontrol edemiyor. Ona, ordu içinden alabildiğini al ve kendi silahlı güçlerini oluştur, YHO’ya güven ve işbirliği yap, böylelikle üç tane silahlı güç olur diyeceğim. Plan YHO’yu sonlandırmak, ortadan kaldırmak değil. Ama o noktaya erişemeyeceğiz bile, çünkü Duterte Amerika’ya saldırmayacak.

Duterte şu an için suikasta ya da darbeye açık durumda. Son toplantıda Duterte’yi polis güçlerini zehirlemek ve yolsuzluğa teşvik etmekle suçlayan bir dokümanı görme fırsatım oldu. Polislere 9 bin insanı öldürmeleri için para vermekle suçluyor doküman. Bu doküman, Filipinler Askeri Akademisi 1980 mezunu olan bir sınıfın mensupları, şimdilerde general olanlar tarafından, ordu içinde hazırlanmıştı. Duterte aynı zamanda komünistlerle işbirliği yapmakla suçlanıyordu. Bu doküman geniş bir şekilde ordu içinde dolaşüyor, Mindanao’daki taburlarda mesela. Ve ben görmeden iki ay önce dolaşıma girmiş, ben Nisan başında gördüm. Önceki başkanların, Aquino gibi, biz

[12] Gloria Macapagal Arroyo: 2001-2010 arasında Filipinler devlet başkanı.

[13] Fidel Ramos: 1992-1998 arasında Filipinler devlet başkanı.

[14] Corazon Aquino: 1986-1992 arasında Filipinler devlet başkanı.

onlara sarılar diyoruz, ordu ile güçlü ilişkileri vardı.

Aquino'nun babası burjuva demokrasiden mi yanaydı?

Baba Aquino derken, sanırım “Ninoy” Aquino Jr.’ı soruyorsunuz. Ninoy 1960’lardan başlayarak yurttaşlık hakları gibi temel meselelerin etrafından dolandı, hiçbir zaman emperyalizme, feodalizme dokunmadı. Sadece Marcos¹⁵ gibi yurttaşlık haklarını ihlal edenlere ve yolsuzluk yapanlara saldırdı. Daha büyük sosyal meselelerle ilgisi olmadı. Akıllı biriydi. Babası Japonların kukla hükümetinin üç numaralı generali idi. 16 yaşında Japonya işbirlikçilerine karşı haberler yaptı ve sonrasında CIA ile ilişki geliştirdi. Kore Savaşı’nda savaş muhabirliği yaptı, Asya’da Çin ve Endonezya gibi yerlerde gericilerle CIA arasında iletişim için çalıştı. Ninoy budur. Tabii, Marcos’a karşı mücadelede bizim için nesnel müttefikti, ama resmen değil.

Bütün devlet başkanları Filipinler devrimine karşı mücadele ettiler. Fakat Duterte biraz değişik. Bugün Duterte yarın başkası gelir. Filipinler devrimi nasıl yeni başarılarla gidebilir?

Devrimci hareketin mücadele etmek için birçok yolu var, ama topyekün bir zaferin nasıl olacağını tahmin etmek mümkün değil. Ben bir koalisyon hükümeti olması gerektiğini düşünüyorum. Duterte’nin nasıl iktidara geldiğinden, yönteminden ders çıkarabiliriz.

Duterte emekli askerleri sosyal medyada propaganda yapmak için

trol olarak kullandı. Toplumun yüzde 40’ı sosyal medya kullanıyor, yani etkili bir yöntem. Mesela bu troller taksi şoförlerini Duterte’nin ismini dolaşıma sokmaları için örgütüyorlardı. Hatta bu propaganda faaliyetinin başındaki kişi bizim eski bir üyemiz, Duterte’nin kabine sekreteri. İlişkimiz artık yok tabii.

Duterte iktidara gelmeden Çinli azınlıktan Manila sermaye oligarşisine karşı ajitasyon yaptı, ama geldikten sonra onları yanına alarak Çin’e birlikte gitti.

Kolombiya, FARC, bu kişiler yürütmede olgunlaşmış değil. BM’nin tuzağına düştüler. BM çerçevesi, komisyonun dağıtılması, silahsızlanma, eylemsizleşme, ordunun entegrasyonu gibi maddeleri içeriyor.

Solcuları kullandı, ama kendisine sosyalist diyor. Duterte ile bir skype konuşmam olmuştu, youtube’dan bakabilirsiniz. Seçimlere girmeden iki yıl önce barış görüşmelerinde danışmanlık için gönüllü olmuştu ve desteğimizi almak için bize aracı yollayıp duruyordu, hatta birlikte poz vermemizi bile istemişti. Seçimlerden önce, CIA’nın Amerikalı bir şirkete yaptırdığı, 29 Mart 2016 tarihli bir kamuoyu yoklamasının sonucunu öğrenmiştik. O ankette seçimleri kazanacağı belliydi. Duterte’ye baş-

[15] Ferdinand Marcos: 1965-1986 arasında Filipinler devlet başkanı.

kanlık seçimlerine girme tavsiyesini Ramos vermişti. Ramos, uyuşturucuya karşı operasyon politikasını da etkileyen kişidir.

Kolombiya barışı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kolombiya, FARC, bu işleri yürütmeye olgunlaşmış değil. BM'nin tuzağına düştüler. BM çerçevesi, komisyonun dağıtılması, silahsızlanma, eylemsizleşme, ordunun entegrasyonu gibi maddeleri içeriyor. Burada yanlış olan şu ki, belirsiz yaptırımlar içeren bir anlaşma imzalıyorsunuz, ama kendiniz halk ordusunu silahsızlandırmayı ve eylemsizliği taahhüt ediyorsunuz. Bu, BM'nin Filipinler'de de yapmak istediği şey.

Fakat Filipinler devrimi Kolombiya gibi olmayacak, öyle anlaşılıyor.

Bu yanılmaya sahip olabilirler. Devrimci güçleri benzer bir tuzağa çekmeye çalışıyorlar, ama elbette buna izin vermeyeceğiz. Bir aşama başarılı olsa bile, bir sonraki aşama çıkarımıza uygun değilse, devrimci güçlerin yenilgisine yol açacaksa, süreçten çekilebiliriz. Duterte daha birinci aşamayı geçmiş değil. Birinci aşama siyasi tutsakların serbest bırakılmasıdır. Beş aşamadan daha birini bile geçemedi.

Filipinler devrimci hareketi ilerleyecek, fakat aynı zamanda bunun için uluslararası koşullarının da oluşması gerekiyor. Mesela Endonezyalıları halk savaşı başlatmaları için cesaretlendiriyoruz. Endonezya'da bir halk savaşı başlaması çok bü-

yük destek olacaktır. Bunu yapabilecek güçler de var, ama silah bulmanın zor olduğunu düşünüyorlar. Endonezya'da askeri birlikler var, polis var ve özel güvenlik şirketleri var, yani silah bulunmaz değil. Biz 9 otomatik tüfekle başlamıştık. Kararlıysanız ve kitle içinde tabanınız varsa, ateş açmak kolaydır. Ama mutlaka tabanınız olacak.

Güney Asya'da isyanların artmasını bekliyoruz. Hindistanlı maoistlerden de umutluyuz. Uluslararası alanda çok kutuplu savaşın yoğunlaşmasını, emperyalistler arası çelişkilerin artmasını umuyoruz. Şu an 50 ülkede emperyalistlerin dahil oldukları, birbirleriyle karşı karşıya geldikleri çatışmalar yaşanıyor.

Kanada'da maoist bir grup halk savaşı başlatmak istiyor. İtalyan ve Kanadalı yoldaşlar arasında benzerlik var, halk savaşından kastettikleri devrimci kitle hareketi ise problem değil. Ama kastettikleri maoist strateji ve taktik açısından özel anlamıyla halk savaşı ise, yani halk ordusunu kurmak için kırsal alanları kullanıp sonrasında zayıflamış şehirleri ele geçirmek ise... Ama tabii, imkanlar gelişirse neden olmasın? Tıpkı Petrograd'da olduğu gibi, merkezi yönetimi ele geçirmek mümkün olduğunda. Diğer yandan iç savaş, dış müdahale gibi durumlarda da gerici güçlere karşı mücadele etmek için kırsal alanları kullanırsınız.

Çok teşekkür ederiz, yeniden görüşmek üzere...

İç Savaş Düzleminin Proleter Öznesi: Kızıl Tugaylar

Derya Sipan

1970 yılının bahar aylarından itibaren Milano fabrika ve emekçi semtlerinde, simgesindeki çember içinde beş köşeli yıldız Tupamarolar'a, ismindeki "Kızıl"ı henüz yeni faaliyete geçmiş Avrupa'nın ilk şehir gerilla hareketi Kızıl Ordu Fraksiyonu'na (RAF), "Tugaylar"ı da İtalyan partizanlarına selam ederek alan "Kızıl Tugaylar" imzalı bildiriler, grafiti yazılamalar görülmeye başlar.

1968 küresel isyan dalgasıyla Batı Avrupa'daki devrimci hareketlerin kitlesel bir boyuta ulaşması, sermaye örgütlüğünün güçlü olduğu Almanya, Fransa ve İtalya gibi ülkelerde silahlı mücadeleye yönelimi de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, '68 hareketinin bağrından doğan ve politik referansların, maddi koşulların, mücadele biçimlerinin benzerlik taşıdığı Almanya'da Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF), Fransa'da Proleter Sol (GP) gibi silahlı örgütler arasında İtalyan Kızıl Tugaylar'ının oldukça özgün bir konumda olduğundan bahsedebiliriz. Zira kuruluşunu ilan ettiği 1970 yılından, merkezi örgütlülüğünden ayrışan ancak organik bağının sürdüğü özerk grupların silahlı mücadeleyi resmi olarak bitirdiklerini açıkladıkları 1988 yılına kadarki süreç boyunca Kızıl Tugaylar, aktif mücadele içerisindeki

varlığının sürekliliği, ülke genelindeki örgütlülük ve etkisinin yaygınlığı, şiddet araçlarını kullanım düzeyiyle karşıdevrimin yapısında yarattığı tahribatın boyutu ve en önemlisi, devrimci bir öncü silahlı kuvvet olarak politik varlığının dayanak noktasını oluşturan işçi sınıfıyla özdeşleşme düzeyiyle Batı Avrupa silahlı mücadele deneyimlerinden belirgin biçimde ayrışmaktadır.

İtalya'da şehir gerillası temelinde silahlı mücadeleyi esas alan savaşçı bir öncü örgüt ihtiyacı, Kızıl Tugaylar'ın kurucu kadrosu açısından, hem deneyimlenmekte olan bir hareketin aktığı doğrultunun hem de içinden geçilen dönemin maddi koşullarının kaçınılmaz gereği olarak değerlendirilmiştir. Kendiliğinden patlak veren ayaklanmalardan işçi sınıfının devrimci komünist partisini oluşturmaya yönelik şehir gerillası

hareketi olarak çıkılan yol, her ne kadar sadece çiçek ve böceklerle özdeşleştirilmek istense de '68 hareketine içkin olan bir iç savaş düzlemiyile devrimci ilişkilendirme biçiminin yansıması olarak, mevcut devrimci durumu devrimciler lehinde keskinleştirerek toplumsal devrime kapı aralamaya yönelik iradi bir müdahale niteliğindedir.

Kuruluşa Giden Süreç

1960'ların ikinci yarısı itibarıyla toplumsal çelişkilerin giderek keskinleşmesinin ve özellikle '68 hareketiyle birlikte ülkenin dört bir yanında ayaklanan öğrenci gençliğin eylem ve söyleminin, güçlü bir devrimci geleneğe sahip İtalyan işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarına dönük öfkesiyle buluşması sonucu, İtalya'da devrimci bir durum oluştuğu bir gerçektir. Bu, "Sıcak Sonbahar" olarak adlandırılan 1969 yılında doruk noktasına çıkar. İşçi ve öğrenci kitlelerinin kendiliğinden patlak veren eylemlerinde deneyimlenen kitle şiddeti pratiği giderek yaygınlaşır, emperyalizmin Soğuk Savaş politikası gereği palazlandığı karşıdevrimci faşist güçlerin ve İtalyan burjuva devletinin kolluk kuvvetlerinin devrimcilere yönelik doğrudan saldırıları artar. Diğer yandan, sendikaların, yasal sol parti ve kurumların burjuvaziyle uzlaşmacı reformist politikaları, öfkesini ve devrimci bir dönüşümü doğrudan gerçekleştirme arzusunu kitlesel gösterilerde, fabrika ve üniversite işgallerinde ifade eden işçi, emekçi, öğrenci kitleleri açısından bir cevap olma niteliğini yitirir.

Sanayinin ve emekçilerin yoğunlaştığı en büyük şehirlerden olan Milano, bu devrimci dalganın merkezinde yer alır. Aynı yıl, başını Pirelli ve Sit-Siemens fabrikalarının çektiği birçok fabrikada işçi ve öğrencilerin ortak katılımıyla örgütlenen çalışma grupları, mücadeleyi genişletme ve koordineli biçimde sürdürme amacıyla Metropol Politik Kolektifi'ni (CPM) kurar. İçerisinden Kızıl Tugaylar'ı çıkaracak olan bu yapıyı oluşturan otonom çalışma grupları, fabrika düzeyindeki "kendiliğindenci" direniş tarzını antireformist ve antiemperyalist bir mücadele düzeyine sıçratmanın olanakları üzerine tartışmalar gerçekleştirir. Yine bu bağlamda, artık dillendirilmekte olan askeri darbe tehdidiyle uyum içerisinde giderek artan faşist saldırılar karşısında devrimci şiddeti örgütlü bir biçime kavuşturma ihtiyacı baş gösterir. Silahlı mücadeleye hazırlık süreci ve örgütlenme biçimleri üzerine tartışmalar sürerken, devlet destekli faşist güçlerin Aralık 1969'da Milano'daki Fontana meydanında 16 kişinin ölümüne yol açan bombalı saldırısı gerçekleşir. Bu saldırı, deyim yerindeyse, CPM içerisindeki tartışmalara noktayı koyar. Devrimciler açısından silahlı mücadele artık bir varlık-yokluk meselesi haline almış olur.

Böylece Kızıl Tugaylar'ın kurucularının başını çektiği ve artık CPM yerine kolektifin yayın organı olan "Proleter Sol" ismini kullanmaya başlayan grup, Ekim 1970'teki şu tespitiyle birlikte yönünü şehir gerilla mücadelesine çevirdiğinin sinyali verir: "*Kendimizi örgütlemek bir*

mücadele meselesidir. Bu, öncelikle kendiliğindenciliğin ve belirsizliğin tüm biçimlerine ve ayrıca patronların bize dayatmış olduğu cepheden saldırma yöntemini kabullenme eğilimine karşı bir mücadele demektir. Proletarya, mücadelenin ilk evresini, yani herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde gerçekleşen ve böylece her şeyi riske eden, kırılmaya yazgılı spontane çatışmalar dönemi geride bırakmıştır. Ve şimdi, sınıf mücadelesinin bir savaş olduğunu yeni yeni anlamaktadır. Düşmana aniden vurabilmeyi öğrenmeliyiz; güçlerimizi saldırı için bir araya getirip, düşman karşı saldırıya geçtiğinde ise hızlıca dağıtmayı başarmalıyız... Sermaye silahlı karşıdevrim projesiyle dünyayı tek bir kalıba sokarken, proletarya gerilla savaşıyla kendisini tüm dünya çapında birleştirir. İtalya ve Avrupa tarihsel olarak birer istisna değildir.”¹

İlk Yıllar: Silahlı Propagandadan Yeraltına

1970 yılının bahar aylarından itibaren Milano fabrika ve emekçi semtlerinde, simgesindeki çember içinde beş köşeli yıldız Tupamarolar’a, ismindeki “Kızıl”ı henüz yeni faaliyete geçmiş Avrupa’nın ilk şehir gerilla hareketi Kızıl Ordu Fraksiyonu’na (RAF), “Tugaylar”ı da İtalyan partizanlarına selam ederek alan “Kızıl Tugaylar” imzalı bildiriler, grafiti yazılamalar görülmeye başlar. Kurucu önderlerinden Renato Curcio’ya göre, Kızıl Tugaylar yola çıktığında

merkezi bir örgütlülük stratejisi izlemekten uzaktır. Devrimci bir iktidarın aşağıdan örgütlenmesi ve buna bağlı olarak, oluşturulacak silahlı öncü grupların öncelikle buldukları fabrika ve semtlerdeki bağlarını derinleştirmeleri esas alınır.² İlk olarak Milano Pirelli ve Sit-Siemens fabrikalarında ve Lorenteggio, Quarto Oggiaro gibi işçi semtlerinde küçük çapta sabotaj ve cezalandırma eylemleriyle birlikte etkin bir silahlı propaganda faaliyeti yürütülür.

Paydos saatlerinde, vardiya değişimlerinde, yemek molalarında, üzerine hoparlör yerleştirilen “kamulaştırılmış” arabalar fabrikalara yanaşır, içlerinden çıkan yüzleri maskeli ve silahlı Kızıl Tugaylar militanları kendilerini sarmış olan işçi topluluğuna seslenir.

Amaç, üretim ilişkileri temelindeki yaşamı kendi dolaylı ve dolaysız iç savaş aygıtlarıyla kuşatan burjuvazinin adaletsiz düzenine karşı “proleter adalet”i doğrudan sağlamayı esas alan örgütlü bir özne olarak işçi kitleleri içinde varlığını güçlendirmek, silahlı mücadelenin meşruiyetini pratikte göstermektir.

Paydos saatlerinde, vardiya değişimlerinde, yemek molalarında, üye-

[1] “Strike One to Educate One Hundred”, Chris Aronson Beck, Reggie Emiliana, Lee Morris ve Ollie Patterson

[2] “Renato Curcio - Mit Ofenem Blick”, Mario Scialoja (Almanca çeviri: Dario Azzellini)

rine hoparlör yerleştirilen “kamulaştırılmış” arabalar fabrikalara yanaşır, içlerinden çıkan yüzleri maskeli ve silahlı Kızıl Tugaylar militanları şirket güvenliğinin yanaşamayacağı şekilde kendilerini sarmış olan işçi topluluğuna seslenir; bildiriler, kuşlamalar elden ele dolaşarak fabrika içlerinde, üretim bantlarında, kantinlerde, kahve makinelerinde yerlerini alır. Eski partizan işçilerden öğrenilen radyo frekanslarına sızma yöntemiyle korsan radyo yayınlarında propaganda metinleri, eylem bildiri-leri okunur. Bununla birlikte, işçilere fabrikalarda kan kusturan personel şeflerinin, güvenlik müdürlerinin arabaları “uyarı” niteliğinde kundaklanır. Faşist sendikaların patronlarla anlaşmalı olarak fabrikaya soktukları ajanların, grev kırıcılarının isim listeleri “proleter intikamın hedefleri” olarak önce işçi kitleleriyle paylaşılır; “uyarı”ları dikkate almayanlar sempatizan işçilerin de yer aldığı birimler tarafından cezalandırılır.

Kızıl Tugaylar açısından “proleter adalet”, başından itibaren iç savaş düzleminin yerel sınırlarına hapsol-

muş bir kavram değildir. Örgütün kuruluşuyla birlikte ilan ettiği savaşın muhatabı kapitalist sistemin bütün aygıtlarıdır ve adaletin gerçekleşmesinin nihai koşulu komünist devrimin zaferidir. Kapitalizmin fabrikalarda ete kemiğe büründüğü karşıdevrimci güçlere karşı caydırıcı bir proleter devrimci kuvvet olmakla birlikte, komünizm iddialı bir öncü örgüt olarak varlığının genel politik karşılığının altı ısrarla çizilir, bu doğrultuda eylemlerin hedefi ve çapı da adım adım sistem basamaklarını tırmanmaya başlar. Ocak 1971’de Pirelli fabrikasının kamyonlarına düzenlenen bombalı saldırıyla birlikte ilk kez üretimi hedef alan Kızıl Tugaylar, yürüttüğü savaşın doğrultusunu da ilan etmiş olur: *“Patronların baskısına karşı, iktidarın insan suretine bürünen yapısına doğrudan saldırı biçimindeki aktif mücadelemiz bize unutturmamalıdır ki, iktidar, yapısını sadece uşaklarına değil, aynı zamanda ‘meta’ya ve ‘üretim’e de dayandırır (...) Komünist devrim için - Kızıl Tugaylar.”*³

İleriki dönemlere damgasını vuracak kaçırma eylemlerinin ilki Mart 1972’de Sit-Siemens fabrikasının faşist müdürü Macchiarini’nin “halk mahkemesi” tarafından sorgulanmak üzere birkaç saatliğine alıkonmasıyla gerçekleşir. Amaç hem Macchiarini’nin kontrolündeki fabrika içi ajanlık sistemini deşifre etmek hem de işçi kitlelerinin doğrudan nefretini kazanmış bir isim üzerinden düşmana sembolik bir mesaj vermektir. Mesaj, Macchiarini’nin başına dayanan silah ve boynuna

[3] Chris Aronson Beck, Reggie Emiliana, Lee Morris ve Ollie Patterson, agy

asılan levhada yazılanlarla birlikte çekilmiş fotoğrafının gazetelerin baş sayfalarında yer almasıyla net bir şekilde verilir: “*Proletarya silahlandı, patronlar için sonun başlangıcı - Vur ve kaç - Hiç kimse cezasız kalmaz - Bir kişiye vur, yüz kişiye göster - Tüm iktidar silahlı halka*”.

O dönem askeri eylem pratiklerine kısmen yönelmiş Lotta Continua, Potere Operaio gibi örgütlerden farklı olarak Kızıl Tugaylar, örgütlenmenin siyasi çekirdek ve askeri kanat olarak iki farklı yapıya ayrışmasına karşıdır. Bunun yerine tüm yapının baştan aşağıya politik askeri karakterdeki birliğini savunur. Ancak 1972 yılına kadar, bu iddiaya uygun bir yapılanmanın gerektirdiklerinin aksine, etki düzeyini giderek artırdığı eylemlerle Milano işçi kitlesinde geniş bir sempati ve destek kazanan, emekçi semtlerinde binaların çatılarında bayrakları dalgalanan Kızıl Tugaylar’ın örgütsel yapısı, işleyişi ve güvenliği, başlangıçtaki “amatörlüğünden” henüz yeterli düzeyde sınırlanamamıştır. O dönem, çevresinde binlerce sempatican olmasına rağmen örgütün aktif militanlarının sayısı -kurucu liderleri dahil olmak üzere- 20’yi geçmez. Ayrıca bu “profesyonel” kadronun tümü politik askeri eylemlerde aktif olarak yer almaktadır ve büyük bir kısmı da faaliyet yürütülen alanlarda tanınan kişilerdir. Buna rağmen kalınan evlerden kitle ilişkilerine, kullanılan yasal kimliklerden gündelik hareket tarzına kadar, silahlı mücadelenin illegal koşullarına uygun bir örgütlenmenin sıkı bir biçimde izlenmiş olması, az kalsın örgütün ikinci

senesini doldurmadan çökmesine neden olacaktır.

Macchiarini eyleminin mesajını alan devlet Kızıl Tugaylar’ın merkezine operasyon başlatır, ancak baskından kıl payı kurtulur. Bu sefer devletin doğrudan mesajını alan taraf Kızıl Tugaylar olmuştur. Böylece hareket, 1972 yazından itibaren, hem zorunlulukların hem de Milano’daki etkisinin artık sınırlarından taşan bir yankı bulmaya başlamasının bir sonucu olarak, örgütsel yapısında kök-

Kızıl Tugaylar açısından “proleter adalet”, iç savaş düzleminin yerel sınırlarına hapsedilmiş bir kavram değildir. Örgütün kuruluşuyla birlikte ilan ettiği savaşın muhatabı kapitalist sistemin bütün aygıtlarıdır ve adaletin gerçekleşmesinin nihai koşulu komünist devrimin zaferidir.

lü bir değişikliğe gitmenin ilk adımını atar. Devletin peşine düştüğü kadroların “zorunlu” olarak yeraltına geçmesiyle sistemli bir illegal yaşam tarzında yoğunlaşılır ve bununla birlikte örgütlenmeyi öncelikle kuzey sanayi üçgenindeki diğer bölgelere yayma amacıyla merkezi önderliğin altında bölgesel “kolon”larla kompartımanlara ayrılan bir yapılanmanın oluşturulması yoluna gidilir.

Polis baskınından şans eseri kurtulan iki kurucu lideri Renato Curcio ve Margharita Cagol’un Torino’ya

geçmesiyle birlikte, 1960'ların başından itibaren militan sınıf mücadelesinin simgesi konumunda bulunan Fiat işçilerinin mücadele kararlılığıyla buluşan Kızıl Tugaylar, Torino fabrika ve işçi semtlerinde kısa sürede büyük bir destek ve örgütlülüğe kavuşur. Aynı yıl, eski bir partizan olan liderleri Feltrinelli'nin ölümüyle birlikte Partizan Eylem Grupları'nın (GAP) neredeyse tüm militanları topluca Kızıl Tugaylar'a katılır. Böylece 1973 yılı itibarıyla Milano, Torino ve

Tutsak düşen yoldaşların özgürleştirilmesi politikası gereği Kızıl Tugaylar, esir düşen önderlerini hapisaneden kaçırmaya girişir. Renato Curcio, tutuklandıktan birkaç ay sonra, kalabalık bir gerilla grubunun hapisaneyi basmasıyla kaçırlır.

Cenova şehirlerinin önde gelen fabrika ve işçi semtleri Kızıl Tugaylar'ın kalesi haline gelir.

1974 yılına kadar eylemlerin seyrinde önemli bir değişiklik olmaz. Ancak önceki dönemden farklı olmak üzere, hem mali olanak yaratmak hem de silahlı kaçırma eylemlerine tecrübe kazanmak için bankalara ve para transferi gerçekleştiren birimlerine yönelik baskın ve soygunlar yaygınlık gösterir. Ayrıca örgütlenilen fabrika ve semtlerde yoğun

propaganda ve cezalandırmalarla birlikte, şirket yöneticileri, güvenlik şefleri, faşist sendikacılar gibi sınıf düşmanlarının kaçırılma pratikleri ve alıkonulma süreleri giderek artar. O yıllarda stratejik olarak henüz devletle keskin bir hesaplaşmaya girmek tercih edilmediğinden, kaçırılanların serbest kalmaları için kesin bir koşul ortaya konmaz. Amaçlanan daha çok, kaçırılanların sınıf savaşı içerisindeki politik sorumluluğunun vurgulanması üzerinden düşman hattında gedikler açmak ve açılan bu gedikleri mücadele cesareti kazanan işçilerle doldurmaktır. Fakat diğer yandan, fabrikalarda giderek artan hegemonyasının sonucu olarak, hem kadrolarda hem de temsil ettiği işçi kitlelerinde somut kazanım elde etme isteği büyümektedir. Bu durum, Aralık '73'te Fiat personel müdürü Ettore Amerio'nun kaçırılma eylemiyle birlikte örgütün eylem stratejisinde bir kırılma yaratır. Amerio, kaçırıldıktan 8 gün sonra, Fiat şirketinin işçi maaşlarındaki kesintiden geri adım atacağı sinyalini vermesi üzerine serbest bırakılır. Ancak şirket sonrasında sözünde durmaz ve Kızıl Tugaylar açısından bu durum bir yenilgi olarak değerlendirilir. Bu eylemin tetiklemesiyle, "*çalışma koşullarının ve işçi sınıfının politik varlığının sadece fabrika içi yaşamla sınırlı olmadığı ve politik kararların nihai olarak Roma'da alındığı gerçeğinin başından itibaren bilincinde olan*"⁴ Kızıl Tugaylar, hedeflerinin yönünü politik iktidara doğru çevirecektir.

[4] Mario Scialoja, agy

Yeni Stratejik Evre: Devletin Kalbine Saldırı

Doğrudan devleti hedef alan saldırıların ilki Nisan 1974'te yargıç Mario Sossi'nin kaçırılmasıyla gerçekleşir. Eylemi öncekilerden farklı kılan bir diğer nokta, onun profesyonel niteliğidir. Kızıl Tugaylar, Sossi'yi hemen yanı başında polis merkezinin bulunduğu Cenova'daki evinin önünden alarak gücünü devlete ispatlamak ister. Hedef, günler öncesinden takibe alınır; günlük hareketi, davranışları izlenir. Bunun yanında, Cenova sokakları karış karış gezilir, hareket rotaları belirlenir ve sonunda 3 ayrı gerilla biriminin dahil olduğu detaylı bir eylem planı uygulamaya konulur. Buna göre, ilk birim hedefe yaklaşır, silahlı olduklarını söyler ve sessizce arabaya binmesini "telkin eder". Söylenenleri yerine getiren Sossi, Cenova'nın birkaç kilometre dışında bekleyen ikinci gruba teslim edilir, ilk birimin işi biter. Rehineyi teslim alan ikinci grup, tamamen farklı bir güzergah üzerinden, günler öncesinden hazır hale getirilmiş gizli "halk mahkemesi"nin bulunduğu eve, Sossi'yi yargılayacak üçüncü tugay birimine ulaşır. Bundan sonrası yalnızca üçüncü birim tarafından devam ettirilir.

Kızıl Tugaylar, Sossi üzerinden burjuva devleti yargıladıkları süreci yayınladıkları bildirimlerle tüm İtalya'ya duyurmuş olur. Buna göre, "toplumdaki bütün çelişkilerin yalnızca belirli güç ilişkileri temelinde çözüldüğü"nin altı tekrar tekrar

çizilir ve "özgürlüğün cellatlarıyla hiçbir şekilde uzlaşılmayacağı" net bir şekilde belirtilir.⁵ Diğer yandan, rehin alınan sınıf düşmanının salıverilmesinin koşulu olarak, "Ekim 22 Grubu"ndan tutuklu 8 devrimcinin serbest bırakılması belirlenir. Devlet Kızıl Tugaylar'ın şartını kabul ettiğini duyurur, fakat son aşamada Cenova üst yargısı tahliyeleri engeller. Ancak Kızıl Tugaylar yine de Sossi'yi salıverir, zira eylem çoktan başarıya ulaşmış, "devlet otoritesinin altının yeteri derecede oyulduğu herkes tarafından kabul edilmiştir."⁶

Kızıl Tugaylar'ın yönünü doğrudan devlete çevirmesindeki bir diğer önemli etken, İtalyan Komünist Partisi (İKP) genel sekreteri Berlinguer'in 1973 yılında "tarihsel uzlaşma"yı teorileştirmesi olmuştur. Berlinguer liderliğindeki İKP çizgisi, İtalya'da solun, Şili'deki hükümet darbesi benzeri bir tepki riskini göze almadan tek başına var olamayacağını ve dolayısıyla, sağcı Hristiyan Demokrat Parti'yle hükümette uzlaşmak gerektiğini savunmaktadır. Ancak Kızıl Tugaylar'ın gözünde Şili'deki darbeye sonuçlanan yenilgi, Allende'nin halkı silahlandırmamış olmasından kaynaklanır.⁷ Emperyalizme boyun eğerek varlığını burjuvaziye teslim etme yoluna giden İKP'yle göbek bağıni '68 isyan hareketiyle çoktan kesmiş olan Kızıl Tugaylar için bu durum malumun ilanı, ama aynı zamanda devrimci öznelerin tasfiyesine dönük ciddi bir saldırı niteliğindedir. Nitekim Nisan

[5] Anatomy of Red Brigades, Alessandro Orsini

[6] Alessandro Orsini, agy

[7] Devrimci Şiddet, Isabel Sommier

1975'te, "revizyonistler kesin olarak emperyalist güçlerin ve onların karşıdevrimci politikalarının saflarına geçti" tespitiyle birlikte, "emperyalist politikacılarla, yürütme organı etrafında merkezileşmeyle, devrimci güçleri ortadan kaldırmanın ve önleyici bir karşıdevrimin aracı olarak reformizmi kullanmasıyla nitelenen 'çokuluslu şirketlerin emperyalist devleti'nin 'kalbine saldırı'yı savunur.'"8 İşçi sınıfının haklı mücadelesinin yasal reformist kurumlar üze-

Döneme damgasını vuran eylem tarzı, ani baskınlar ve vur-kaç biçimindeki yaralamalardır. Büyük sermaye patronları ve iktidar partisinin yerel temsilcilerinin yanı sıra, özellikle medya ve sarı sendika yöneticileri de bu yaralama eylemlerinden nasibini alır.

rinden burjuva devletin demokrasi panayırında hizaya çekilmesine "maraz" çıkaran Kızıl Tugaylar için savaş, artık daha geniş bir düzlemde yürüyecek ve bununla birlikte düşmanın örgüte yönelik saldırıları artacaktır.

Kızıl Tugaylar'a yönelik ilk ciddi darbe, Eylül 1974'te örgütün iki kurucu lideri Renato Curcio ve Alberto Franceschini'nin yakalanmasıyla gerçekleşir. Tutsak düşen yoldaşların özgürleştirilmesi politikası gereği Kızıl Tugaylar, vakit kaybet-

meden, esir düşen önderlerini hapis-haneden kaçırmaya girişir. Böylece Renato Curcio, tutuklandıktan birkaç ay sonra, aynı zamanda eşi olan Margharita Cagol komutanlığındaki kalabalık bir gerilla grubunun hapis-haneyi basmasıyla kaçırılır. Ancak o dönem Kızıl Tugaylar'ın gücünü yeni yeni kestirmeye başlayan devlet, kendisine pahalıya patlayan aynı senaryonun Franceschini için gerçekleşmesini son anda önler.

O dönemde paramiliter faşist güçlere karşı verilen mücadelenin temel aracı haline gelen silah, artık kitlesel gösteriler, grev ve işgallerde yaşanan çatışmalarda da kendisini göstermeye başlar. Buna karşılık, Mayıs 1975'te çıkarılan "Reale Yasası"yla polisin yetkileri artırılır ve devrimcilere yönelik yoğun bir tutuklama dalgası başlar. Ancak yasanın ilk somut uygulaması Kızıl Tugaylar'da görülecek, Haziran 1975'te kurucu kadın önder Margharita Cagol polisle girdiği çatışmada yaralandıktan sonra katledilecektir. Margharita Cagol'un şehit düşmesinden bir yıl sonra ise örgütün önderliği ikinci büyük darbeyi alacak, devletin ajanlaştırdığı genç bir "militan" yüzünden Renato Curcio yakalanıp tekrar tutuklanacaktır.

"Yeni stratejik evre"yle birlikte iç savaş dinamikleri üzerinde hegemonik bir devrimci özne haline gelmeye başlayan Kızıl Tugaylar'ın, hem niceliksel olarak giderek büyüyen yapısını koordine etmek hem de karşıdevrimci saldırıları göğüslemek için kendi örgütlülüğünü merkezi anlamda güçlendirme ve iç illega-

[8] Isabel Sommier, agy

lite yapısını sıkılaştırma çabasının olduğundan bahsedebiliriz. Örneğin, “Güvenlik ve Çalışma Kuralları” başlığını taşıyan bir iç yayın çalışması böyle bir çabanın ürünü olmuştur. Üslerin kullanımından (evde bulunması gereken asgari yaşam malzemeleri, komşularla ilişkiler, kamufraj biçimleri vs.) randevu sistemine, arabaların bakımından gündelik hareket tarzına kadar detaylı bilgi ve talimatların yer aldığı bu çalışma, 1974 itibarıyla tüm yeraltı tugaylarına rehberlik etmiştir.⁹ Bunun yanı sıra, eylem stratejisi ve harekete yönelen genç kadrolarla ilişkilendirme tarzı konusunda nihayete eremeyen bir iç tartışma sürecinden de söz edilebilir. 1975 yılına gelindiğinde, Renato Curcio ve o dönem önderlik sorumluluğunu üstlendiği Milano kolonu, savaşın kızışmasının bir sonucu olarak büyük çaptaki eylemlere kilitlenmek yerine daha “küçük” ancak sürekliliğini koruyan eylemlere yönelmesi gerektiğini tartışmaya açar. Bununla birlikte, özellikle örgüte yönelimin yüksek olduğu emekçi semt gençliğinin doğrudan illegal kadrolara çekilmesi yerine bulunulan mahalleler temelinde yarı-legal konumlanarak sınıf mücadelesine dahil olmasını stratejik olarak doğru bulur.¹⁰ Ancak diğer kolonların önderlikleri ve o dönem hapiste olan Alberto Franceschini bu öneriye karşı çıkar. Kızıl Tugaylar, bu ve benzeri görüş ayrılıklarını tartışmak için 1975 yılının son günlerinde “stratejik direktörlüğün” toplanmasını hedefler fakat başaramaz.

Ve hemen ardından, Şubat 1976’da Curcio’nun tekrar yakalanmasıyla birlikte önderlik inisiyatifi diğer görüşe geçecek, tırmanan savaş koşulları içinde “demokratik merkezîyetçilik” mekanizmalarının sağlıklı işleyememesi 1980’lerdeki bölünmelere zemin hazırlayacaktır.

Böylece, değişen dengelerle birlikte artan devlet saldırıları, diğer yandan giderek güçlenip büyüyen Kızıl Tugaylar’ın eylemlerinin hedefini ve şiddetini keskinleştirmesine yol açmış olur. Artık savaş sermayenin büyük balıklarına da sıçramış, devlet aygıtının askeri ve bürokratik kanadıyla birlikte büyük finans ve sanayi patronları da şehir gerilla tugaylarının ani saldırılarıyla yüzleşmeye başlamıştır. Bu döneme damgasını vuran eylem tarzı, şehir gerilla savaşı taktığının temelini oluşturan ani baskınlar ve vur-kaç biçimindeki yaralamalardır. Büyük sermaye patronları ve iktidar partisinin yerel temsilcilerinin yanı sıra, özellikle medya ve sarı sendika yöneticileri de bu yaralama eylemlerinden nasibini alır. 1978 yılına gelindiğinde Kızıl Tugaylar’ın bu eylem biçiminde oldukça uzmanlaşmış olmasının, düşman aygıtları üzerinde büyük bir korku oluşturduğu, polis ve asker kuvvetleri ve faşist güçlerde bir gerileme yarattığı gerçektir. Bu gerilemenin açtığı yolu derinleştirmeye doğru yürüyen Kızıl Tugaylar, toplumsal saflaşmanın net çizgilerle ayrışmasının zirve yaptığı 1978 yılında en büyük hamlesine girişecek ve Hristiyan Demokrat Parti lideri Aldo Moro’yu kaçıracaktır.

[9] Alessandro Orsini, agy

[10] Mario Scialoja, agy

Aldo Moro Eylemi: Zirveden Düşüşe Doğru

Kızıl Tugaylar açısından Aldo Moro, bulunduğu makamın ötesinde karşıdevrimin yapısında daha temel politik sorumluluk üstlenmiş bir hedeftir. Zira 1963-1968 ve 1974-1976 yılları arasında başbakanlık yapan Aldo Moro, aynı zamanda Berlinguer liderliğindeki İKP'nin önerdiği "tarihsel uzlaşma"nın Hristiyan Demokratlar içerisinde karşılık bulmasının baş aktörlerinden biridir. İKP'yle işbirliği sayesinde burjuva devletin temelini çatırdatan toplumsal çelişkiler yatıyacak, böylece sömürülen sınıfların hesaplaşmaya çağırdığı burjuvazi gücü patırtı kopmadan varlığını korumaya devam edecektir. Ne var ki hesaplar tutmayacak, bu "tarihsel uzlaşma"nın meclisin onayına sunulacağı gün evinden çıkan Moro, bir daha parlamentosunu görememek üzere, Mario Moretti liderliğindeki Kızıl Tugaylar gerillaları tarafından rehin alınacaktır.

Aldo Moro gibi bir hedefin sağ olarak kaçırılması elbette titiz bir ön hazırlık süreciyle mümkün olabilmiştir. Öyle ki, Aldo Moro'nun sokağındaki çiçekçi bile tanık olmaması için eylemden bir gün önce geçici süreliğine "misafir edilmek" üzere etkisiz hale getirilir. Devlet havayolları "Alitalia" üniforması giyerek kamufle olan 12 kişilik Kızıl Tugaylar gerillaları evinden çıkan Aldo Moro'ya dikkat çekmeden yaklaşır ve 5 kişilik koruma grubuna ateş açar. Hedefin sorunsuz bir şekilde alınmasından sonra, yine şeh-

rin belirli yerlerinde değişim yapan birimler üzerinden Aldo Moro "halk mahkemesi"ne ulaştırılır. Kızıl Tugaylar Aldo Moro'yu salıverme karşılığında hapisteki yoldaşlarının serbest bırakılmasını ister, fakat devlet Kızıl Tugaylar'la pazarlığa yanaşmaz. "Halk mahkemesi" huzurunda 55 gün boyunca yargılandığı süreçte Moro, Papa dahil olmak üzere birçok devlet yetkilisine Kızıl Tugaylar'la görüşmeleri yönünde mektuplar gönderir, ancak bu çabalar da bir sonuç vermez. Yargılama süreci boyunca yayınlanan bildirimlerde Kızıl Tugaylar, detaylı çözümlenmelerle tüm dünyaya seslenmiş olur. Buna göre, "reformizmin, işçi sınıfının devrimci potansiyelini dizginlemeye dönük bir aygıt olduğu", "üretim ilişkilerinin garantörü olan devletin yalnızca ezen sınıfın çıkarlarını koruduğu" ve "yasal demokrasilerde işçi özgürlüğünün yalnızca görüntüden ibaret olduğu"ndan hareketle "Hristiyan Demokratların emperyalist devletin yasalarına saygı göstermekle kalmayıp, dönem dönem seçtikleri suç ortaklarıyla birlikte işçi sınıfının hayatına malolan kanunları bizzat çıkarıp topluma dayattığı" vurgulanır. Kızıl Tugaylar, yayınladıkları son iki bildiriyle, 30 senelik Hristiyan Demokrat hükümetinin birinci dereceden sorumlusu olan Aldo Moro'nun ölümle cezalandırılacağını açıklar.¹¹

Aldo Moro'nun cesedi, eylemin politik bütünselliğini oldukça manidar biçimde tamamlayan bir şekilde, Roma'daki İtalyan Komünist Partisi ve Hristiyan Demokrat Parti merkezlerinin tam ortasına bırakılır.

[11] Alessandro Orsini, agy

Eylemiyle burjuva devlete ve onunla işbirliği halindekilere büyük bir mesaj gönderen Kızıl Tugaylar, cesedin bulunmasından hemen sonra yayınladıkları açıklamayla, sonraları çokça spekülasyona konu olacak bu eylemin “*devlet istikrarını bozma, birleşik yapısını dağıtıp-parçalama amacına yönelik kesinlik taşıyan ilk hareketleri*” olduğunu belirtir. Nitekim bu doğrultudaki eylemlerin devamı gelecek, aynı yıl içinde Hristiyan Demokrat Parti’nin iki önemli lideri, Avrupa Parlamentosu adayı Enrico Ghio ve Cenova Üniversitesi profesörü Fausto Cuocolo da şehir gerilla tugaylarının kurşunlarına hedef olacaktır.

Ne var ki burjuvazi, Aldo Moro eylemiyle kalbine aldığı bu darbeden sonra, Kızıl Tugaylar başta olmak üzere devrimciler üzerindeki devlet baskısını kapsamlı biçimde artırır. 1978 yılından itibaren çıkan kanun hükmünde kararnamelerle ve hukuken kavramsallaştırdığı “politik amaçlı silah kullanan askeri kuruluş” tanımıyla birlikte devlet, “terörizm” suçunun kapsamını genişletir. Telefon dinlemeye dönük hukuki engellerin kaldırılması, ev sahiplerinin kiracıların adlarını 48 saat içinde bildirme zorunluluğu gibi süreklilikli mekanizmalarının yanı sıra, bir yandan cezaları artıran ancak diğer yandan da itirafçılığı teşvik ederek örgütlenmeye dair verilen bilgiler karşılığında cezalarda “uzlaşma”ya giden yeni düzenlemeleri devreye sokar. Karşıdevrim cephesinden gelen bu kapsamlı hamle, kısa sürede binlerce devrimcinin tutuklanmasına, diğer yandansa dışarıda kalanların

birçoğunun Kızıl Tugaylar’a yönelmesine yol açar. Zira etkisi altına alabildiği tüm aygıtları kendi merkezi savaş politikasının uygulanışına seferber eden devlet karşısında otonom grupların örgütlülüğü kısa sürede dağılma göstermiş ve devrimcilerin saflaşma keskinleştikçe merkezi örgütlülüğü sayesinde ayakta kalmayı başaran Kızıl Tugaylar etrafında toplanmaları kaçınılmaz olmuştur. Bu durum Kızıl Tugaylar’ın aktif silahlı mücadeleyi devam ettirmesine

Devlet havayolları üniforması giyerek kamufle olan 12 kişilik Kızıl Tugaylar gerillaları evinden çıkan Aldo Moro’ya yanaşır ve 5 kişilik koruma grubuna ateş açar. Hedefin alınmasından sonra, yine şehrin belirli yerlerinde değişim yapan birimler üzerinden Aldo Moro “halk mahkemesi”ne ulaştırılır.

ilk başlarda olumlu bir etki yaratmış olsa da, zamanla yeni katılımların örgütsel altyapı ve işleyişle uyum içerisinde konumlanması sorunu da beraberinde getirir. Ayrıca o dönem önderlikte, özellikle Aldo Moro eylemi sonrası değişen politik dengelere göre belirlenecek strateji üzerine bir iç tartışma mevcuttur. Ancak bu iç tartışma sürecinin sağlıklı ilerleyememesi, önderlik yapısında zaten bir süredir var olan ayrışmaları keskinleştirir. Bu bağlamda 1979

yılında, o dönem neredeyse tüm “tarihsel çekirdeğin” bulunduğu Asinara hapishanesindeki tutsak kadrolar, Aldo Moro eylemi sonrası izlenecek stratejik hat ve örgütsel yapı üzerine çözümler yer aldığı “10 tez” adını taşıyan kapsamlı bir çalışmayı dışarıdaki önderliğe sunar. Fakat yüz sayfayı aşan bu çalışmaya birkaç sayfalık geçiştirici bir cevap yollanması üzerine, hapishane örgütlülüğü yürütme komitesinin istifasını ister. Böylece önderlik krizi ve bununla bağlantılı olarak merkezi yapıdaki

Örgütsel modelin tabanını “lojistik tugaylar” ve “kitle tugayları” olarak iki kategori altında örgütlenmiş hücrelerden oluşur. Çoğunluğunu legal “düzensiz” üyelerin ve “aktif destekçiler”in oluşturduğu lojistik tugaylar maksimum 3-4 kişilik hücrelerdir.

erozyon sonucunda, önce Milano kolonunun ve sonrasında farklı bölgelerdeki örgütlenmelerin birer birer özerk yapılar olarak ayrışmalarıyla birlikte Kızıl Tugaylar dağılma sürecine girer.

General Dozier Eylemi Ve Dağılma

Devlet baskısının yoğun tutuklama dalgasıyla artarak devam etmesi, tutuklananların ya işkence altında ya da pişmanlık yasası karşısında vermiş oldukları örgütsel bilgiler, yeni

katılımlarla büyüyen yapının lojistik ve örgütsel işleyişinin giderek bozulması ve merkezi önderlik içerisindeki krizle birlikte örgütün özerk yapılar halinde bölünmeye başlaması, Kızıl Tugaylar’ın dağılma sürecini başlatan ana etkenler olmuştur. NATO’da görevli Amerikalı general James Lee Dozier’in kaçırılma eyleminin başarısızlıkla sonuçlanması ise, başlayan dağılma sürecini hızlandıran bir kırılma etkisi yaratmıştır.

Ayrışan grupların, isim karışıklığını önlemek üzere, Ekim 1981’de “Kızıl Tugaylar – Savaşan Komünist Parti” (BR-PCC) ve “Kızıl Tugaylar – Savaşan Komünistler Birliği” (BR-UCC) olarak iki farklı yapıda toplanmasından iki ay sonra, örgütlenmenin çoğunluğunu oluşturan BR-PCC, o dönem Güney Avrupa NATO kargahının en yüksek rütbeli generallerinden biri olan Dozier’i kaçıtır. Generalin esir alındığı süreçte Kızıl Tugaylar, Dozier’in serbest kalmasına yönelik herhangi bir somut talep ortaya koymaz. Bunun yerine, karşıdevrimin yoğun saldırılarına karşı örgütün NATO ve emperyalizm karşıtı çizgide sınıf savaşına aktif bir biçimde devam ettiğinin altı çizilir. Artık generalin ölüm cezasına çarptırılacağına kesin gözüyle bakılırken, yakalanan bir Kızıl Tugaylar militanının işkence altında generalin tutulduğu yeri söylemesinin ardından, eylemin 42. gününde İtalyan devleti Dozier’i sağ olarak alır. Eylemin başarısızlıkla sonuçlanması, zaten sallanmakta olan örgütsel yapının hızla çözülmesine yol açar. Örgütsel parçalanmaya rağmen, Kızıl Tugaylar ABD’li diplomat Leamon Hunt, eski Floransa

valisi Lando Conti, senatör Roberto Ruffuli'nin öldürülmesi gibi öne çıkan eylemlerle mücadelesini devam ettirmeye çalışır. Fakat 1988 yılına gelindiğinde, hem BR-PCC'nin hem de BR-UCC'nin birçok önder kadrosunun tutuklanması ve ardından silahlı mücadelenin bitirildiğini resmen duyurmasıyla birlikte, Kızıl Tugaylar'ın 18 yıllık aktif mücadele tarihi sona erer.

Örgütsel Yapı

Kızıl Tugaylar'ın evrimsel bir süreci takip eden mücadele stratejisi, örgütün politik hattının gelişimiyle karşılıklı etkileşim içerisinde olan kendi örgütlük yapısı üzerinden de okunabilir. Bu anlamda, mücadele seyri içerisinde geçilen farklı eşikler, aynı zamanda Kızıl Tugaylar'ın örgütsel yapısındaki değişikliklere de tekabül eder. Daha önce belirtildiği üzere, Milano yereli sınırlarında kalınan ilk iki yıllık dönemdeki örgütsel mekanizma ve işleyiş, sonraki yıllarda giderek büyüyen örgütlülüğün İtalya geneline yayılmasının ve sıcak savaş koşullarında geri adım atmadan mücadele eden politik askeri bir örgütün varlığını sürdürebilmesinin kaçınılmaz gereği olarak, merkezi dikey bir hiyerarşik disiplin temelinde bölgesel kompartmanlara ve alt hücrelere ayrılmış bir yapıya kavuşmuştur.

Bu örgütsel modelin tabanını "lojistik tugaylar" ve "kitle tugayları" olarak iki kategori altında örgütlenmiş hücreler oluşturur. Çoğunluğunu legal "düzensiz" üyelerin ve "aktif destekçiler" in oluşturduğu lojistik tugaylar maksimum 3-4 kişilik hücrelerdir. Yeraltı örgütlenmesine

önemli dayanak sağlayan bu birim, hem yeni üye kazanımı temelindeki ilişkilerden hem de yeraltındaki "düzenli" savaşçılar için sahte evrak (kimlik, ehliyet, araba plakası, silah ruhsatı), tıbbi yardım, temel yaşam malzemeleri, kalmacak yer, araba ve bazen de silah temini gibi her türlü lojistik desteği örgütlemekten sorumludur. Kitle tugayları ise çoğunlukla fabrika ve mahallelerde "ufak" çaptaki askeri eylemleri gerçekleştiren birimlerdir. Yine küçük hücreler şeklinde örgütlenen bu birimler fabrika, polis, sivil faşist güçler gibi farklı hedef alanlarına göre ayrılırlar. Ayrıca hem kendilerinin hem de kolon örgütlenmesinin eylemlerine dönük her türlü istihbarat çalışmasından sorumludurlar.

Tugay birimleri, buldukları alana göre, örgütün genel iskeletini oluşturan 6 temel bölgesel kolona bağlıdır. Bunlar Torino, Milano, Cenova, Roma, Venedik ve Sardunya kolonlarıdır. Kolonların sorumlu oldukları bölgelerin dışında kalan tugaylar, "bölgesel devrimci komiteler" adı verilen ve örgütsel hiyerarşide kolonlar-

la eşit olan yönetimin idaresindedir. Kolonlar, tamamının yeraltında olduğu “düzenli” militanlardan oluşur. Her kolonun kendi iç örgütlülük ve faaliyetini yürüten bir yönetici komite mevcuttur. Bu komite içerisinde yine “lojistik” ve “kitle” olarak iki farklı genel yönetim birimi sorumluları bulunur. Prensipite her kolonun bulunduğu bölgeye özgü koşullarla belirlenen rol ve görevleri tanımlanmış olsa da (Kuzey kolonlarının fabrikalara, Roma kolonunun politikacılara

Politik askeri örgütlenme içerisinde yer almayan ancak Kızıl Tugaylar’ın sürdürdüğü savaşa sempati duyan legal destekçilerle birlikte Kızıl Tugaylar’ın esas mali kaynağını, şehir gerilla örgütlenmesinin politik varoluşunun ifadelerinden olan banka soygunları ve fidye eylemleri oluşturur.

yoğunlaşması gibi), Aldo Moro ve General Dozier eylemleri ve Renato Curcio’nun hapisneden kaçırılması gibi özellikle büyük çaptaki eylemler için çoğu zaman farklı kolonlara bağlı savaşçılar ortak bir kuvvet olarak görev almışlardır. Kolon örgütlenmesi aynı zamanda hapisane önderliği ile iletişimden sorumludur, hapisneden gelen öneri ve talimatların doğrudan muhatabıdır.

Kolonların sorumlu oldukları bir üst organ “ulusal lojistik cephe” ve “ulusal kitle cephesi”dir. Farklı ko-

lon önderliklerinin bir araya geldiği bu cephe organlarında, tabandaki tugaylardan ve kolon komitelerinden gelen örgütsel durum değerlendirmeleri, genel mali planlama, istihbarat, eylem stratejileri vs. tartışılır, yürütme komitesine raporlaştırılır.

Örgütsel piramidin tepesinde yürütme ve denetleme mekanizmalarından birinci derecede sorumlu olan “yürütme komitesi” ve “stratejik direktörlük” bulunur. Yürütme komitesi iki farklı ulusal cephe temsilcilerinden oluşan dar bir yürütme organıyken, stratejik direktörlük daha geniş bir üst denetleme kurulu olarak işler. Yürütme komitesi üyelerinin, cephe ve kolon örgütlenmelerinin temsilcileri başta olmak üzere öne çıkan kadroların katılımıyla yılda 1-2 kez toplanan bu kurul, Kızıl Tugaylar’ın en yetkili organı olarak kabul edilir. Örgütsel yapıda biriken tüm bilgi, tecrübe ve öneriler bu kurulda değerlendirilir; yapılan çözümlerle belirlenen perspektif ve kararlar, yönetici kadrolar ve (periyodik bir sürekliliği olmayan) iç yayın yoluyla militanlara ulaşır, Kızıl Tugaylar’ın stratejik yönü belirlenir.

Silahlar Ve Mali Kaynaklar

Kızıl Tugaylar’ın faşizm karşısında tarihi bir direniş sergileyen ancak bu direnişi devrimle sonuçlandıramayan İtalyan partizanlarının silahlarını devralması, örgütün hem yarıda kalmış devrim düşünüyü tamamlama iradesinde hem de somut bağlamda doğru bir ifade olacaktır. Zira partizanların ikinci emperyalist paylaşım savaşı sonrası özenle sakladıkları silah ve el bombaları, Kızıl

Tugaylar'ın yola çıktıklarındaki ilk silahlı mücadele araçlarını oluşturur. Kızıl Tugaylar'ın komünist devrim amacıyla düşmana savaş açtığını ilan ederek ortaya çıkmasıyla birlikte birçok eski partizan, "tören" eşliğinde silahlarını bu yeni genç savaşçı kuşağa teslim eder. Bu oldukça duygusal silah devralma törenlerinden birinde 65 yaşındaki bir partizan, Kızıl Tugaylar'a katılmayacağı konusunda zar zor ikna edildikten sonra, İspanya iç savaşından kalma tabancasını bin bir telkin eşliğinde Renato Curcio'ya verir. Curcio'ya göre 30 yıl önce faşizme karşı savaşmış bu büyük komünistlerin Kızıl Tugaylar'a sahip çıkmaları, girdikleri yolun doğruluğunun en büyük kanıtıdır.¹²

Fakat 15 yıl boyunca İtalyan devletin kalbine büyük darbeler indiren şehir gerilla savaşı elbette eski partizan silahlarıyla yürütülmemiştir. Kızıl Tugaylar'ın özellikle 1970'lerin ikinci yarısından itibaren artan askeri eylemlerinde kısa mesafede oldukça etkin, seri silahlar yer alır. Yine Renato Curcio'nun aktarımına göre, Kızıl Tugaylar bu silahların temininde hiçbir sıkıntı yaşamamıştır. Devletin "terörizm" yasasında köklü değişikliklere gittiği 1978 yılına kadar İtalya'da silah satın almanın ve taşımanın önünde ciddi bir engel yoktur. Silahların çoğu, farklı şehirlerdeki silah mağazalarından doğrudan satın alınır ve örgütün oldukça uzmanlaşmış sahte evrak hücrelerinin düzenledikleri ruhsatlarla "sorsuz" bir şekilde kullanılır. Ayrıca o dönem İsviçre devletinin uygula-

dığı "milis seferberliği" sisteminden dolayı İsviçre'nin dört bir yanında silah depoları mevcuttur. Modern otomatik silahların büyük bir kısmı da İsviçreli yoldaşların tespit ettikleri bu depolardan oldukça kolay biçimde "alınır".¹³ Ancak yine de, özellikle savaşın kızışmasıyla birlikte çıkarılan yasalarla silahlara erişimin kısıtlanması üzerine, Kızıl Tugaylar bu meselede köklü bir hamle yapma yoluna gider ve 1970'lerin ikinci yarısından itibaren enternasyonal dayanışma ilişkilerinin sürdürdüğü Filistin Halk Kurtuluş Cephesi üzerinden 1978 yılında Lübnan'dan gemiyle silah ve cephane getirtilir.

Silahlar bir yana, militan sayısı binlerle ifade edilen illegal bir örgütlenmenin oldukça gelişkin bir mali altyapı gerektirdiği açıktır. Politik askeri illegal örgütlenme içerisinde yer alamayan ancak Kızıl Tugaylar'ın burjuvazi karşısında uzlaşmaz bir biçimde sürdürdüğü savaşa karşı büyük sempati duyan legal destekçilerle birlikte Kızıl Tugaylar'ın esas mali kaynağını, şehir gerilla örgütlenmesinin politik varoluşunun temel ifadelerinden biri olan banka soygunları ve fidye eylemleri oluşturur. Kızıl Tugaylar'ın burjuvazinin sömürülenlerden çalmış olduğu milyonlarca lirayı bu şekilde geri alması, sadece mali gereksinimlerin karşılanması amacıyla değil, aynı zamanda devrimci politika yapmanın bir biçimi ve kadroların sınıf savaşı sürekliliği içerisindeki hazırlığının bir parçası olarak daha geniş bir politik bağlamda ifadesini

[12] Dario Azzellini, agy

[13] Dario Azzellini, agy

bulur. Özellikle 1970'lerin ikinci yarısından itibaren yönelinen stratejik doğrultu gereği banka soygunları ve fidye eylemlerine ağırlık verildiği görülür. Oldukça başarılı bir biçimde yaygınlık kazanan bu eylemlerin birçoğunda tek bir mermi bile sıkılmamış; giderek büyüyen Kızıl Tugaylar tehdidi, banka müdürlerinin milyonlarca lirayı sorunsuzca teslim etmelerine yol açmıştır.

Ancak farklı kolon örgütlenmelerine bağlı olarak parçalı bir başarı üretebilen mali kaynakların örgütsel bütünlüğü taşıyacak bir altyapı içerisinde süreklilik kazanamamış olması, devlet baskısı karşısında kan kaybetmeye başlanmasıyla birlikte, büyük bir sorun haline gelmiş ve bu durum illegal örgütlenmenin güvenliğinden verilen "kaçınılmaz" ödünlerle birlikte çözülmeyi hızlandırmıştır.

Sonuç Yerine

Deneyimin bütününe baktığımız zaman, kuruluşundan itibaren tek bir şeyden ödün vermeyen bir Kızıl Tugaylar portresi karşımıza çıkmaktadır: burjuvazinin üretim ilişkileri temelindeki adaletsizliğe dayanan varlığını korumak için örgütlediği dolaylı ve dolaysız tüm aygıtlarıyla uzlaşmaz bir savaş yürütmek! Bu pekala, burjuvazi lehindeki mevcut güç ilişkilerinin devamına ve dolayısıyla işçi sınıfının yeri geldiğinde doğrudan şiddetle, yeri geldiğindeyse adına demokrasi denilen "şiddetsiz" bir mübadeleyle bastırılmasına karşı bir savaş olarak da okunabilir. Böyle bir okuma, fabrikalardan başlayıp bur-

juvazinin kalbine doğru nüfuz eden Kızıl Tugaylar'ı, bu güç ilişkilerinin yapısını bozan, bozduğu ölçüde de aslında baki olan çatışkılar düzlemlerini çoğaltan, çoğalan düzlemlerin uzamını genişleten ve böylece sömürülen sınıflara alan açan bir iç savaş örgütü yapacaktır. Bu anlamda işçi sınıfının silahlı gücü olarak Kızıl Tugaylar, sömürülen kitleleri doğrudan şiddet aygıtlarıyla hizaya çekip mevcut güç ilişkilerinin midesinde sindirmeye çalışan burjuvaziye bu düzlemde geri adım attırarak bir alan açmıştır. Ancak meselemiz, burjuva yapıda oluşan çatlaklardan doğan bu alanların toplumsal devrim doğrultusunda örgütlü güce dönüştürülmesiyle bütünsel bir anlam kazanır. Bu anlamda iç savaşın keskinleşmesi, safların ayrışmasıyla eşzamanlı yürüyen bir etiğin örgütlenebilmesi anlamına gelecektir. Kızıl Tugaylar açısından bu, çok yönlü düzlemlerin öznelliğine içkin dinamik bir taktik ve hatta stratejinin esas alındığı bir devrimci kuşatmanın sürekliliği demektir. Aynı zamanda politik askeri bir örgütlenmenin kendi yapısını korumasının da bir koşulu olarak beliren bu noktada Kızıl Tugaylar yetersiz kalmış, açılan alanlardan nefes alabilmesi ve dolayısıyla tırmanan savaş koşullarında manevra kabiliyeti kazanabilmesi mümkün olamamıştır. Oysaki savaş her yerdedir. Devrim, öncünün derinleştiği bu çatlakların komünist etikle dolmasıyla mümkün olacaktır. Kızıl Tugaylar böyle bir alanın şehir gerilla mücadelesiyle açılabilceğini göstermiştir.

